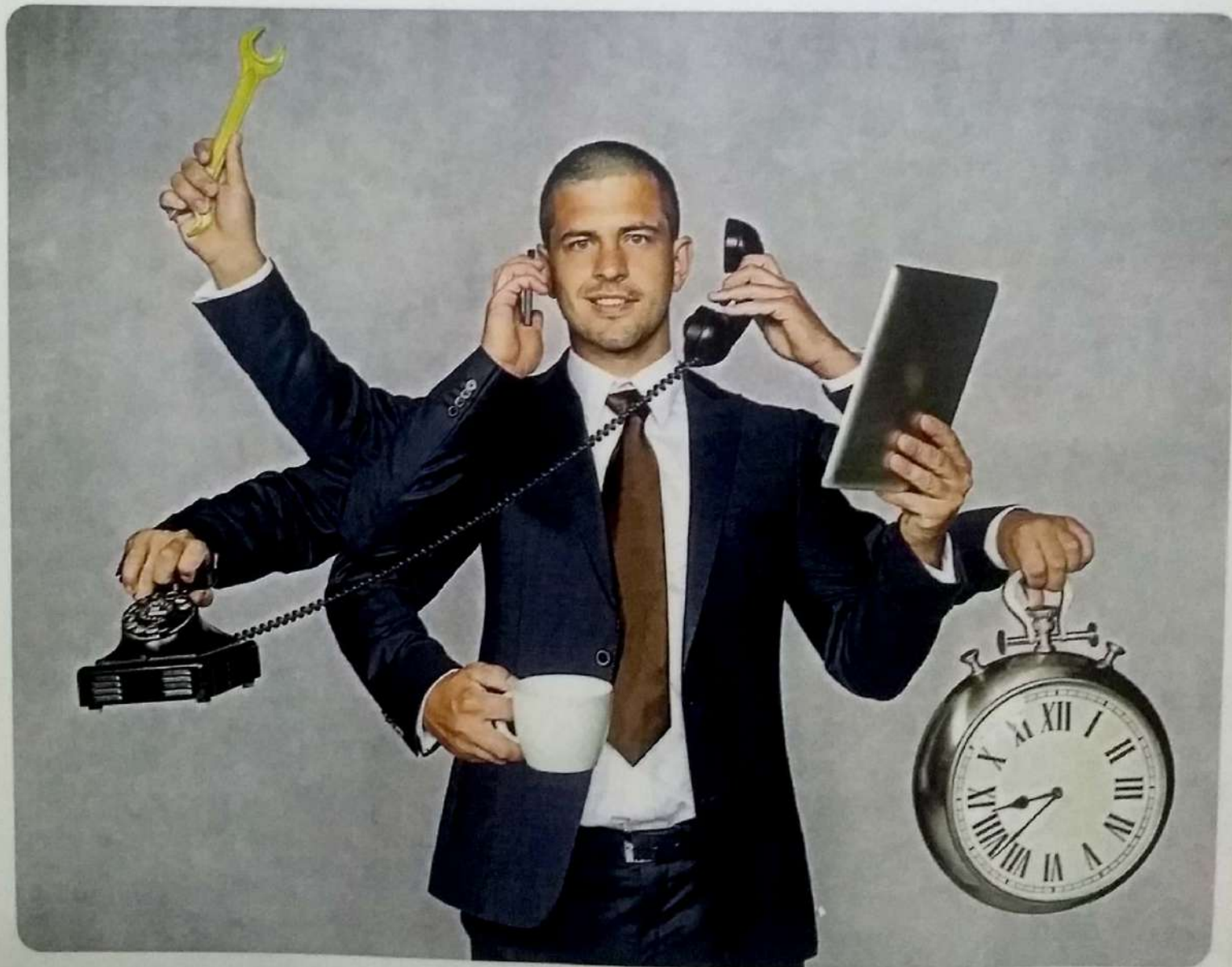

گرنگترینہ کہ پیشخہ

نووسینی: د. جمال ماضی

وہرگیرانی: عبدالمجبار قہرہ داغی

تېيىنى وړونكردنموه:

بۇ وىرگېران بۇ زمانى كوردى ئەم كىتېبە ھەر نىخو بەھايە، بە
ئويستىم زانى كە نامىيەكى تايىمت بىنىرم بۇ نووسىرى بەرپىز، (جمال
ناضى) كە مۆلەتم ھى بدات بۇ كارەكە، سوھاس بۇ خوا زۆر بە رېزموھ
ئەلامى ئەرپىنى پىدامو زۆر خوشحالى خۇيشى ئەسەر كارەكە دەرپى
تى: شەرمەيىكى گەورمىيە بۇ من.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

ده سټېټک:

له فهرمودیه کی پیغه مبهردا (صلی الله علیه وسلم) هاتوو، فهرمودیه تی: سَمَوْا بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ وَأَصْدَقُهَا حَارِثُ وَهَّامٍ (رواه و داود).

واته: (به ناوی پیغه مبهردا خوتان ناو بنین ناوی پیغه مبهردا کان کهنه ناو بؤ خوتان، باشتین ناویش له لای خوی گهوره (عبداللهو عبد الرحمن)، راستین ناویش (که دمق پټکی سرووشتو مشربی ادمیزاد بئ) (حارث و همام).

(حارث) واته که سابه تکارو ئیشکمر، (همام) نیازی ئیشه که دی دبیټ، (هم) نیازی ویسته که میه تی و له (فکر) موه داریټ راوه.

لهو بیرو بؤچوونانه دی پرومان تیدمکات کاریگهری دبیټ له سر هسټو مهشاعیرو ویزدانو پرفتارمان به ههمان شیوهی فیکره که.

بیرو بؤچوونه نه ریټییه کان هوکاره کان ترسو قه له قو هسټکردن به بهدبه ختمان تیا دموروزیټ، لهم هسټکردنه و ترسو و مسومه سو که نار کهوتن دروست دبیټ!

بیرو بؤچوونه نه ریټییه کان پوچی گه شبینی و هیواو هسټکردن به ئارامی و سه کینه تمان تیا دموروزیټ، لهم هسټوه کاری نه ریټی بهرهمدار دروست دبیټ.

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

(ابن القيم) دمفهرمویت: (لهووی به دلو میشکدا رادنبووری لایبهره، نهگمر نهتکرد دبیته فیکره، ئینجا فیکرهکه لایبهره، نهگمر نهتکرد دبیته شههووتو نارمزوو، ئینجا دزایهتی بکه، نهگمر نهتکرد، نهوا بووته عهزمو بریار، نهگمر بهرگریت لی نهکرد نهوا بووته کردار، نهگمر فریای نهکهویتو چاکی نهکمیت به پیچهوانهکهی نهوا بووته عادمتو نهريت، ئیتر قورس دبیته لهسمرت خوئی لی بگویتزیتوه).

خوای گهوره له قورئاندا بانگهوازمان دهکات بو بیرکردنهوه، که دمفهرمویت: ﴿لَعَلَّهُمْ يَنْفَكُّوْنَ﴾ الحشر: ۲۱. ودمفهرمویت: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ﴾ محمد: ۲۴

یهکمم ئایمت که بو سمر پیغهمبر محمد (صلی الله علیه وسلم) دایهزی: ﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ العلق: ۱

واته: (ئهی محمد (صلی الله علیه وسلم) بخوینه بهناوی نهو پهرومردگارتموه که ههموو شتیکی دروست کردوه).

فهرمانی پیکربه خویندنهوه، که پهمزی زانستهوزانستو بیرکردنهوهی پیکهوه بهست، به ئاگادار بوون له ئایهتهکان بو بیرکردنهوه، خوای گهوره دمفهرمویت: ﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ العلق: ۲

واته: (ئادمیزادی له چهند خانیهکی ههئواسراو (لهناو منداڵدانده دروست کردوه).

﴿أَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ العلق: ۳

(بخوینه، لهکاتیکی که پهرومردگاری تو بهخشندیه).

﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾ العلق: ۴

گرنگترينه که پيش بخه.....جمال ماضي

(ئەمۇ زاتىمىيە كە بەھۇي قە ئەمەمە زانستو زانىيارى فېر كەردووە.

﴿عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ العلق: ٥

(نادمیزادی فیثری ئهو شتانه كړدوه كه نهيزانيون).

مەبەست ئەم پېشەكەيە ئەمۇيە كە بزانين بەراستی بىرو بۆچوونەكان
كارىگەريان ئەسەر ھەستو مەشاعىرو وىژدانمان ھەيە، كە پەنگ
مەدائەو بەسەر پەشتارماندا، بەپىي توانامان ئەسەر ئىدارمەدانى بىرو
بۆچوونمان بەشىۋمەيەكى ئەرنى، بەپىي ئەمۇيە بتوانين كە بەرپەكى
مەگەل خۇمان بژىنو ئەوانەي دەورو بەرمان قەبوول بەكىن.

له‌پێناو پێك كوردنی ژيانو دیاری كوردنی كارە له‌پیشینه‌كان،
 لهم كتیبه پێشكهشی گهنجه‌كان ده‌كه‌ین، له گرنه‌ترین ئهو
 یاسایانه‌ی كه سه‌ركه‌هوتوووه‌كان له‌سه‌ری پێك كه‌هوتوونو ئه‌وان له‌سه‌ر
 یه‌كای سه‌ركه‌هوتنی به‌ردوام بوون، ئه‌مه‌رۆ بوووه چهند كلیلیك بۆ هه‌ر
 كه‌سیك دمه‌یوت له پێكه‌ی ئه‌وانه‌وه به‌رواتهو پێگاكانی به‌رزبوونه‌وه‌و
 سه‌ركه‌هوتن بگه‌یته‌به‌ر، ئه‌مه‌یش یاسایه‌کی به‌هێزو په‌ته‌وه: (هه‌میشه به
 گرنه‌ترین ده‌ست پێكه)، هه‌ریه‌كه‌مان به‌پێکی چاك وزمی هه‌یه كه
 یه‌شتا به‌كارنه‌هێنراوه، بێگومان ده‌كریت ئهم وزانه به‌كار به‌یئریت
 به‌ داهاوو ئه‌گه‌ر پاهێنان له‌سه‌ر ئهم كلیله كاریگه‌ره بكریت كه
 سه‌ركه‌هوتوووه شارمزاكان به‌كاری ده‌هێنن.

جمال ماضي

يەكەم

رووبەرووی بەربەستەکان بەرەو وەو ژيانت ږيک بخه:

- ۱- خۆت له بیرو بۆچوونه نهرتنيهکان ږزگار بکه.
- ده ههنگاوی کرداری بۆ ږزگار بوون له بیرو بۆچوونه نهرتنيهکان.
- ۲- چهند ههلوێستهیهك لهپيناو ږيکخستنی ژيانماندا.
- یهکهم: چهند ههلوێستهیهك لهگهڵ نهفسرو دمووندا.
- دووم: چهند ههلوێستهیهك لهگهڵ شارمزیانو پسپۆراند.
۱. بیرو بۆچوونهکانت ږيک بخه به بهکارهێنانی بهرنامهکانی نهخشه زیهنیهکان.
۲. بیرو بۆچوونهکانت ږيک بخه پوختهیان بکه بهومی ناودمیریت به «بوومه لهرزمی عهقل و ژیرییهکان».
۳. متمانت به خۆتو تواناکانت ههبیّت لهسر چاسهرکردنی کارمکان!!

پروہ پرووی بہر بہستہ کان بہرہ وہو ژیانٹ ریک بخہ
خوت لہ بیرو بۆچوونہ نہرینییہ کان رزگار بکہ
دہ ہہنگاوی کردلری بۆ رزگار بوون لہ بیرو بۆچوونہ
نہرینییہ کان:

۱- ہوشیارو بہ ناگاہہ بۆ فیکرہییہک:

واتہ ناگادار بین کاتیئک فیکرمیہکی نہرینی پرومان تیدمکات
بزاین کہ نہرینیہ، نیشانہکانی: ئاستی وزمو زیندویتیت نزم دہکاتہومو
یات لی دمکات ہہست بہ قہلہقو بیزارری بکہیت.

کہ فیکرمکمت ناسی کارلیئکی ویژدانیت لہگہلی دمبیت، سہر
لہنجام کارلیئکی رفعتاریت لہگہلی کہم دمبیتہوہ، چونکہ فیکرمکہ
لہ ہہستی تۆدا بوومتہ فیکرمیہکی نہرینی.

بہرستی ئیسلام ستراتیجی رزگارپوونی لہ بیرکردنہومی نہرینی
جیبہجی کردوہ چونکہ کاریگہری بووہ لہسہر موسلمانان لہ
سہرمتای بانگہوازی ئیسلامہوہ، پیغہمبہر (صلی اللہ علیہ وسلم) فیتری
کردبوون کہ بہرستی ئیسلام ئہومی پیش خۆی بوو دایبیری و سہریہوہ
لہ بیباومیری و تاوان، لہگہل ئامانجہکانی ئہم بابہتہ بیرو بۆچوونی
نہرینی کاریگہری لہسہر بیرکردنہومی زۆریک لہ موسلمانہکان بووہ
کہ لہ سہردمی نہفامیدا چہند کاریکیان ئہنجام دہدا کہ خوای

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

گهواره پئی رازی نهبووه، لهبەر لهوانه پئویسته که نهو بیرو بۆچوونه نهڕینه خراپانه بسرپیتتهوه له زمینیاندا بۆ نهوهی نهبیته بهریهست له بهردم ئامانجهکانی بانگهوازی ئیسلامیدا، پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) زۆر جار دستهواژه ئهڕینهکانی بهکار دههینا بۆ هاندانی موسلمانان لهوانه فیکرمی: (بهدهست هینانی یهکیک له دوو دستکهوته چاکهکه) لهکاتی جهنگهکاندا، واته موسلمان کاتیک له پیناوی خوادا دهجهنگیت یهکیک لهم دوو کاره بهدهست بینیت: (شهید بوون یان سهركهوتن) ههردوکیان چاکن.

۲- بیرو بۆچوونت بلالوه پێکه:

کاتیک فیکرمیهکی نهڕینی رووبهرووت دهبیتهوه.. لهگهڵ رووداوهکانیدا مهڕۆ بهلکو بیرو بۆچوونت بلالو بکهموه به سهرقال بوون به ههر کاریکی زمینی یان جوڵهی، وهک: ههستان به وهرزشیک یان نووسینیک یان پیکهستهوهی ژوورمهکت یان خویندنهوهی چیرۆکیک یان کتیبیک، گرنگ نهویه بیرو بۆچوونت بلالو بیتو لهگهڵا بیرو بۆچوونه نهڕینهکاندا مهڕۆ.

سهرنج بده لهوهی که پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرمانی کرد به موسلمانهکان بۆ لایبردنی بیرو بۆچوونه نهڕینهکانو شوینهواری لهناویهریان، (عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا) قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وَأَصْحَابُهُ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ: إِنَّهُ يَقْدَمُ عَلَيْنَا وَقَدْ وَهَنَتْهُمْ حُمَّى يَثْرِبَ وَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ وَأَنْ يَمْشُوا مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ وَلَمْ يَمْنَعُهُ أَنْ يَأْمُرَهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِبْقَاءَ عَلَيْهِمْ) (متفق علیه).

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

واته: ((ابن عباس)) (خوا لییان رازی بیت) فہرموی: له سالی حموتہمی کۆجیدا که پیغہمبہرو یارانی هاتن بۆ مہککہ بۆ ئەنجامدانی عہمرہ له پاش ریکہوتنی خودمیبیہ، هاوہش پەیدا کەر مەکان وتیان: وا محمد خۆی و تاقمەکە ی دین بۆ ناوتان لەرزو تای مەدینە کزو بیہیزی کردوون!

پیغہمبەرش (صلی اللہ علیہ وسلم) فەرمانی بە یارانی کرد: کہ له سێ سەری پیشەموی تەوافدا بە لۆقە برۆنو چالاکو و هیزی خۆیان نیشانی دوزمن بدن، تا چاو ترسینیان بکەن، بەلام له نیوانی دوو رووکنە یەمانییەکاندا بە پۆشتنی ئاسایی برۆن، هەتا لەو ماویەدا کەمێ بحەسینەو، چونکہ لەویدا له بێرستەکانەو دیار نەبوون! بۆیە فەرمانی پێنەدان کہ هەر حموت جارمەکی تەواف بە لۆقە برۆن، نەبادا بەهۆی ئەومووە تەواو شیرزیان بکات).

پیغہمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بە موسلمانەکانی دەرەمۆو: (پەحمەتی خوا لەو کەسە بیت ئەمڕۆ هیزی خۆی نیشانی ئەوان دەدات).

۳- پەنا بگرە بە خوای گەورە له شەیتانی رەجەکرلو:

هەر کات فیکرمیەکی نەڕینی پروی تیکردیت زۆر پەنا بەخوای گەورە بگرە له شەیتان، چونکہ شەیتان سوورە لەسەر ئەوموی کہ ئینسان تووشی غەمەو نیگەرانی بکات. ئیتر بەو بیت تووشی ترسی بکات له چەند فیکرمیەکیان له خەودا نیشانی بدات.

پیغہمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) دەرەمۆیت: (الرؤیا الصالحة من الله والرؤیا السوء من الشیطان فإذا رأى أحدکم ما یحب فلا یحدث بها إلا من یحب وإذا رأى أحدکم

گرنگتر نه که پیش بخه.....خمال ماضي

ما يكره فليتفل عن يساره ثلاثاً وليتعوذ بالله من الشيطان الرجيم وشرها فإنها لن تضره (رواه البخاري).

واته: (خهونی خوش له خواووهیو خهونی خراب له شمیتانهوهیه ههر کهسیک له ئیوه خهونیکی بینی و پیتی خوش بوو با لای کهسیک باسی بکات که خوشی بویتو ههر کهسیک له ئیوه خهونی ناخوشی بینی با نهیگیتریتهموو سنج جار به لای چهیدا تف بکات که خهبری بویهوه پهنا بگری به خوا له شمیتانو بلیت: (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم)، (ان شاء الله) له زیانی بهدوور دمیئت).

پهنا گرتن به خوی گهوره له قورئاندا خوی گهوره به کاریکی ئهرینی باسی کردوو، ههرمویهتی: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ (النحل: ۹۸)

واته: (ئینجا کاتیک قورئانت خویندو دمورت کردوو، ئهوه پهنا بگری به خوا له شمیتانی نهفرین لیکراو).

له پیش ئهم ئایهته ههرمویهتی: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (النحل: ۹۷)

واته: (ئهموی کارو کردموهی چاکهی کردبیئت، پیاو بیئت یان ئافرهت له کاتیکدا بهروادار بیئت، سویند به خوا بهزیانیکی کامهرانو ئاسووده له دنیادا دهیژنین، له قیامهتیشدا پاداشتیان به جوانتر دمدینهوه ئهموی که ئهوان دمیانکرد).

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی

ہمروہا خواہی گمورہ فرمویمتی: ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ ۖ فَاسْتَوِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ﴿٢٠٠﴾ الأعراف: ۲۰۰

واتہ: (ٹمگمر وسوسہ میہکت لہ لایمن شہیتانہوہ بو پیشہاتو ویستی لہ خشتت بریتو تووشی ہہ لمت بکات، جا ٹموہ تو پمنا بگرہ بہخواو پشت بہو ببہستہ، چونکہ بہراستی ٹمو زاتہ بیسرو زانیہ).

پیش ٹم ٹایمتہ فرمویمتی: ﴿خُذِ الزُّكْرَ وَأَمْرٌ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ ﴿١٩٩﴾ الأعراف: ۱۹۹

واتہ: (کاری ٹاسان لہ خہ لکی داوا بکمو جاویوشی لہ ہہ ٹمو کمو کورتیمکانیان بکمو، فرمان بدہ بہ چاکمو کردومیہک کہ ہسمندی شرعہ، رووش ورجیٹرو پشت بکہ لہ نہفامو تی نہگمیشٹوان).

ہمروہا فرمویمتی: ﴿وَقُلْ رَبِّ اعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ ﴿٩٧﴾ المؤمنون: ۹۷

واتہ: ((خوت بسپیترہ بہ خواو) بلج: ہروردگار، من پمنا دمگرم بہتو لہ ہمموو خمتروو خیالو وسوسہ می شہیتانہکان).

﴿وَأَعُوْذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ﴾ ﴿٩٨﴾ المؤمنون: ۹۸

واتہ: (پمنا دمگرم بہ تو ٹمی ہروردگارم کہ شہیتانہکان بہ دمورمدا کو ببہموو (سرم لی بشیونین)).

پیش ٹم ٹایمتانہ فرمویمتی: ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ مَنْ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ﴿٩٦﴾ المؤمنون: ۹۶

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی۔

واتہ: (ھمول بدہ بہ چاکترینو جوانترین شیوہ پال بہ ھلھو نارپکی ناحمزانھوہ بنییتو خھمت نہبیت ئیمہ چاک ئاگادارین لہ گوفتارو قسہی نارہوایان).

ھمروھا ھمروھیہتی: ﴿وَمَا يَزْعَمُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَأَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (۳۶) فصلت: ۳۶

واتہ: (ئھی ئیماندار، ئەگەر لہ لایمن شھیتانھوہ خھتمروو خھیالی نادرست لہ دلو دمروونتدا دروستبوو، ئەوہ تو داوای یارمھتی لہ خوا بکو پھنای پی بگرہ، چونکہ بہراستی ئەو زاتہ بیسھرو زانایہ).

پیش ئەم ئایەتانہ دمھرمووت: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ (۳۳) فصلت: ۳۳

واتہ: (جا کئ لھو کھسہ جوان گوفتارترو قسہی بہجیترہ کہ بانگھوازی کردوہ بو لای خوا، کارو کردموہی چاکیشی ئەنجام داوہ وتوشیہتی: بہراستی من لہ ریزی موسلماناندام).

﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ (۳۱) فصلت: ۳۱

واتہ: (بیگومان چاکھو خراپہ وەك يەك نین، (تو ئەھی باومردار) بہ جوانترینو چاکترین شیوہ بہرمفکاری خراپہو نادرستی بکە، لھو کاتہ ئیتر دھبینیت ئەوہی کە لہ نیوان توو ئەودا دوژمنایەتیو ساردیەک ھمیہ، دھبیتہ دوستیکی دلسوزو گیانی بەگیانی).

گرنگتر نه که پیش بخه.....جمال ماضي

﴿ وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُرْحًا عَظِيمًا ﴾ (فصلت: ۳۵)

واته: (جا کسیش ناتوانیت بهو رښتاره هستیت جگه لهوانه ی که نارامیان گرتووه، هرومه کسیش ناتوانیت هه لویستی وا بنوینیت جگه له کسیتک نهیت که خاومنی بهرمیه کی گهوره بیت).

۴- رلسته و خو پهنا بهره بو نوږکردن:

بیگومان له نوږکردندا هوگری و نریکی دصیت له خوی گهورموو دلنارامی تیایه و پارانهوی نهینییه له گهل خوی گهوره، ئینسان کاتیک نوږ دمکات هست دمکات که موناجات له گهل خوی گهوره دمکاتو، ههمو غهمی خوی بو خوی گهوره باس دمکات، بیگومان نهوه یارمهتیدمیری دصیت لهسمر گومان بردنی چاک به خوی گهورمو بهیژکردنی پهیومندی پیوهی.

هر کسیش نهیتوانی لهبر عوزرتک یان ریگرتک نوږمه کی بکات وهک نافرمتان له حالی تایبیت بهخویان- با پهنا بهریت بو دوعاو پارانهوه.

خوی گهوره فهرمویمتی: ﴿ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴾ (۱۷)

الحجر: ۹۷

واته: (سویند به خوا ئیمه چاک دزمانین که بهراستی دلی تو تهنگ دصیت بهو گوښتاره نابه جییه کی که خوانه ناسان دمیلتن).

﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴾ (الحجر: ۹۸)

واته: ((جا له ههمو کاتیکدا، به تایبیت له کاتی دل تمنگیدا))

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

تسبیحاتو سوپاسو ستایشی پهرومردگارت بکمو له ریزی سوزده
بهراندابه).

(تسبیح) پاک راگرتنی خوی گهوره، به دل بیرو باومره، به زمانیش وتو
دمرپرینه، خوی گهوره به پیغمبهرمکهی دمفرمویت: دزمانین سنگت
تمنگو نارمحمت دصیت بهموی نموی دمیستیت له باومرنهکردن پیتو
رمتکردنموی وتمکانتو، بهموی که دمکات به هاوهلمکانت له نازار
له دوزمنانموه، هسته نویژ بکه، نموه نموپهری پاکراگرتنی خوابه،
پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) کاتیک کاریکي لهسر نارمحمت
بووایه، هه لدستا بو نویژکردن.

۵- با بهردهولم زمانت پارلو پیت به زیکرو یادی خوی گهوره:

بیگومان زیکری خوا ومسومسهی شهیتان لادباتو، بهندهکه سهرقال
دمکات به بیرکردنموه له ماناکانی زیکرو یادی خوی گهورو
جهوههری زیکریش له داوای لیخوشبووندایه، داوای لیخوشبوونی
بهسوودیش نمویه که مروف دلی تیایدا نامادمییتو له ماناکهی
رامینییتو له دواي تکا بکات له خوی گهوره.

زیکرو یادکردن شرم کردنه له خوی گهورو چاودیری کردنه
لهبهر خوی گهوره، راستگویییه له مامهلمو، بهلین بردنه سهرمو ومفایه به
عهدهو بهیمان، به (محمدي کوری النضر) وترا: نایا هست به غریبه
ناکمیت که تمنها دمییت؟ وتی: (چون هست به غریبی بکهم که

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

خوای گهوره فەرمویمتی: من هاوئشینى ئەو کەسەم کە یادو زیکرم
بکات)، بەم دڵنیاییو دڵئارامییە ئینسان دمتوانیت بە بەهیزی ڕووبەرۆو
ببیتەوه، مەبەستم بە بانگەوازه نەڕێنییەکانە کە ناو بەناو تووشی
دەبیت.

٦- پەڕەوی شتیکی ئەڕینی بکە:

دەست بەتال نەبیت، دەست بەتالی دەرگا دەکاتەوه بۆ بیرکردنەوهی
ناریک.. هەرگیز دەست بەتال نەبیت، ئەگەر کاتەکت کاتی خەو
نەبوو.. ئەوا سووریه لەسەر ئەوهی کە شتیکی ئەڕینی بکەیت، با
ئەم کارمیش تازە بێت ئەک ئەوانەى کە پیشتر لەسەری ڕاهاتبوویت..
کاتیک کارمەکە تاییەتمەندو تازە بوو، ئەوه هەست کردن بە پزمامەندیو
دامەزراویتی پێ ددات.

سوورمتیک خەتم بکە، بەخشینیک بدە، سەردانی نەخۆشیک بکە،
چاکمیهک ئەنجام بدە، مەقالمیهک بنووسە، شتیکی نوێ بخوێنەرۆه،
خۆت خەلات بکە لەسەر ئەنجامدانی کاریکی گرنگ، نەخشە بۆ
گەشتیک یان پشوویەک دابنێ، مەدحی کاریکی ئەڕینی ئە غەیری
خۆتدا بکە، یان بوونیاتی بۆچوونیکی نوێ بنێ.

باشترین باس: دروود لەسەر پێغەمبەرە (صلی الله علیه وسلم)

ئەگەر فیکرمیهکی نەڕینی ڕووی تێکردیت، ئەوا دروودو صەلاوت
بۆ سەر پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بنێرە، چونکە گەورترینو
پاکترینو خۆشەویستترین مەروفت یاد دەخاتەوه. ئە کاتی یادکردنی

گرنگترین نه که پیش به خه..... جمال ماضی

کلهسی خوشهویستیشدا شوینیک بو بیرو بوجوونی نه رینی نامینیتهمه

(عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) إِذَا ذَهَبَ ثَلَاثَ اللَّيْلِ فَأُتِيَ فَقَالَ: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ، اذْكُرُوا اللَّهَ اذْكُرُوا اللَّهَ جَاءَتِ الرَّاجِفَةُ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ جَاءَ الْمَوْتُ بِمَا فِيهِ جَاءَ الْمَوْتُ بِمَا فِيهِ)، قَالَ أَبِي: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَكْثِرُ الصَّلَاةَ عَلَيْكَ فَنَكَمْ أَجْعَلُ لَكَ مِنْ صَلَاتِي؟ فَقَالَ: (مَا شِئْتَ). قَالَ: قُلْتُ: الرَّبْعُ، قَالَ: «مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ»، قُلْتُ: النِّصْفَ، قَالَ: «مَا شِئْتَ، فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ»، قَالَ: قُلْتُ: فَالثَّلَاثِينَ، قَالَ: «مَا شِئْتَ، فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ»، قُلْتُ: أَجْعَلُ لَكَ صَلَاتِي كُلَّهَا قَالَ: «إِذَا تُكِنِّي فَمَنْكَ وَيُغْفَرَ لَكَ ذَنْبُكَ» (رواه الترمذي).

واته: ((ابي كوپي كعب)) (خوا لئی پازی بیت) فهرموی: جاران پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له حالی ژیانیدا عادتیی وابوو، کاتیک دوو سییهکی شهو دمپویشته که لیک جار هه لکساو دمیفرموو: نهی خه لکینه! نهی ئادمیزادینه! ههستن زیکرو یادی خوای گهوره بکمن، ههستن زیکرو ئادمیزادینه! ههستن زیکرو یادی خوا بکمن، ئای وا هات نهفخهی بهکم، وا هات نهو دمی که ئیسرافیل فوو دمکا به کهرناکداو جیهان سهرتاپا دینیتته لهرزو تهکانو جهو جوولو وهک بیشکهی شهقو شر پایدوموشیتنی، وای هات به شوینیدا نهفخهی دووم که ههموو مردوویتی پیتی زینوو دصیتتوو ئاسمان به خوئی مانگو ئهستیرمیوه گشتیان وهک زوی نهکونه جووله جوولو ههموو بهر دمنهوهو دمکونه خوارموه نهی خه لکینه! وا هات مردن بهخوئی کیشمه کیشمه. گوتم: قوریان! من سه لاوت زور دمدم له دیداری تو، کاتج دصتم کرد به تاعبتو شهونوتر چند لهو کاتهی خوم دابنیم بو سه لاوت دان لهر تو؟ فهرموی: نارم زوی

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

خۆتە، لەمکاتی تایبەتی خۆتدا کە داتناوێ بۆ تاعەت چەندە خۆت ئارموزو
دەمکەیت ئەمۆندەمێ لێ تەرخان بکە بۆ دروود دان لە دیداری من، گوتەم:
کەواتە چواریەکی ومختە تایبەتیەکم صەلاوت لەسەر تۆ دەدەم،
فەرموی: ئارموزوی خۆتە، حەز دەکەم زیاتر بکە ئەوە خێری زیاترە بۆ
تۆ، گوتەم: دە نیوەی؟ فەرموی: مەیلی خۆتە، حەز دەکەم زیاتری بکە
ئەوە بۆ تۆ باشترە، گوتەم: دە دوو سییەکی؟ فەرموی: ئارموزوی خۆتە،
حەز دەمکەیت زیاتری بکە، ئەوە چاکترە بۆ تۆ، گوتەم: دە کاتی تاعەت
کردنەکم هەمووی تەرخان دەکم بۆ صەلاوت دان لەسەر تۆ، فەرموی:
کەوا بێ خەمی هێت نەبێ، هەموو مەبەستیکی دونیای دیتەدی و خوا
لە هەموو گوناھەکانیشت خۆش دەبێتو صەلاوتو دروودی زۆر لەسەر
پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) دەبێتە مایە خێرو خۆشی هەردوو
جیھان).

۷- باسی بکە وەیشارەو:

خەمەکان تەشارمۆو لە دەروونتدا مەیهێلەو، بۆچی ئەم هەموو خەمە
لەگەڵ خۆت هەلەمگرت؟ تا کەمێ رات وستیئیتو تووشی نیکگەرانیت
بکات؟ ھاورپێیەکی خاوەن متمانەمێ ئەمینی دڵسۆز هەلبژێرمو ئەو
بیرو بۆچوونانەمێ لەناختدایە بۆی باس بکە، چونکە بەشداربوونت
لەگەڵ غەیری خۆت لە بیرو بۆچوونو خەمەکانتدا زۆر شت لەسەر
سوولئو ئاسان دەکات، ئەمۆمێ کە لەگەڵ بیرو بۆچوونە نەرتنیەکان
برۆیت، ئای چەندە چالئو پەسەندە ئەگەر ھاورپێکە خاوەن متمانەو
دڵسۆز بیت یارمەتیت دەدات لەسەر تێپەراندنی ئەم بیرو بۆچوونانە، ئەو

گرتگرینه که پیش بهه..... جمال ماضی

بوومته مهرجیك له فراوان بووندا، لهبهر لاهه وای لیبکه له بنهردا
بۆ پهرومردگارت بیټ، لهگهڵ لاهه متمانهیهی که دتگمیهنیت به
پهرومردگارت، بهچاکی ههلی بژیروو خهمی خۆتی لئ مهشاروه، که
ههستکردن به حهوانهوه لئی دلت دادپهوشیت، وات لیدهکات که ههوا
به ریزمیهکی زۆر ههلمزیت، ههروهها ههناسه دانهومیش خهمیکی زۆری
که له که بووی لهگهڵ دمبیت..

۸- هیچت نهبووهو هیچت لهسهر نهبووه مهگهر نهوهی کردووته:

بهراستی بهختمور بوونی ئینسان بهستراوتموه به کردموه که یه
نهگبهتیو بهدبهختیشی بهستراوتموه ههر به کاره که یهوه، به
بیرکردنهوه ئایا بهختمور دمبیت یان بهدبهخت؟ لاهه رووی راستهقینیت
پێنادات، به لاهه رووی راستهقینیت پێدمدات بریتیه: (لاهه کاری
که تۆی لهسهریت). لهگهر لهسهر گوێراپهلیو دامهزراویو تیپهراولنی
کارهکانت بوویت بئ تمبهلی، لاهه لهسهر بهختموریت، ئیتر بیرو
بۆچوونهکان ههرچۆن یهخهگیرت بین، کاره که بکه ره پیاوه،
خهملاندن مه که ره پیاوه!

پێشهوا (ابن القيم) وتویهتی: (لهگهر بهنده بهیانو ئیوارهی کردموه
هیچ خهمیکی نهبوو لهنا خوای گهوره نهبیت، لاهه خوای گهوره
گشت پێوپیستیهکانی بۆ جیهه جئ دهکاتو، ههموو خهمو خهفتیهکی
لهسهر لادهباتو دلی بهتال دهکاتوه بۆ خۆشهویستی خۆیو زمانی بۆ
زیگرو یادیو لهندامهکانی بۆ گوێراپهلی، لهگهر بهنده که بهیانو

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

نیواری می کردموو دونیا خه مو مه بهستی بوو، نهوا خوای گه موره خه مو خه فتمو نه که به تیه که می دمدات به کو لیاو دمداته دست خوئی..).

(عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: يَا ابْنِ آدَمَ تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَتَمَلَأُ صَدْرَكَ غِنًى وَأَسُدُّ قَفْرَكَ وَلَا تَفْعَلْ مَلَأْتُ صَدْرَكَ شُغْلًا وَلَمْ أَسُدِّ قَفْرَكَ) (رواه الترمذی).

واته: (له (ابی هریره) موه (خوا لئی رازی بیت) فرموی: پیغمبر می خوا (صلی الله علیه وسلم) فرموی می: خوای گه موره فرموی می: نمی نه می نادمی، خوت تهرخان بکه بو عیبادتو پهرستشی من سینت پر دمکم له دو لمه مندی و فقیریت بو پر دمکه موه، خو نه گهر نهوه نه که میت نهوا سینت پر دمکم له سهرقائی و فقیری به که میت بو پر ناکه موه).

نیگهران مه بهو خه فتم مه خو بو نه می له دست چو موو خه مو خه فتمیک هه لمه گره که بو سهرت نه هاتوو.. لوم می خه لکی مه که له سهر شتیک که شیوی نهو شته له خوتا هیه و خو زگه به شتیک مه خوازه که نابیته خاومنی.. مه دحی که سیک مه که که شیای نابیت.. به خمیالت بینای قهصرو ته لاری زور بهرز مه که.. به لام.. خه مو خه فتمی خوت یه که بخه پهر مردگارت رازی بکهو زمانت بیاریزه.. تاییه تمندی که له زیانتدا دبینیت، خوای گه موره دفرموی: ﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝﴾ الشرح: ۷

واته: (جا کاتیک له کاریک خیر دبهیتوه، خوت ماندوو بکه به کاریک خیری ترموه).

﴿وَالرَّيْكَ فَارْغَبْ ۝﴾ الشرح: ۸

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

واته: (با همیشمو بهردموام حمزو ئارمزووت بۆ بدمستهینانی رزمهندی خوا بیت، بهردموام خه لکیش هانیده تا پهرومردگارت بناسنو له ههولی رزمهندی ئهودا بن).

۹- له خۆت ههده:

كاتێك تێدهگهیت بێگومان ئهو فیکرمیهی که بیرى تیا دهکهنه فیکرمیهکی نهرتییه ئهوا ئۆمهی خۆت مهکه لهسهری، به لکوهانی خۆت بده لهسهر ئهوهی توانیوته که فیکرمهکه پێک بکهیتو بیکرت پیش ئهوهی بجێته ناو بیرو بۆچوونهکانتهوه، لهخۆدان: بریتییه له تیشک خستنهسهر لایهنی خرابو نهرتی له ژيانته خودی خۆتدا، کێ له ئێمه لایهنی نهرتی له خۆیدا نابینیت، بهلام لهسهرخۆیه لهگهڵ خۆتو، چارمهسهری ئهوه بکه که دهیتوانیت.

ههمیشه سهیری لایهنی تاریک مهکه له خودی خۆتداو گهری بکهیتو خۆت لهناوهریتو بونیاتی خۆت بروخینت به پاچو تهوڕ بن ئهوهی پێی بزانیته.

لهسهرخۆیهو لهسهر خودی خۆت نهرمو نیان به، نهرمو نیانی بجێته هه شتێکهوه هه دهپرازینیتهوهو لههه شتێکیش دهرهینریت هه تێکی دمداتو ناشیرینی دهکات، بهپێی توانات رهنه لهخۆت بگره چۆنت دهویت، بهواتای چاک کردنی نهرتییهکانو چارمهسهرکردنی هه لهکان، لهگهڵ ئێی بدمیت ئهوه سهرفقای دارووخانو شکست هینانه، ئهمهیش چهند ههنگاوێکی کردارییه بۆ خۆپاراستن له خۆدان، که پهسپۆرێ

گرتگرتنه كه پيش بنه.....چمال ماضي

لەسەری پێك كەوتوون، لە هەمان كاتدا ئاسانیشتە:

پەكەم:

هەنگاونان لەسەر كاركردن ئەگەر هەلەشت ئەنجام دابێت، لەباتی
ئەوی خۆت بپارتیزیت لەو كارانەى كه هەلەى تیا نابێت هەستە بە
كاركردنو هەول بده خۆت لە هەلەكه بپارتیزیت.

دووئەم:

پەند لە هەلەكانى رابردووت وەریگرە پاشان بە ئەواوى لە بیری خۆتى
بەرمو، پەروەردگارت لێخۆشبوو مێهرەبانە، تەویەت لێ قبوول دىكاتو
لێت خۆش دىبێت، ئەگەر دەرست لە سەریبێهەكانت وەرگرتو پەندت
لە هەلەكانت وەرگرتو تەویەت لێ كرد ئێتر هۆكارێك بۆ ترسو
قەلەقى نییە.

سێهەم:

هەستان بە گەشەدان بە كارمەكەت بە بەردەوامى، هەلەكان كۆمەل
مەكە بى هەولەدان بۆ چاك كردنیازو هەول بەرمووە لە كاتى شكست
هێناندا بە بریارەدان لەسەر پێك كەردنەموو چاك كەردنى.

چوارەم:

پاوەستان لە ئاراستە كەردنى لۆمە بۆ خۆتو تووندى نواندن بەرامبەرى،
چونكه لۆمە كەردن وەك ئەوى سوود نادات بۆ خەلەكانى تر هەروەها
لەكەل نەفسیش سوود نادات.

گرنگترینە که پیش بخه.....جمال ماضي

پینجهم:

به دامه زراوی بهرمو پیش بجۆ، بی نییەتی خراب و ترس، به لکو به متمانە بوون به خۆتو و مرگرتنی هه لویستی راستو درووستو ئەدا کردنی کاری راست، سهرکهوتن به دست بینهو خۆت له هه له کان بهاریزه.

۱- هه لیک به خۆت بده بۆ پشوودلن و حه وانەوه:

وتویانه: کاتیك ههست به قه لهق یان خه مۆکی دهکمیته. پهیرموی شتیکی خوش بکه لهگه ل خۆت یان لهگه ل غهیری خۆت: (شونی دانیشتنهکمهت بگۆره.. گه شتیکی دهرموه ئەنجام بده.. شتهکانی دهرمو بهرت بگۆره، وهك گۆرینی ژوورمهکمهت یان کتیبخانهکمهت.. وینه بکیشه یان بنووسه.. یاری لهگه ل مندا لهکانی دهرمو بهرت بکه.. پشوودان پهیرمو بکه)، گرنگ ئەومیه پهیرموی شتیکی خوش بکمیته، یان جهوکی خوشو ههستکردن به پشوودان بسازی نیت. پاشان بهختهومریو ئاسوودمی.. ئایا به راستی تۆ بهختهومریته؟

پلهی بهختهومریته لهم هه لسهنگاندنهوه بدۆزه رهوه!

۱. هه ناسهی قوول دهمیت بهمۆی نائومی نیت له کهسانی تر؟

ا- هه ندیک کات.

ب- کهمی لکو رمنگه روونەدات.

گرگرتنه که پیش به.....جمال ماضي

ت- زور کات.

۲. چاند جار خورگت خواستوو که کهسیگی تر بیت؟

ا. هن کات خورگم نهخواستوو.

ب. زور کات خورگم خواستوو.

ت. زور نا جار جار بووه باووم وایه هندیك خهلك بهشیان له من زیاتره، بهلام پیی نهگمیشتون.

۳. نایا هست دمکیت که خاوم بهخت بیت؟

ا- رهنکه بهختم زیاتر له بهشی خوم بووبیت.

ب- هن کات.

ت- نهخیر.

۴. حسودی دبهیت به کهسی دموئمهند یان بهناویانکه؟

ا. جار جار.

ب. کهمیک یان هرگیز.

ت. زور کات.

۵. نایا چیژ له کارو پیشهکمت و مردهگریت؟

ا- زور بهلام همیشه نا.

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

ب۔ بہ لئ۔

ت۔ بہ شیومیہ کی گشتی نا۔

۶. ئەگەر توانیت شیوازی ژیانیت بگۆریت یان ئالو گۆری پئیکیت

بۆ ماوی سالیك ئایا دمیکیت؟

ا۔ ڤمنگه له چەند بارو دۆخیکی دیاریکراودا.

ب۔ باومڤ نییه بیکم.

ت۔ بە لئ، چیژ بەم هەلەوه و مردەگرم.

۷. ئایا هەست دمکیت که هەلەکانت بەسەردا تیدمەڤریت بی

ئەوهی سوودیان لئ وریگریت یان بیانقۆزیتەوه؟

ا. هەندیک کات.

ب. کەمیک یان هەر ڤوونادات.

ت. بە شیومیەکی ڤلکو پیک.

۸. ئایا هەست دمکیت کەوتبیتە شیوازیکی ژیانی ڤۆتینەوه؟

ا۔ بە لئ، له کاتییکەوه بۆ کاتیکی تر.

ب۔ کەمیلکو ڤمنگه ڤوو نەدات.

ت۔ بە لئ، زۆر کات هەست بە نائومییدی دمکەم بەهوی شیولی

ڤۆتینەوه.

گرتگترینه که پیش بهه.....جمال ماضی

۹. ئایا همدیك كات حمز به پشووكان دمكیت تا به تمواوی له ههموو شتیك دوور بكهویتهوه؟

ا- به ئی، زۆر كات

ب- به ئی، همدیك كات.

ت- همدیك كات مۆلمهكان جوان دمبن به لام پئویست نییه له ژيانی مندا.

۱۰. ئایا ههست دمكیت كه سوود له كاته بهتالهكانت ومردهگریت؟

ا. به ئی.

ب. نه خیر، چونكه من كاتم نابیت بۆ چالاکیهكانی كاته بهتالهكان.

ت. لهوانمیه.

۱۱. ئایا به شهو بهشی پئویست دمخویت؟

ا- به ئی.

ب- عادمتی نییه.

ت- ههول ددم، به لام ههمیشه سهرکهوتوو نابم قیایدا.

۱۲. ئایا حهسوودی دمبیت به كهسانی تر لهودی ههیانه؟

ا- جار جار.

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي.

ب- به دمگمن يان هر پروو نادات.

ت- زور کات.

۱۳. ئايا به همدیک شت ویزدانت قورس دمبیت؟

ا- جار جار.

ب- به دمگمن يان نهمه هر پروونادات.

ت- عادمتی نییه.

۱۴. چون داهاتوو دمبینیت؟

ا- به پلمیهکی دیاریکراو له ترسو چاوگیپان.

ب- نهمه لم هیه که بارو دۆخمکه بهم شیوازی ئیستا دمپوات.

ت- تکام وایه که داهاتوو زور باشر بیت له رابردوو ئیستا.

۱۵. ئايا هست دمکیت بنالینیت له ئالۆزی کهمو کورتی؟

ا- نهخیر.

ب- بهئی.

ت- رهنکه همدیک کات بیت.

۱۶. چ وشیهک، باومرت وایه که به شیومیهکی وردو رنک باست

دمکات؟

گرنگترین که پیش به.....جمال ماضی

- ۱- هاوسه ننگ.
  - ب- رازی بوون.
  - ت- گرزو ئالوز.
۱۷. ئایا زۆرینهی حمزه کانت به دست هیئاوه له ژيانندا تا ئیستا؟
- ا- زۆرینهی.
  - ب- نه خیر به شیوهی رها.
  - ت- ناتوانم بیر بکهمهوه له ههر حمزیکى دیاریکراو له ئیستادا که من پێویستم به جێبهجێ کردنى بێت.
۱۸. ئایا له ژيانندا دهکەیت به زۆرتین لهو شتانهی که دمهویت؟
- ا- ئومێدم وایه.
  - ب- باومرم وایه.
  - ت- باومر ناکم.
۱۹. ئایا ههست دهکەیت که ژيانیکى خێزانى جێگیرت ههبێت که خوشهویستی پێشهوایهتی بکات؟
- ا- بهێ، تا ئاستی هاوسهنگی.
  - ب- بێهکومان.
  - ت- به کرداری نییه.

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

۲۰. چەندىك ئاسانە بە نىسبەت تۆۋە كە بە ئارامىو پشودانەرە

دانشیت؟

ا- بە ھەموو ئاسانىەك.

ب- زۆر قورسو نارەھەتە.

ت- ھەندىك كات ناتوانم ئموە بكم.

۲۱. ئايا دىروانىت بۆ ژيان لە تىروانىنىكى گەشاومومو دوور لە خەم

خەفەت؟

ا- بەئى، لەگەل زۆرتىن شتەكان، بەلام شتانىكى زۆر چاك ھەن
كە نابىت بە سووكى ومىگىرىن.

ب- ناتوانم باسى خۆم بكم بەموى كەسىكم خالى لە خەم
خەفەت.

ت- ھەلدىمەم دەستەبەرى ئاراستەيەك بكم خالى بىت لە خەم
خەفەت بەرامبەر بە ژيان بە شىۋمىيەكى گشتى.

۲۲. ئايا ھەست بە پىزامەندى دەكىت لە خودى خۆتەمە؟

ا- لە كاتىكەمە بۆ كاتىكى تر.

ب- زۆر كات.

ت- بە دەگمەن يان ھەر پوونادات.

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضي

۲۳. چەند جار هەست بە نائومییدی دەکەیت، لەبەر ئەوەی که دمهویت هەستیت بە زیاتر ئەنجامدانی شتێک؟

ا- هەندێک کات.

ب- بە دەگمەن یان هەر ڕوو نادات.

ت- هەموو کات بە نزیکە.

۲۴. گەر هەنگاوێک بگهڕێیتە دواوە چی ئەوەی که دیت بەسەرتدا جێبه‌جێ دەبیت؟

ا- هەست بە ڕقو توورپی دەکەم لە خودی خۆمدا. لەبەر ئەوەی زۆرم لە ژبانی خۆم درووست نەکردووە.

ب- ئەو نازو نیعمەتانه سەرژمێر دەکەم که دەستم کەوتوون، بە لێکدانەوهی خۆم ڕۆژانی خوشو بەختەوهی دادمنیم نەک بەدبەختی.

ت- بە شێوێهکی گونجاو ڕازی دەبم، بەلام هەستیکیشم دەبیت بەوهی که بتوانم زیاتر ئەنجام بدم.

خالێک بەخۆت بپه‌خشه‌ له‌ گه‌ل وه‌لامی (أ) دا دوو خال له‌ کاتی وه‌لامی (ب) دا (صفر) هیچ له‌ کاتی وه‌لامی (ت) دا.

یه‌که‌م: خۆت له‌ سه‌وودی و ئیره‌یی بپاریزه‌:

ئه‌گه‌ر کۆی وه‌لامه‌کانه‌ ته‌ (٤٠-٥٠) خال بوو

تۆ که‌سیکی ڕازیت له‌ ژبانی خۆت، ئینجا له‌وهی ڕه‌نگه‌ تۆ ببیته‌

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

خاومنی به ختمو مری و ناشتی ناخی خۆت. ئهم به ختمو مری به هموو ئهوانه دادپوشتیت که له دهورتن، به تایبەت خێزانه کەت، تۆ به ختمو مری به چونکه سرووشتی ئهو کارم بینوومهوه که گونجاوه له کەل توانا کانتو خوشحالشیت به بهشی خۆت له ژياندا.

نامۆزگاریمان بۆ تۆ:

سەرمرای ئهو هموو پزمامه ندییهی که دستت دمکویتو قهناعەت به خۆت، به لام کهسانیک له دهورت هەن حالی تۆیان به دل نابیتو به دنیایای دمیته جیگهی حسوودی و ئیرمی زۆریک له خهڵک، له بهر ئهوه ئاگادار بهو خۆتیان لی بپاریزه.

دووهم: تۆ که سیکی ئیدلریت:

ئەگەر وهلامه کانت له (۲۵-۳۹) خال بوو

تۆ رازیت به ژيانی خۆت، پەنگه تۆ ئهوت تیا بهدی نههاتبیت که پێویست بووه بهدی بهینیتو پەنگه تۆ پێویستت به چەند هەژنکه نهبوویت، مەگەر ئهوهی که ههول نادیت بۆ بهدی هاتنی ئهم ههزانه له کارێکدا که دهوره درابیت به مەترسی که له سەر حیسابی به ختمو مری تۆو شیوازی ژيانی جیگیرت نایەت. به لکو له سەر حیسابی به ختمو مری نزیکترین کەست دیت.

نامۆزگاریمان بۆت:

تۆ که سیکی شارمزی و توانات زۆره له سەر دیاری کردنی ئهو پێرموهی

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

که پټويسته له ژياندا بيگريته بهرو بهوهی که رازيت که گورانکاری
کاریگهري لهسهر خيزانه کمت دبیټ ئيکتيفا بکه بهوهی که له
سهریت.

سيهه: چاوديري نهرينيه کانی خوت بکه:

نه گهر کوی وه لاهه کانت له (۲۵) خال که متر بوو:

نموا تو رازی نیت له ژيانی خوت به شيوه کی گشتی، رمنگه ههست
به خه شهو تورمی بکهیت، له بهر نهوهی که حمزه کانتت به دینه هیناوه،
یان له بهر نهوهی که ههستت نه کردوو به تهواوی تواناکانت، یان
رمنگه باومرت وایت که ژیان زور کورتو به یگومان تو کاتی پټويستت
نییه بو به دینه یانی هه موو نهو شتانهی که حمزت پییه تی، له بهر نهوه له
خوت بهر سه چیت نه انجامداوه، رمنگه تو خاومنی و مزیه کی جیگیرو
خیزانیکی جوان بیت، نه مهیش له خویدا دستکهوتو که کم نییه،
یان رمنگه هیوایه تو به هر میه کت هه بیټ که چیژی پیوه و مرگیت،
دتوانیت کاتیکی زور بو خوت بگریتهوه، له ژيانماندا زوریک نهو
شتانه هه که ده کړیت بیټه سهر چاومیه کی پیزانینو سوپاسگوزاری،
وه که نهوهی که کهسانیک هه زیاتر هه ژارنو حالیان زیاتر له ئیمه
خراپتره، نه گهر ته رکیزت کرده سهر لایمه نه نهرینیه کان به چاوپووشی
لهوهی لی دمردمه کویت له بچ بایهخی، لهو کاته دا ناستی داخلو
پرمه مندی دمی نیتهوه، نهو دووانه ی که له رابردوودا له تو رایان کردوو.

گرنگترینە كە پېش بخە.....جمال ماضي

نامۇزگارىمان بۇ تۆ:

ئەگەر تۈانیت چىژ لە ئىستا وىرگىتو سوود وىرگىت لە ھىس
ئەوانەى كە ئىستا لەبەر دەستتدان، بىگومان ئەو لەخۇيدا دىيىتە
سەرتايەك بۇ داھاتوويەك زۆر چاكتىر بىت.

۲. چەند ھەلوپىستىك لەپىناو رېكخستەوئەى ژيانمان
يەكەم: چەند ھەلوپىستەيەك لەگەل نەفس و دەرووندا:
۱- لە سايەى ئەم (نەخىر)لەدا بژى:
نائومىد مەبە:

نائومىد مەبە ئەگەر قاچەكانت ھەلكەوتزو كەوتىتە ناو چاللىكى
فراوانمە، دواتر لىي دەردەچىتو زياتر پتەموو بەھىز دىيىتو خۋاي گەورمىش
لەگەل نارامگىراندایە.

نىگەران مەبە ئەگەر تىرىكى بكوژ پووى كرده دلت لە نزيكترين
كەسى خۆتەو، پاشان كەسىكت دەست دەكەوت كە تىرمەكت بۇ
دەردەكىشىتو ژيانو زەردەخەمت بۇ دەگەرپتەموو.

ھەموو خەونەكانت لە تاكە كەسىكدا دامەنتو ھەموو گەشتى
ژيانىشت با پوومو كەسىك نەبىت كە خۆشت دەوت ھەر چەندە پاكىش
بىت

گرنگترینە که پیش بخه.....جمال ماضي

باومرپت وا نهبيت که کۆتايی شتهکان بریتیه له کۆتايی جیهان،
بوونهومر تهنها ئهوه نهبووه که چاوهکانت بینویهتی، چاومرپی
خۆشهویستیک مهکه که تۆی فرۆشتوو، چاومرپی تیشکیکی نوێ
بکه که دزه بکاته ناو دله نیکههرا نهکتهوه تا کهشایمی بۆ
پۆژهکانت بگێریتهمو لێدانی چالو جوانیش بۆ دلهکمت بگێریتهمو.

ههول مهده بگهریت بهشوی خهونیکی که شکاندووتی، ههول بده
له حالهتی تیکشکان سهرمتا خهونیکی نوێ درووست بکهیت.

زۆر لای ئهشکهوتهکاندا رانهوسته، به تایبەت که شهمشه
کوێرەکان تیا نیشتهجن دهنو خێوهکان رێگهی دهران، بهشوی
ئاوازی بولبولیکدا بگهری که له پشته ئاسۆوه خۆی دهریتهمو لهگهڵ
تیشی پووناکی سپیدمیهکی نویدا.

سهیری ئهو وهرهقانه مهکه که رهنگیان گۆراومو پیتهکانیان فهوتاومو
دێرەکانیان شیواوه بهیهکا لهنیوان ئازارو پهستیدا. پاشان دهرهکهویت
که ئهم دێرانه جوانترینی نووسراوهکانت نهبوونو ئهم وهرهقانهیش کۆتا
نووسراوی تۆ نهبوون.

وهک بالندهی شینه شاهۆ مهبه، ئهم بالنده سهیره خۆشترین ئاواز
دهچریت که ئاوازمهکی بهتال دهکاتهوه، هیچ شتیکی له دنیادا دلۆیه
خوینیکی تۆ ناهینیت.

نیکههرا مهبه که له وهرزی زستاندا دهرگاکی مالهکمت
داخستوومو چاومرپی هاتنی وهرزی بههار بکهو پهنجهرهکان بکهرووه بۆ

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

شنەبای پالو خوش، دوور بپوانە ئینجا پۆلی بالندەکان دەبینیت که دەگەڕێنەموو ئاواز دەچرن.

نیگەران مەبە دواتر خۆر دەبینیت که تیشکی زێڕینی دەفێریت بۆ سەر گەلای درەختەکان تا تەمەنیکی نوێ بۆ تۆ درووست بکاتەوه.. ھەروەھا خەونیکی نوێ.. ھەروەھا دلێکی نوێ.

بۆ ساتێک تەمەنت بەفیرۆ مەدە لەپیناو خوشەوێستیکی ھەلھاتوو، یان بۆ دلێک که لەتۆ دوور کەوتوو بەبێ ھۆیەک، بەلکو ھەموو تەمەنت بەکار بەینە بۆ مەبەستیکی راستگۆیانەو دلێک که تۆ لەخۆی بگرت.

گەشت مەکە بۆ بیابان بۆ گەران بەشوین درەختە جوانەکاندا. چونکە ھەرگیز لە بیاباندا لە غەیری دلتنگی و پەستی ھێت دەست ناکەوتت بەلکو سەیری سەدان درەختو دار بکە که سیبەرت بۆ دەکەنو بە ھەروەھا بوومەکیان تۆ دلخۆش و بەختەور دەکەنو ئاوازمەکانیان خەم پەوتنە.

ھەول مەدە حیسابی دوینێ بگێڕیتەموو ئەوەی که زیانت تیا کردوو لەدەستجوو، تەمەن کاتیک گەلاکانی ھەلەمۆریت جاریکە تر ناکەڕیتەوه، بەلام لەگەڵ ھەموو بەھاریکی نویدا گەلای تۆ دەردەکاتەوه.

پۆزی ژیانی خۆت زایە مەکە که دوینیت لەدەستجوو، ئەمەزۆر لەبەر دەستدایە، ئەمەزۆیش وەرقەکانی خۆی کۆدەکاتەموو دەرواست سەبینیت ھەیە، نیگەران مەبە لە دوینێ چونکە ھەرگیز ناکەڕیتەوه.

گرنگترین ۛه پېش ټڅه.....جمال ماضي

څه مټ مه ځو ټو ئه مړوېش.. ئه مېش دمړوات، ځمون بېينه به ځورېكي
پر شنگدار موه ئه سېهينۍكي جواندا.

قه لمقو دووډل مېبه به شوېن پاكيدا بگېرې ئه گمر ساتيكيش
بووېتو، به شوېن ومفاداريدا بگېرې ئه گمر ماندوو كارو نارېحه تېش
بووېتو پابه ندبه به تېشكي ځور موه ئه گمر دوورېش بووېت، دلوه هستو
مه شاعېرو روزهكانت جېمه هيله ټو شتانيك كه ساتيان به سمرچووه.

تيك مه ځو ئه گمر كسيكت دمست نه كهوت به ختمو مټ بكانه
به لكو همولېده ځوت ځوت به ختمو مټ بكميت، ئه گمر كسيكت
دمست نه كهوت چرايه كت ټو داگېرسينيت، ئهوا به شوېن كسيكي
تردا مه گېرې كه ټوي كوژاندو وېته تهوه، ئه گمر كسيكت دمست
نه كهوت گوډيكت ټو بروينيت، ئهوا همول مده ټو لاي كسيك كه
تيريك به دلتهدا بجه قينيتو بړوات.

ځوت مه كمېه بارمته ي نېگه رانيه كانې شهوه تاريكه كان، ئه گمر
هستت به روزهيك كرد.. بهوي كه ټو ماندوو دميت له پاكردني
چمند ساليك، بېگومان زمرده خنهكانت شاراومن له پشت ژاكووي
هه لقرچاوي روزهكانهوه. ژيان بوومته نارېحه تي.

ځوت ماندوو مه كه ئه گمر هستت كرد كه دنيا بوومته زينداني
هه ناسهكانت، بېگومان ساتهكانيش هيچ ناگمېهن مه گمر هر نازار
زياتر دمكمنو، بېگومان هه موو شتيك بوومته نازاردم. له ځوت پامه كه
له تاريكيداو چاوكانت ټو ههواو پووناكي بكمرومو بگېرېرموه ټو

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

لای نوورو پووناکی و هوئبدہ برینہکانت ساریژ بکیت.

دلت مہکمرہ جیگہی نارہحتی و رکو حمسوودی تاریکی. ہونہری لیووردن بہو بہ ئارامی بڑی.

سہیری ئہو کہسانہی دہورو بہرت مہکہ بہ زیاتر لہ زمردہخمنیہک
مہسافہکان بپریت. و بہریہستہکانی ململانی تیپہرینیت، زمردہخمنیہ
بؤ بکہ.. سہرمرای ہموو ئہو ئازارانہی کہ لہ ناخندایہ.

ہاوار مہکہ کاتیئک ہاورپیکت دواہمکویت، فیرہ کہ لہک
پییکہنیت.. بہشداری بیت لہ ئازارو نارہحتیہکانیدا.. لہگہلی بڑی
وہک ژیانہی بہختہومران، ئہگمر ہاورپیکت توورہ بوو.. بجؤ بؤ لای
تہوقہی لہگہل بکہو لہ نامیزی بگرہ.. ئہگمر رقت لہ ہاورپیکت
ہمستا، دہستو دلتی بؤ بکہرموہ.

ہہلمہچؤ کاتیئک شتیکی تایبہت بہ خوت لہدست دہجیت. بزانہ
کہ ہموو شتیئک بہسہرتدا تیدمپہریت.. ئہگمر شتیئک لہدستجوو
ئہوا یاد بکہرموہ کہ چہند شتیکی نویت دہست کہوتوہ.. ئہگمر
مہوعیدیئک لہدستجوو.. یاد بکہرموہ کہ تؤ بہ مہوعیدیکی تردا
دہگمیت، ئازارہکان ہمرچہندہ تال بنو داہاتوو ہمرچہندہ نادیار بیت
چاوت بکہرموہ بؤ خہونو حمزہکان.. سہمینئ رۆژئکی نوئیہ.. سہمینئ
تؤ کہسایہتیہکی نویت.

ہمول مہدہ دانیشیتو کہسانی تر بخمیتہ پییکہنین بہ گالتو
سوعبہتیئک لہم کہسہ یان ئہو کہسہ.. بیگومان تؤ برینئک دہکیت

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی

دلی.. ہمرگیز ہستیشی پی ناکمیت و ہاورپکمت تا کؤتا پؤزی ژبانی
پیومدی دمزی.

۲- شیولزیکی نوئی بؤ چہند ہلویستہیک لہگہل
نہفس و دہرووندا:

ہمول بدہ کارہ لہپیشینہکانت دیاری بکہیت و لہگہل خؤت چہند
ہلویستہیک بکہیت بہپینی نہم شیولزہ نوییہ:

۱. با پرسیارمکہ بؤ خؤت بہم شیومیہ بیٹ: تمہنت چہندہ؟ بہلکو
بہم شیومیہ بیٹ: بہلکو چؤن تمہنت حساب دمکہیت؟

۲. چہند سات بہسمر تمہنتدا تیپہر بوومو کؤتایی ہاتوومو چہند
سات ہمول دمکہیت کؤتایی پی بہینیت و چہند سات ناتمویت کؤتایی
پی بیٹ؟

۳. تمہنمان چؤن حساب دمکہین.. بہ پؤژدکان یان بہ کارمکان..
بہ ساتہکانی خؤشی و بہختموری یان بہ ساتہکانی خہفتو نیگمرانی..
بہ قؤناغہکانی لاشعوور یان بہ ساتہکانی ہستکردنی تہواو؟

۴. ژیانمان.. لہگہل ژیان بہری دمکہین.. بہ خؤشیہکانیہو، بہ
نازارو برینہکانیہو.. بہ رابردوو نیستایہو.. کات بہسمرماندا تیدمہریت..
ہمموو شتیک لہ دورمان دمگوریت.. ہمموو شتیک پەرہ دسمہنیت..
زؤر گمشہ دمکات، ئیمیش گہورہ دمبین، ژیان خہباتو تیکؤشانہ..
وشمیک ہمیکہ زؤر دمبیستینو دیلیتینہو.. ہمستی پی دمکہین.. ئایا
بؤ نمودہ دمژین تا خہباتو تیکؤشان بکہین یان خہباتو تیکؤشان

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي

دهکمین بۆ ئهوهی بژین؟

۵. ژيان جوانه.. ئهگەر به تېروانينىكى گەشبينانه تەماشای بکەين، ئهوا ژيان زۆر سەختو تالە.. ئهگەر به پەشبينانه تىي بېروانين، ئينسان گهۆرمى خۆيمەتى و خۆى بېريار لەسەر خۆى دعات، به سەرکەوتن يان شکست، هەر خۆى متمانە به خۆى دەچينىت. و خۆى بەرمو پەلەى بەرز دعات، خۆى بەرپرسە لە ژيانى.. بەرپرسە لە تەمەنى.. چۆن بەسەرى بردووو ئهوهی که ماوه چۆن بەسەرى دعات؟

۶. پرسیار لەخۆم دەکەم دەرپارەى تەمەنم، لەچیدا بەسەرم بردووو دەرپارەى نييەتم ئهوهی که ماوه لەچیدا بەسەرى دەبەم! ئايا هەمان پێگا دەگرمەبەر؟ يان پێرموى ژيانم دەگۆرم؟ بەلام منيش بەسەرم هەلە دەکەم وەك ئهوانەى هەلە دەکەن، زۆر کات بێئاگا دەبم که بەپراستی تەمەن ماومیهكى بەسەر بردووو پۆيشتومو ناگەرپیتەوه، گرنكى دەرک کردن به هەر چرکەميهكى چوومته لاپەرەى فەرامۆشپيیهوه، گوزارشت لە ساتەکانى توورپيى و رەقەو لۆمەى غەيرى خۆم دەکەم کاتێک که شياوتره لۆمەى خۆم بکەم!!

۳- بۆچی هەلوپەستەکردن لەگەڵ نەفس و دەرووند؟!

پەكەم: هەلوپەستەپەك پيش كارکردن:

خوای گهۆره دەرپەرمووت: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّهَا﴾ ① الشمس: ۹

واتە: ((سویند بەوانە هەموو) بەپراستی ئهوا کەسە سەرپرازە که نەفسى پالو پوخته کردووو ئيمان و ترسى خوای تيادا پواندووو).

واتہ: (بیگومان نائومید بوو ئهو کەسەى نەفسى خۆى نابوخت کردو ئالودەى گوناھو تاوانو خراپەى کرد).

لیپرسینەوہ دست پیدمکات لە قوئاغی پازمکانو ئیرادمو بریاردانەکانەوہ، ئەمە لیپرسینەوہى پیش کارکردنە، بیر دەکاتەوہ لە ئیرادەى کارەکە، ئایا ئەمە لە بەرژموندیەتى؟ ئەگەر وەلامەکەى بە بەئى بوو با ھەنگاوى بۆ بنیئتو، ئەگەر لە بەرژموندیشى نەبوو با وازی لى بینیت. (الحسن) (پەحمەتى خواى لى بیت) دەئیت: (پەحمەتى خوا لىو بەندمیەى کە ھەلۆیستە دەکات لای ویستی خۆیداو لیپرسینەوہى خۆى دەکات، ئەگەر بۆ خواى گەورە بوو ئەوا جیبەجیى دەکات، ئەگەر بۆ غەیری خوایش بوو ئەوا دواى دەخاتو جیبەجیى ناکات).

دووئەم: لەکاتى کارەکەدا:

ئەگەر نەفسو دەرۆون بۆ یەکیک لە کارەکان جووئلا، خاومنەکەى رادەوستیت، ئایا ئەم کارە دەکریت یان ناکریت، ئەگەر نەکرا وازی لى دینیت بۆ ئەوہى کات بەفیرۆ ئەدات، ئەگەر بۆى کرا، ھەلۆیستەمیەکی تەردەمکاتو سەرئەج دەدات ئایا کردنى باشتەرە لە نەکردنى یان وازلیھێنانى باشتەرە لە کردنى؟ ئەگەر کردنى باشتەرەو لە وازلیھێنانى ئەوا دمیكات، ئەگەر وازلیھێنانى چاکتر بوو لە کردنى ئەوا نایکات، ئەگەر کردنى بەرژموندیەکی تیدا بوو، ئایا ئیستا دمیكاتو ھاندەرەکە لەسەرى خواى گەورمیە یان کاریکی ترە.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

سینه م: دواى کاره که:

۱. چەند هەلوێستەیهك له گەڵ نەفسرو دەر ووندا: بۆ ئەموی خوێمان
لێ پرسینەموی بکەین تا لە پر تووشی خەسار قەمەندی و پەشیمانی نەبین،
ئەو رۆژی که گیانی هەر کەس دەریتەوه بۆ لاشەکی جووت
دەبێتەوه له گەڵیدا.

۲. چەند هەلوێستەیهك له گەڵ نەفسرو دەر ووندا: فێری دەبێزو
پوختەى دەر وون و حەزى پێدەکەین پەر و مەردەى دەر وون، چونکه
بۆ عیبادەتو فەرمانبەردارى درووستکراوه: ﴿قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ
الرَّحِيْمُ﴾ الزمر: ۵۳

واته: (ئەى پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) پێیان بڵێ: خوا دەر و مەردەى
ئەى بەندەکانم.. ئەوانەى که خۆتان گوناھبار کردوو هەڵەتان زۆر،
ناوێد مەبەن لە پەر و مەردەى خوا، چونکه بەراستى ئەگەر ئێوە تەوبەى
راستو دروست بکەن، خوا لە هەموو گوناھو هەڵەکانتان خۆش دەبێت،
چونکه بێگومان ئەو خواى زۆر لێخۆشبوو لێبوردەى زۆر بە سۆزو
مێھربانیشە).

۳. چەند هەلوێستەیهك له گەڵ نەفسرو دەر ووندا: چونکه نەبێت
دەریتە پال ئومەتە پێشەواکە، ئومەتە میانەرمەوێکە، ئومەتە
شایەتەکە، ئومەتە بانگەوازو پوونکردنەموو جیھادو تێکۆشان. تەنها
نەفسرو دەر وونە گەر وەکان گونجاو دەر وون.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

۴. چهند هه ټوښتمیهك له گهډ نهفسرو د مرووندا: (چونكه له خه ټكي همن كه رڼگای به ختموړی ون كړدووه، كه به ختموړی لمېر دستدا بوومو له توانايدا بووه، به لام بڼ ټاگایي ټهوی دانیشاندووه لهوی كه بوی بجوولیت.

۵. چهند هه ټوښتمیهك له گهډ نهفسرو د مرووندا: چونكه ټیمه هندیك كهسمان تیا به تووشی كارساتيك هاتووه نريك بووه له ناوېچیت، دستي داوخته چارسهر كړدنی نه خوښیه كانی جهسته، وازی له نه خوښیه كانی د مروونی هیناوه، ټهوه کیانو پیکهاته ټهوی ټیكمدات.

۶. چهند هه ټوښتمیهك له گهډ نهفسرو د مرووندا: چونكه بهراستی خوی گهوره پاداشتی چاکی داناوه بو هه موو ټهوه كهسانه ټی كه زال بوون به سهریدا، خوی گهوره دمهرمویت: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (السجدة: ۱۷)

واته: (جا هیچ كهس لهو به ختموړانه نازانیت چی بو هه ټگیرومو شاراوتمهوه له نازو نیعمه ټی جوړاوجوړ لای په رومردگاری، كه چاوان پتی گمش دېنهوه و به دیتنی شاد دېن، له پاداشتی كارو كړدووی چالو پاکیاندا كه ټمنجامیان دمدا).

۷. چهند هه ټوښتمیهك له گهډ نهفسرو د مرووندا: چونكه ټهوه چارسهری كه خوی گهوره پيشكشی كړدووه بو پزگار بوونی له نه خوښیه كانی سووكو ټاسانن بو هه موو كهس، خوی گهوره هیچ

۴- له کویوه دهست بکمین به گورلنکاریه که دوی
هلوپسته کان له گهل نهفسو ددرووندا
یه کهم: دهمامکه که لاهره:

له ژيانماندا وده کيانلیکی نینسانی مامه له دمکین له سر
ږمگمزا، که بریتین له: (ږفتار، بیرو بوجوون هستو مشاعیر) یعنی
نم پیکهاته نینسانیه لهسرمان پیویسته که یهکک له ږمگمزه
ژوری نهبت بهسر لهوانی تردا، کهسبشمان پشت به تنها ږمگمزه
نهبستیتو لهوانی تر پشتگوئی بخت بههای لهوه چی دبت کهسک
پشت ببهستیت به هستو مشاعیری به لام عقلی بریار نهدا، بیکومان
دمکوتته هه لهوه بی لهوهی بهخوی بزانتت سرته انجام لهوهی نمانای
نمه یان لهوه دمکات لهوه ږفتار، لهوه نم تعاوکاریهی دوت بهم
گشتگیره لهسری پیویسته دهمامکه کهی لاهریت، که خوی له
پشتیهوه شاردوتهوه، با نهبت: من تنها به هستو مشاعیرم مامه
دمکم، یان تنها به ژیرم، یان لهوهی که لهسری راهاتووم له ږفتارو
سلوک، به لکو هستو مشاعیر تیکم دمکات به عقلو ژیری، نا
لیرمدا ږفتاری ږک راست دبتتهوه به شیویهک که پیشتر خونیش
پیوه نهبینیوه

دووهم: خوکار به:

ژور لهخوت مکهو سرووشتی خوت مگوره، دبیته خاوضی ژورترین

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

شارمزیی، شارمزیی پهیومندیو شارمزیی جیابوونموه له همستو
مهشاعیرهکان، که بریتیه له شارمزییه بنه پرتیهکه له بریاردانهکاندا.
دمتوانیت جفره ی نیوان گویگرتنو گۆرانکاری بترانیت که
گویگرتن نابیته هوی گۆرانکاری، گۆرانکاری هملیکه دمدریتو
ماندوو بوونو پیداکریو کۆلنهدانه.

سیهم: نهرمو نیان به:

گۆرانکاری مهشوقو راهینان لهتۆ دهخوازیت، لهپیناو خۆ راهینان لهسهر
نهموی که گۆرانکاری له عادمتو نهریتی نهمو، یان پروو بکاته نهریتیک
که ریزمیهک ههلهی تیا بهرمو راستو تهواوی، لهبهر نهمو دمبیت راهینان
همبیت لهگهڵ بهردموامی پیدانی،

چولرهه: پیداکرو کۆلنهدهر به:

بهردموام بهورامهوسته، ههندیك لهو کهسانه ی پیداکریان لهدمستداوه،
که یهکیکیان پروو بهرووی یهکم نارههتی یان شکست دمبیتهمو له
گۆرانکاریهکهدا، بهرنامهکه ی جیدمهیلیت، سهرئهنجام لهو ئامانجه ی
دایناوه بهدی نایمت.

پوخته ی نهوه ی شارهزایان پیشکهشیان کردوو:

۱. بهم ههلوستانه لهگهڵ نهفسرو دمرووندا ئینسان بیرو
بۆچوونهکانی ریک دمخاتهومو سهیری حالی خۆی دمکات، پمگه
بیرو بۆچوونی بهیهکهدا چووین لهکاتی چهند بیرو بۆچوونیکهدا،

گرنگترینە كە پېش بخە.....جمال ماضي

بەيەكدا چوون بەلام ھىچ فيكرىيەكى ئى بەرھەم نەھاتووہ لە واقىعدا،
ئەگەر ھەر يەكەمان لەگەل خۇيدا دانىشىت بىرو بۆچوونەكانى تبا
رېك بخاتەوہ، ئەوہ بەسوود دىيىت بۆى، چونكە پاش ئەم دانىشتنە رېرەوى
دەگۆرېت.

۲. ھەريەكەمان چەند بىرو بۆچوونىكى ھەمە جۆرى ھەيە، لەوانە
سوود دىواتو زيانى دىيىت، ھەيشيانە نە سوودى دىيىت نە زيان، پىويستە
پابەند بىن بە بىرو بۆچوونە بەسوودەكانەموو، ھەول بەدىن بىانگۆرېن
بۆ واقىيەكى ھەستېيىكراو لە ژيانمانداو، خۇمان رزگار بىكەين لەو
بىرو بۆچوونە زيانبەخشانەى كە ژيانمان ئى تىكەدەن.

۳. با لەگەل نەفسو دىروونى خۇمان دانىشىنو بىرو بۆچوونەكان
پاك بىكەينەوہ، لەپىناو راستكردنەموى رېرەوو گەيشتن بە مەبەستو
ئامانجەكەو، بە خۇراگىو لەسەر سوورىوونو دانىشتن لەگەل نەفسو
ھەلۆيستەى بەردەوام لەگەلئى، ئەوہ تاكە رېكايە بۆ ئاشنا بوون بە
كارە لەپىشىنەكانتو، ديارىكردنى گرنگترينيانو دەست پىكردن
لە گرنگترينەموو، سەرئەنجام دىقوانىت ژيانت بە ئاسانى رېك بخەيتەوہ.

دووەم: چەند ھەلۆيستەيەك لەگەل شارەزليان و پىپۆرلن:
۱- فيكرەكانى رېكبەخە بە بەكارھيئەتەى بەرنامەكانى
نەخشە زىھنىەكان

ھەندىك كات چەند گرافىيەك رەوت تىدەمكات لە كۆكردنەموى

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

زانیارہ کاندہ بههوی زوری ئه زانیاریانهو زوری راستکردنهو لهسهریان له ههندیك كاتدا، قورسو ئالۆزبوونی پیکهوه پهیوست بوونهکانی ریگریت لیدهکات!

دبیت چهند ئامرازیکت ههبیّت که فیکرهکانت ریک بخاتهومو به شیومیهکی خیرا کۆیان بکاتهوه لهگهڵ پارێزگاری کردن له بهردوامی و زنجیره بهند کردنی زانیاریهکهو توانای بینینی گشتی به شیوازیك جیاواز بیت له شیوازی نووسینی تهقلیدی.

چهند جیبهجی کردنیکی کردلری بی نهوهی فیکرهکانت ریک بخهیتهوه به نهخشهی زیهنی:

ئهگهر ویستت ئامادهی خولیکی راهێنان بیت:

له کاتی ئامادبوونت له خولهکه نهخشهیهك بکیشه که ههئگری ناوی ئهه خولهو بهروارهکهی بیت، بهپیی رۆژهکان دابهشی بکه، بۆ ههر رۆژیکیش چهند ناویشانوبابهتیکی بنهرمقی دابنێ که موناقهشهکراوه، ههر ناویشیانیک بنهرمقیش دابهش ببیت بۆ چهند ناویشانیکی تر، ئینجا پوختهی ئهوهی که گرنگه تیا یا بنووسه، بهم حاله ئاسان دبیت لهسهرت که ئهوهی نووسیوته بهخیرایی بیرت بکهوئتهوه بی تیکهڵ بوون لهگهڵ پاراستنت لهسهر زنجیره بهندی رووداوهکان.

ئهگهر ویستت پینگهیهکی نهلیکترۆنی دابنیت:

به نهخشهیهکی زمینی دهست پیکه که دابهشبیت بۆ چهند لیستیك یان چهند بهشیکی بنهرمقی بۆ پیکهکهو ههر لیستیك دابهش ببیت بۆ

گرنگترین گه پېش څخه.....جمال ماضي

چېند به شېكې فھر عیو له ژر هر لیستیكا پروونكردنومې ناوړو كې
نهم به شه بنووسه خوت چونت پې خوشه یا شلومكې وا بیتو، پمېوندي
له گهل به شه كانی ترو هر كس سردانی كرد بتوانیت بیبیت هند.

نه گهر ویستك كتیپك بنووسیت یان بابەتیک پشكش بكهیت:

نه خشمیهك دابنې بېی دابه شكردنی به شه كانی كتیبهكه، هر
به شېك دابهش بكه بو چېند یكه یان چېند ناویشانیكې بنهرتی
كه حمز بكهیت دمریاری بنووسیتو، له ژر هر ناویشانیكا نومې
كه به زمیندا دیت خیرا بینووسه.

نه گهر ویستك بریارك بدایت واك بهرلوردكردن له نیولن نهو
كۆمپانیایانې كه حمز دهكیت كاری تیا بكهیت:

هسته به درووستكردنی چېند تمومریهكې بنهرتی كه هه لگري
ناوی كۆمپانیاكې ئیستاتو نهو كۆمپانیایه بیت كه حمز دهكیت
(بو نمونه) بوی بگوئزیتومو، له ژر هر تمومریهكدا چوار تمومری تر
دابنې كه بریتین له:

۱. خاله كانی بهیزي: خاله كانی بهیزي خوتی تیا بنووسه.

۲. خاله كانی لاوازی: باسی خاله كانی لاوازی خوتی تیا بكه به
هموو شفافیو پروونییهكهوه.

۳. هه لو دمرهفتهكان: كه به دستي دینیت به نقل بوونت بو نهو
كۆمپانیایه.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي
۴. ترسو همرشهکان: باسیان بکه.

نه گهر ویستت بابەتیک پیشکەش بکهیت:

نه خشه کمت دابەش بکه بۆ چەند تەومرەیه کی بابەتە بنه پرتیه کمت،
له ژیر همر تەومرەیه کدا ئەو بابەتانه بنووسه که ههز ده کمت دمریارمیان
بدویتو کاتی دیاریکراو بۆ قسه کردن لهم بابەتەداو به سوودیش
دمبیت کردنهوی بابەتیک فەرعی که هه لگری ناوی ئەو کتیبو
سەرچاوهو ژیدمرانه بیت که پێویسته بخویندریتموه له پیشکەشکردنی
بابەتە کدا.

(د. صلاح الراشد) ده ئیت: (ئیتا بووتە سهرقا که تۆ بنووسیت یان
بابەتیک کورت بکهیتموه بههۆی موفه کمرمو پینووسهوه، ئیتا کاتی
نه خشه زمینیه کیه).

۲- فیکره کانت ریک بخه و پوخته یان بکه بهوهی
ناوده بریت به (زلزال العقول) به جووله خستنی عهقله کان:

کتیبیک به ناویشانی (زلزال العقول) لهم دوا بیاندا دمرچوو هی نووسهر
(وائل عادل) بوو له (دار العربیه للعلوم) ئەم کتیبه به پێی رۆژنامه ی
(المستقبل) چارنهری مهنه جهکانی بیرکردنهوی دهمکرد، تیشکی
ده خسته سهر چەند لایه نیک و رد له شیوازهکانی بیرکردنهوی زیندووی
که بههۆیهوه کۆمه لگا کان بهشیویه کی نهوکی دهگوێزرانهوه،
دانهره که ئەم کارهی ناونا: (زلزال) بومه لهرزه، به جووله خستن، چونکه

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

عقلی ده لمرزاندو فیکرمهکانی به شیومیهکی چاک ریک دمخست
چهند فیکرمیهکی پالو پوختهو بژارده کردو، چهند دانیهکی تر
دمهیناو، هندیك جار چهند فیکرمیهکی هلدیمکندو دمرمکی
که عقلی گۆرانکاری پی چاک نهدمبوو.

دانهری کتیبهکه له میانهی ئهم لیکۆلینهوه گرنگدا وادبینیت
همر گۆرانیک له ئهرزی واقیعدا پروو دمدا، ئهوا گۆرانیک پیشدمکه
لهو فیکرمی که دامهزراوه لهسهر گۆرانسازیهکه، به لگیش له
ئهو: بیکگومان کاتیک ئیمه ههولدمین بۆ بونیاتنانی داهاتیو
نوئ، ئهو دمکهین بهپی دمرهاویشتهو تیروانینهکانی عقلی خۆمان
ئهگهر ئهم تیروانینه ئهرینی و پیگهیشتهو کارا بوو، ئهوا رینگ دمدا
بهسهر واقیعدا به کاریکی زیندوو کۆمه لگاگان بهرمو پیش دبات
گهشیان پی دمدا. ئهگهر شیوینهریان تیکدمر بوو، ئهوا رینگ دمدا
بهسهر شیومیهک له پهیرموکردنی جولوو پیکهاتوو. نووسهرمهکه باومر
وايه که شۆرش عقلهکان به تهنها بریتییه له سهرمقای گۆرانکاری
خوازاومکه، ئهومیه که شهوقو پرووناکی فیکره به ئینسان دمهخشیته
بهوه نهمودهکان پیشدمکهونو کۆمه لگاگان هلدیمسنهوه.

بهراستی بوومه لهرزی عقلهکان، وهک نووسهرمهکه باسی کردوو
بریتییه له سهرمقاترین کاره لهپیشینهکانی گۆرانکارییهکه
چونکه بۆشاییهکان پردهکاتهوه لهنیوان مهحالو مومکیندا، بریتییه
له جولوو بوومه لهرزیهک که موناقهشهی دانیانراومکان دمکات
لهویش که باومر وایه له فیکره چهسپاومکان بیت، ئامانجهکه

گرنگترین نه که پیش به.....جمال ماضي
سهر له مونوی بوونیا تنانهودی عه قله کانه.

۳- متمانته به خوځت و توانا کانت هه بیته له سهر چاره سهر
کردنی کاره کان!!

- هه موو پوژیک له گهل خوځت دانیسه نه گهر بو ماو میه کی
که میسه بوو بیته.

- ئیمانته پته موو چه سپاو بیته به نه بوونی مه حال له ژیا نته دا.

- بهر یه سه ته بو بیر کردنه مه ته دامه نه.

- چاو له کسه مه که له کاره پشبین نه کانه دا.

- پتپرموی بیر کردنه مه ته بگوره، پتپرموی ژیا نته دمگورپته.

- نه گهر زوځرت لی کرا له سهر کردنی شتی که که هه زته پتی نابیت
هه ول بده هه سه ته شهوورته بهرام بهری بگورپته.

- کاتو کارت پیک به خه، هه وزاو ناژاوه ژیا نته تالیو هه له قو پق
درووست ده کات.

- فیکره ی شته قورسه کان مه خه ره می شکت، وات لی بیت که
می شکت قورس بیت.

- دلنیا به که ته ندروسته یو سهر که مه ته نه به ده سه ته خوځتن.

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

- مہترسہ لہ نادیارو ئالۆزو شاراوہ.
- زیادمرو مہبہ لہ ہستیاریدا.
- تیگہیشن لہخوت خراب مہکہ.
- پہلہ لہ کارمکان مہکہ، کارمکان بہستراون بہ کاتی خویانہوہ.
- پیشبینی خیرو ئومیدو ہیواو گہشبینی بکہ دستت دہکھوت، پیشبینی شہر مہکہ بہسہرتدا بیت.
- ژیانٹ مہکہرہ باریک نہتوانیت ہہلی بگریٹ.
- لہ یادت نہجیت کہ بیگومان بیرکردنہوہ لہ سہرکہوتن ئہوہ خودی سہرکہوتنہو پیموانہکھیشی راستہ.
- لہ خہیالی خوتدا داینج کہ تو لہ پیشکہوتوتووترین کہسہکانیتو بہشیوہی ئہوہ مامہلہ لہگہل خہلک بکہ.
- گہورہ بہ لہبہر چاوی خوت.
- کاریک مہکہ مہگہر ئہوہی گونجاوو شیواو بیت بہ ئینسانی کامل یان کہسایہتی ہاوسہنگ.
- گرنگی مہدہ بہ بۆچوونہکانی خہلکیو تیگ مہشکی بہ پەخنہگرتنیان لیت، مہگہر کاتیگ بہسوود بیت!
- بہ تہنگ جوانیو ریکیو پیکیوہ بہ تہنانت لہ بچوگترین

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

شتیشدا.

- ستایشی کسانى تر بکھو، بگہری بھشویں خالہکانی جوانیاندا.
- بہراستی سرووشتی ئینسانى لہ جھوہہری خویدا یہکہ، نابنہ چہند دانہ بہ چہند پمگہزیو گہلو ئایینہکان.
- تاکہ شیوازی کاریگہری لہسہر خہلک بریتیہ لہ قسہکردن لہ شتیکدا کہ خہلک حمزی پیی بیٹ.
- ریگای دلی ئینسان بریتیہ لہومی قسہی لہ شتیکدا بۆ بکھیت کہ پیی خوش دہیٹ.
- ہمر کھسیک کہ تۆ دہیبینیت لہ لایہنیکہوہ لہ سہرو تۆومیہ بہ لایہنی کھمہوہ، ئہوا لہو لایہنہوہ دہکریٹ تۆ لیومی فیڑ بیت.
- گفتو گو لہگہل کسانى تر بکہ دہبارہی خویان، خوشہویستیان بہدست دینیت.
- پشت بہخوای گہورہ ببہستہو سوپاسگوزاری ببہ لہسہر ہمہوو حالیک.
- ہمیشہ ئہرینی بہ.
- وا مہروانہ کہ تۆ تاکہ کھسیت بناآینیت.
- ناومیدی نیہ لہگہل ژیاندا.. ژیان ئہزمونہو کھسی

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

سہرکہوتوو سوودی چاکو جوان لہ ٹہزموونہکانی و مردہگریٹ

- بزانه کہ ہمیشہ حقیقت رقی بی میٹشکہکان ہلہلسینت

دوۋەم:

بە گرنڭترين دەست پېيكە نەگەر قورسېش بوۋېيت

۱- كار دولمەخە كارەكەت لە كورتترين كاتدا راپەرېنە.

۲- چەند ياسايەكى گرنڭ، تۆيش بە گرنڭترين دەست پېيكە.

دووهم:

به گرنگترین دهست پیبکه نه گهر قورسیش بوو پیټ
۱- کار دوا مه خه کاره که له کورترین کاتدا راپه رینه.

له گرنگترین نهو یاسایانه ی که سهرکه وتووو مکان له سهری ریټ
که وتوون که له سهر ریټ که ی سهرکه وتنی بهردو امن، نه مړو بوو مته
چهن کللیټک بو هر که سیټک بیهوټ له ریټ که ی نهوانه وه پرواتو
ریټ که کانی بهرو پیش چوونو سهرکه وتن بگریته بهن، نه مه یاسایه کی
ناسنییه: (همیشه له گرنگترینه وه دهست پیبکه، هر یه که مان
برپکی زور نهو وزمیه ی همیه که هیشتا به کار نه هیټراوو، له توانیدا
همیه نهو وزانه به کار بهینټ له مهو دوا نه گهر مه شقو راهینان بکات
له سهر نهو کللیه سیحریه، که سهرکه وتووو شارمزاکان به کاری
دهینن، ئینجا شارمزیانی نهو هونره بهم وتهیه یان ناموژگاریت دهکن:
(نه گهر دوو نهو کی گرنگت هه بوو، یه کم جار به گهورترینو
گرنگترینه که یان دهست پیبکه و خوراگر به که راسته خو دهست
پیبکه یتو شوین کاره گرنگه که بکهوټ تا کوټایی پی دینیت
پیش نهو ی دهست به کاریټکی تر بکه یت.

دهی با چهنده هه لوټیسته میه ک بکه ین دمریاری نهو یاسایه که هه رچه نده
وته بیژان لیی دموین. به دنگیټکی بهرز هاوار دهکات به سهرماندا:
(بیگومان جیبه جی کردنی من به قسه نه بووه، به لکو به کارو

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

جیبه جی کردنه).

هه لوڤسته ی به کهم پیش کاره که:

ده تهوڤت بیته چی؟

نهم پرسیاره پالنهرت دمیّت بهرمو خو ناماده کردن، به دمیکی بهر
له کهل خوت بدوی به پرونی دمرباری نامانجه کانت، هه له مکه
بجوئینه به نووسینی نهم نامانجه به متمانو دناپیومو نهمه قورسو
ناره حمت نییه، به لکو کاریکی ناساییه له زیانی به شمره، خوی گموره
دمهرموڤت، ﴿ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً ﴾ التوبة: ۱۶

واته، (له کهم نهم دوورووانه بیانویستایه دمرچن (بو غمزا) نهمه خویان
بو ناماده دمیکرد).

له بنه مرقدا نامانجیان دمرنه چوون بوو، خویان بو ناماده نه کردبوو،
لهی لو دمهوڤت چوون بیت؟ یان به واتاپه کی تر، نهمو شته جیبه که لو
نامادمیّت بیته بهرمو؟

چولر په کهزی بنه راتی همن، که پیوڤسته له نامانجه
ورووژینه راکه دا هه بیته، تا بهر هه مدلر بیته:

۱. نامانجه که سنووردار بیته شیواو بیته بی پیوانه کردن، نامانجی
من بریتیبه له، که سمرکه موتوو بم، به لکو دمیّت نامانجه بریتی بیته
له، که مده لپی که گونجاو به دست بیتم په کسان بیته به..

۲. نامانجه که قورسو ناره حمت بیته ته حمدی تیا بیته. له هه مان

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

کاتدا مهحال نهبيت يان ماندوو شهکمت کار نهبيت يان زور سمخت.

۳. پميومندی ههبيت به ئامانجه گهورمکانتموه له ژياندا، که خوی گهوره ئيمه ی لهپيناو ئموډا دروستکردوو بهپهرستينو گوپرايه لی بکميزو چيز بهمويه و مريگرين.

۴. کاتهکمی دياریکراو بيت، بهجوریک ماومکراوه نهبيت، به لکو کات بو دياریکراو بوويت به شيوويهکی گونجاو بو پاپهراندنه، نهگمر پيوانه ی ئموه بوو دمبيت هوی تمبهلی کردنو دواخستن.

لهپيناو نهوه ی وجودت ههبيت نهه چهند رهوشتيکی خيرا به پيره ويان بکه:

- پیش ههموو شت رازی به بهومی که خوی گهوره بوی برپار داويتو دلت به خوت خوش بيت.

- ناشنا به به تواناو قییمو بههاکانی خوت وهک ههیه.

- ئمو سيفاتانه ی خوت قبول بکه که له تواناتدا نیه گهشيان پی بدمیت يان بيانگوریت.

- رازی به بهومی که خوی گهوره توی لهسهر دروستکردوو.

- بزانه که بهراستی تهکلیفت نهراوه بهسهردا مهگمر هه بهومی که له تواناتدا دمبيت که خوی گهوره بهديهيناویت بوی.

- ناشنا به به سيفاته ئهرينیهکانو تواناکانت به چاکو زور

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

لہخوت مہکہ لہ مافی خویدا.

- بزانہ کہ تۆ دروستکراویت لہبر ھۆکارئکی گرنکو خوت
بہ تہنہا توانات بەسەریدا ھەبە.

- بەشوین پیویستیہکدا بگەرئ کس توانای وەلامدانەومی
نەبیت جگہ لہخوت.

- بەشوین کەمو کورتییەکدا بگەرئ کہ غەیری خوت بۆی
تەواو نەکریت.

- ھەست بە گرنکی وجودی خوت بکہ.

چەند نەخشەو پلانیک بەشەو:

لەگەر لہ سەرکەوتووہکان بپرسیت دەربارمی نەینى سەرکەوتۆ
پیشکەوتنیان بەسەر ھاوشانەکانیاندا، ئەوا خیرا پیت دەئیت: ئەومان بە
دوو ھەرمانی ئاسان بەدیھیناوە، بە شەو ھەستاوین خۆمان ئامادە کردوو
بەرنامەى ئەمرۆمان نووسیوە، لہ ئارامی و دنیاییدا، ھەروەھا مەوعیدمان
بۆوە لەگەل ھەموو شەویکدا بۆ رۆژئکی خوشرو ئاسوودە، وەك وتراوە:
(ھەر خولەکیك بەسەر بەریت لہ پلان داناندا ئەوا دەرگۆنجیت (۵-
(۱۰) خولەك کات بۆ بگەریتەوہ لەکاتی جیبەجی کردنەکدا) بەو
شێوازە رۆژەکان بەرئ دەکەیت لەگەل گەراندنەومی کاتو ھەولتان
بۆ خۆمان و جێز و مەدەگرین بە ھونەرەکانی جیبەجی کردنەوہ.
لہ بەرنامە جوانەکەى ئیسلامماندا، پلان دانان بۆ سبەینۆو خۆ ئامادە

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

کردن بوی، بنہمایہ کی بہہیزہ لہ ژیا نی سہرکہوتو وہکاندا، پامینہ ہم
چیرۆکە واقعیہ، کہ خاومنہکە ی بۆمان دەگیریتەوہ، (سعدی کوری
ابی وقاص) وتویەتی: (عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ:
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَعُودُنِي عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِي فَقُلْتُ:
إِنِّي قَدْ بَلَغَ بِي مِنَ الْوَجَعِ وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِنُنِي إِلَّا ابْنَةُ أَقَاتَصْدُقْ بِثُلْثِي مَالِي؟ قَالَ: لَا، فَقُلْتُ:
بِالشَّطْرِ؟ فَقَالَ: لَا، ثُمَّ قَالَ: الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَبِيرٌ أَوْ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ
أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّمُونَ النَّاسَ) (رواه البخاري).

واتە: عامری کوری سعدی کوری ابی وقاص (خوا لێی پازی بیت)
فەرموی: سالی حەجی مائناوایی، کە ناسراوہ بە سالی (حجۃ الوداع)،
لە مەککە نەخۆش کەوتە، کەشەنگ بووم، خەریک بووم بەرم،
پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) ہات بۆ سەردان و ہەواڵ پرسیم، عەرزیم
کرد: ئەو پێغەمبەری خوا! دەمبینی کە نەخۆشی چی لێ کردووم،
مالێکی زۆریشم ھەیە، تاقە کچیکیشم ھەیە کە کە لەپوورو میراتم
لێ بگریت، جا دەمھوێ دوو بەش لە سێ بەشی مائەکم بەکم بە خێرو
و سیئتو پاسپیری، لە پاش مردنم بۆم بگریت بە خێر، تۆ فەرمانت چییە،
شتی وا درووستە یان نا؟

فەرموی: (ئەوہ درووست نییە) گوتم: دە نیوہی؟ فەرموی: (ئەویش نابێت).
گوتم: دە سێ یەکی؟ فەرموی: سێ یەک دەبێت، بەلام سێ یەکیش ھەر
زۆرە، کەمتر بێت باشترە، چونکە تۆ لە پاش مردنی خۆت، کە لەپوور
گرمکانت بە دەولەمەندی و تیرو تەسەلی بەجێ بەیلت گەلێ ئەوہ
باشترە کە بە ھەژاری بەجیان بەیلت، لەپ لەمو لەو پان بکەنھوو.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

چاویان له دمستی خه لک بیت!.

ئهم فهرمودمیه روونی دمکاتهوه که (یهدهگ) واجبو پیوسته،
ئینسان پیوسته پشت به خوی بهستیت له دواي خوی گهوره، له گهل
گرته بهری هوکاره کان، بو ئهوهی به ژیانیکي پزدارانهو لهخواترسانه
بژی تا به زه لیلی داوا له کس نهکات، یان پشت به غهیری خوی
بهستیت

له شیوازهکانی پلان دانان پیش کارکردنو خو ئامادمکردن له شهودا
بو چهند بهرنامهیهکی رۆژ، ئهوا ریتسازو دمرگا کردنهوه له لایهن
خوای گهورمو بالادهمستهوه دیت، بو ئهوهی ههموو رۆژیک ژیاوت سهر
لهنوی دمست پیبکهیتهوه به جوان ریکخستهنهموو، دمست پیکردن به
کاره لهپیشهکان، ئهمه سهرکهوتوووهکان وتویاتنه:

۱. پابهند بوون: به چهند بریاردانیک که دمبیته چهند زیانیك بۆت
ئهگهر نهتکردبیتن.

۲. نهرو نیانی: سهرقا ئاسان بکه تا خاو نهبیتهموو بیزار نهبیت.

۳. زیادهموی مهکه: (ابو بکر) دمفهرمویت: (دمترسم ئهگهر
سوننهتیکی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) واز لی بینم که له ریکه
لابدم).

۴. دلت پرپکه به (هورئانو نوئرو دوعاو هاوپتیتهی چاکهکارانو
زانست).

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

تەنگییهون بریتیه له دیاریکردنی کاره لهپیشینهکان به نسیبت
لهوانهوه، لهوان لهو کارانه جیهجی دمهکن که هر دهیت جیهجی
بکری، ئیتر پییان خوش بیت یان نا، لهبر لهوه کارمکانت بهپی
لهپیشبوونیان ریک بخه کاتیک خشتهی کارمکانت دادنییتو، تهرکیز
بکهره سهر گرنگترین کار لای خوت، چونکه بهراستی دواخستن
گهورترین هۆکاره له هۆکارمکانی شکست له ژیانی کرداریدا.

دهکریت بیر بکهیتهوه له بری لهو گرژیهی که دهیت که تهنه
خوت لهوه رزگار بکهیت، نهگهر زوو له کارمکانتدا دست پیکرو
نهخشت دارشت بو کارمکنتو ژیانت به شیویهکی راستو دروست،
پاشان گرنگترین دیاری کرد ئینجا گرنگتر.

تهرکیز بکهره سهر گرنگترینه که له نهنجاهه کهدا:

گرنگترینه که لیژدا لهویه که چهند لهنجامیکی حقیقی جلدی
ههستیپیکراوو بههاداری هیه، سهرنهجام چاوت له سهریهتی پیش ههموو
شتیک، ههله مهخهلهتی به قسهی خهکی یان قسهو باس، نازایانه
به دلت بلێ: نههه گرنگترین کارمهو به بهیژی به ویردانت بلێ:
نههه لهپیشترینی کاره لهپیشینهکانمه، پامینه بزانه چی دهچیتهوه
لهومی که رۆشتوووه که دان به لاوازیدا نانی، نههه له تۆوه پیوستی
دهیت به دیاری کردنی لهم لهنجامانه لهپیشتر، نهگهر به رۆژ ههستای
به کارکردن، ههموو لهومی که ئاگادار بوویت لهبرچاو بیت، وهک
ههستاویت به دیاری کردنی به تهواوی.

گر گترینه که پیش بخه..... جمال ماضی
پیم بلن: بۇچوونت چیه لەم باسه؟

(ئەموی دتەوئیت دیاری بکە (پوونو ورد بە) پاشان بچوئن بۇ جئەجین کردن (چەنکە تەنھا حەز بە ئامانجەکە بئس نییە)، راپەراندن بۇ کار بکە (چونکە تۆ ناتەوئیت بەردەوام بیت لە هەولدانو وزە سەرف کردن لەو کارانە ی کە ئەنجامێک ناداتەو)، هۆکارو نامرازەکان تازە بکەروە بۇ بەدیھتانی ئامانجەکە (نەرمی نواندن توانات دەداتن لەسەر داھێنانکاری چەند رێکایەکی نوێ، سەرئەنجام دتەوانیت بکەیتە چەند ئەنجامێکی نوێ).

دەست پێکە بە پشت بەستن بە خوای گەورەو دەستەو سان مەبە:

نوسینگەکە نامادە بکەو با سەرچاوەو تێژمەکانئو کۆمپیوتەرەکە لە نزیکت بیت، نوسینگەکە خاوئن بکەروە، هەستە بە نامادەکردنی هەموو ئەو شتانە ی کە دتەوئیت نامادەیان بکەیت پیش دەستکردن بە کاری پۆزانەت، تۆ ئیستا تەواو نامادەیت بۇ دەست پێکردن، دواخستن یان خاوی نواندن بۆچی؟

(عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): (الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ آخِرُ مَنْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِزَّ بِاللَّهِ وَلَا تَفْجُرْ) (رواه مسلم).

واتە: (لە (ابی ھریرە) مەو (خوا لێی پازی بیت) وتی: پێفەمبەری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) فەرمویەتی: (باوەرداری بەھێز چاکترە خوشەویستەرە

گرنگترنه که پیش بخه.....جمال ماضی

لای خوای گهوره له باومرداری لاواز له ههمووشیدا خیرو چاکه هیه،
بهمنگ نهوموه به که سوودت پیدمگهینیتو داوای کومدکرو
یارمتهی له خوای گهوره بکمو دستهوسان مبه).

بنهمای (الحرص) بهمنگهوه بوون (الصدق) ۱۱۵ پاستگویی، پاستگو
بیت له داوایدا بو ئهم شته که سوودی پی دمگهینیتو، دیهویت
بهدستی بینیت، ئهگمر به حقو راستی بهمنگ شتیکهوه بیت لهوا
پاستگو بوویت له داواکردنیدا، ئهگمر پاستگو بوویت له داواکردنیدا
لهوا ههموو هۆکارمکانت بهکارهیناومو تیکۆشاویتو ههولتداوه له
بهدستهینانیدا، که پاستگویی لای خوای گهوره دمکوت لهوا
پیسازیت بو دمکاتو یارمهتیت دمات، وهک وتراوه: (پاستگویی شمشیری
خوایه لهسمر زمویدا، بکهویت بهسمر همرجیهکدا لهتی دمکات لهومی
پاست بکات لهگهل خوا ههموو کاریکي بو دمکات).

ههلوپستهی دووههه: له کاتی کارهکهدا:

تهرکیز بکههه سهه (۲۰٪) رایدیهه پهرینیت:

ئهم یاسایه له (۲۰٪) - (۸۰٪) له ههموو شتیکهدا جیهجی بکه:
ئهم یاسایه داریژراوه لهسمر لهومی که (۸۰٪) له کار پاپهراندنهکانتو
بهههمی کارهکمت لهومی که تمنها له (۲۰٪) مو بهههم هاتوو،
له ههموو جوهره چالاکییهکانت، تههکیز بکههه سهه له (۲۰٪) له
چالاکییهکان.

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضي

له کارە زۆر گرنگەکاندا دەرچۆو هەنگاو بنی:

شوین یاسای ئەومندەى بەس بێتو دیاریکراوە بکەو: که دادمێژریت
لەسەر ئەومى که هیچ کات کاتى پێویست نییە بۆ کردنى هەموو
شتێک، بەلکو هەمیشە کاتى پێویست هەمە بۆ کردنى شتە زۆر
گرنگەکە، تۆ ئەمرکت ئەومیە که بەم کارە گرنگانە ئاشنا بیت بە
نیسبەت خۆتەموو، تیایدا هەنگاو بنییتو دەرچیت بى راوستان.

باشترین بە لە هەموو کاریکدا که دەیکەیت:

هەمیشە ژێرو هۆشمەند بە زیاتر لەومى که پیشبینى دەکەیت بۆ خۆت،
لە پێگەى گەشەدان بە تواناکانت لەو کارانەى که ئەدا کردنیان
فێردەبیت، لە هەمان کاتدا لەو کارانە سووک بەکە که مەزاجت تێک
دەداتو، وا دەرزانیت که بەرپەستن لە پێگاگەتدا، لە ئامانجەکەت
دوورت دەخاتەو، بەومیش زامنى دەکەیت که هەمیشە باشترین دەبیت.

لە فیل و نەخشە نەفسیەکاندا:

- ئامانجە گەورەکانت دابەش بەکە بۆ چەند ئامانجیكى
بچووئو بچووکتەر، پاشان بە تەنها هەولبەدە بۆ بەدیھاتنیان تا هەموویان
تەواو دەبنو کۆیان دەکەیتەموو بەدیھاتنى ئامانجە هەرە گەورەکەى
لێ بەدى دیت.

- وێنەیهكى گەورە بکێشە بۆ ئیشی پۆزەکەت، وەك ئەومى
کارەکانت دیاریکراو بن بە کاتى دیاریکراووە که زۆر تەسك بێتو،

گرنگترین نه كه پيش بخه.....جمال ماضي

خوت ناماده مەكه بۇ كوردنەمەى كاتى تر نه بەردەمتە.

- كاتىك ديارى بكه بۇ پشودان، ئەمە كاتەدا ئاشنا دەيت بەر
كاتانەى كه تيايدا وزى عقلىو جەستەيت ئەمە پەيدا، زياتر نه
هەموو رۇزنىكو خوتى بۇ ناماده بكه بەم بەشه نه پشودان.

- جەند دروشمىك بۇ خوت دابنى كه بىرى ئىدەكەيتەمە
ئەسەريان برۆو، ئەركىز بكەرە سەر چارەسەرەمەكو ئەركىز مەكو
سەر گەرتەكە، بەمە هەميشە گەشەين دەيت.

- ھەر كات نه خوتەدا بىنىت كه مەيلت بۇ كاتىك ھەمە كه نه
كارە سەرەكەمەكانت ئەدەبوو يان گرنگەكانت يان ئەوانەى بەتەمەى
بەرەمەى نەبوويت، خوتى ئىچ دوابخە بەيىتى تواتاو خوت سەرقال بەكە بە
كارە حەقىقىيەمەكو، وتراو: ئەمە كارە گرنگەى كه زياتر تارەمەى
تيايە يەكەم جار ئەمە ئەدا بكە.

ھەلوئىستەى سىنەم: لە ھەموو رۇزنىكدە:

خىرا دەست پىيەكە ئەگەر قورسىش بوو:

وتراو: لە ھەموو رۇزنىكدە بە قورستىن كارى گرنگە دەست پىيەكە
بەمە كارە گرنگەى كه گەورەتىن بەش بۇ خوتەو كارەكەت دروست
دەكاتە، بىر بار بەدە كه بەردەوام بىت ئەسەر ئەدا كەردنىو بىر نه ئەمەى
ئەمە مەكەمەو تا كۆتايى پىچ دىنىت بە پىزەى (2110).

وتراو: يەكەم جار ھەستە بەمە كارەى كه زۆر ڤەت ئىيەتى، كاتىك

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

پووده کمیته لیستی کاره قورسه کان، هسته بهومیان که زور رقت لیتمی یهك بهدوای یهك، دوای ئهوه هست دمکیت که هرچی له دوای ئهوه دیت ئاسانهوه، هست دمکیت که تیک ناشکییت لهوهی که ماوه له رۆژمه که. وتراوه: خیرا دست پیبکه، برپاری: ((ئیتا هسته به کارمکت)) وریگره، ئه گهر دست پینه کمیت هرگیز کوتایی پی ناهینیت، ئه گهر چاومریت کرد هندیك کار رتک بخیت، ئهوه هه مویت له دست دهجیت راپه راندنی چهند ههنگاوئیک له هه موو رۆژیکدا دمکته یه نه به دیهینانی ئامانجه کمیت، کارمکت دوامه که، ئیتا پیی هسته.

وتراوه: وردبه، گهشه بده به وردی مهوعیدمکان تا دمکاته عادت له لات، له کاتیکی زور کورتدا له غیری خوت زیاتر رادیه پرتیت به پیرمی له (۹۷٪) وردمکاری له مهوعیدمکاندا وات لیتمکات که به پابهندی دمریکهویتو کاتو دارایت بۆ دهگیرتتهوه، وات لیتمکات که ریز له کاتی کهسانی تر بگریت، ئامادبوونت بۆ کار له زوودا ههلت بۆ دسازینیت بۆ ئاشنا بوون به فهرمانبهرمکانو پیویستییه نوییهکانو، کات پیدمات بۆ حهوانهوه، ههروها کات بۆ خوئامادمکردنی زهینیان به لایهنی کهمهوه کات بۆ پیداجوونهوهی تیبینیهکانه، وتراوه: له بهیانییدا سهرمتا سوود له کاتی زوو وریگره زوو لهخهوه هسته لهسهه لهوهی راهاتوویتو ئهم کاته بهکاربهینه بۆ ئهنجامدانی باشتترین کار، ئهمه بۆ ماوهی مانگیك تاقي بکرموه دواتر سهرسام دهیت لهوهی که ئهم ساته بۆ تۆی دمکات، بیگومان ئهوه ئامرازیک ئاسانه بۆ

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

بهدستهایانی چند سوودیکی تایه تمه ند.

وتراوه: هه موو پروژیهك دست پیبكه، به ههنگاوکی ئه رینی، به کردنی شتیکی گرنهگ دستپیبكه وواتر ههست بهو کار پاپه راندنه دهکیت که له وواتر یارمهتیت ده دات له سهر ته و او کردنی رۆژمهکت، لیسته رۆژانه که دست پیبكه به کاره گرنهگه کان یان کاره ئاساییه کان و ههسته به دانانی پلانی کار که جیا که رموهی ئه و کاره گرنهگانه بیت زۆرتیرین ئالۆزیان تیایه، بیر له م فیکره سادو ئاساییه به که رموه له سهرمقای ههر کاریکی گرنهگدا یان پروژیه ئه و وواتر هه موو جارێک دست پیبكه به سهرمقایه کی سهر که و ته و.

به رده وله به نه گهر له سهر که هیش بوو بیت:

وتراوه: له هه موو رۆژێکدا به که میك له کارمه که دست پیبكه له سهری به رده وام به، بۆ نمونه خویندنه وه بۆ ماوهی نیو کاتر میتر، یان دوو رکات نوێژی سوننه تی به یانی، ئه و منده ی بۆت ده گونجیت راپه رینه. و تراوه: به رده وام به نه گهر له سهر که هیش بوو بیت، که می به رده وام چا که تره له زۆری به چر به چرو، به رده وامی و له سهر مانه وه له به خشیندا کار که ورمو رسه ن ده که ات نه گهر که مو به چو که یش بوو بیت. گرنهگ نییه به یری کار به یی به رده وامی به که ی بیت له ئه دا کردندا، دڵپه یکی به رده وام ده بیته لافاو یکی که و ره.

وتراوه: به رده وام به له سهر په یومندی نیوان خۆتو په روم ده گارت نه گهر که هیش بوو بیت، په یغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ستایشی کارمه کی

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

کردووه ئهوهی که خاومنه کهی بهردموام دبییت له سهری، خوشه و یستترین کار وهک پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) فهرمویهتی، بهردموامترینیا نه ئه گهر که میش بوو ییت: (أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوُمُهَا وَإِنْ قَلَّ) (متفق علیه).

وتراوه: کاریکی شاراوہی چاکہ پزگار کارہ! پیغمبر (صلی اللہ علیہ وسلم) ئاموژگاریمان دہکات بہ کاریکی چاکہی شاراوہ، فہرمویمتی: (من استطاع منکم أن یكون له خبأ من عمل صالح فلیفعل) (مصنف ابن ابی شیبہ).

واته: (هەر کەس ئە ئێوه ئەگەر توانی کارێکی چاکەى شارەوى
 ھەبێت با بیکات).

بەردەولم بوون لەسەر کارەکه، چەند مانایەك دەدات،
لەوانە:

۱- بۆ کارمکان به گشتی چمند ئامانجیکی پوونو دیاریکراو
هه‌بیت، نه‌ك چمند هه‌نگاوێکی سه‌رپێییو په‌رتو بلاو.

۲- کارمکه کاردانهومی نمبیت تمها بۆ چەند هەلۆستییکی دیاریکراو، کاردانهومەکان شوینی ئاسایی خۆیان بگرن، نمبیتە سەرچاومێک بۆ دانانی بەرنامەکانی بانگەوازو ئامانجەکانی.

۳- کارمکه بانگموازىكى ومرزىو بۆنھىيى نەبىت، يان يەمىۋىست
بىت بە كاتەكانى بەتالىو مۆلەتەكانەۋە، بەلكو بەشىكى بىنەرقى
بىت لە كاتى خۇتو، خەلك ھۆكارى خىرى لى بىيىستىت لە ھەمۋو
كاتوشوئىنىكدا.

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

۴- پیویستی کارمکو پاریزگاری کردن لی، بوشاییهک هر بکاتمو، تینهپریت مهگمر بۆ بهرژوندیهکی ناشکراو دیار، بهلام نهو کسانهی که هر رۆژیک له شوینیکهوه دمگوینموه بۆ شوینیکی تر، نای چمنده بهرهمیان کم دمیتهوه.

۵- پیویستی کارهکه چهمکی بهردموامی بهدی دینیت که دمییت گرنگ نییه که کارهکان شوینماری بهبهلهو خیرایان هبییت که چاکترو لهپیشتر بووییت لهو.

۶- له میدانی بهردموامیدا نهومیه که تاکه بهردموامهکه بهشی هبییت له کاره چاکهکه، له نوئرو زیکرو یادمکانو قورئان خویندرو رۆزوو بهخشین، نهگمر کهمیش بووییت، لهمیشدا پیشهنگهکهمان پیغههمبره (صلی الله علیه وسلم).

خۆت رابینه لهسهر کاری خیرا:

وتراوه: له ههموو رۆژیک به ئەداکردنیکى خیرای کارمکت دست پییکمو، خۆت لهسهر نهو رابهنه، ببه به کهسیکی ناسراو به ئەداکردنی شتهکان به خیرایی و وردمهکارییهوه.

وتراوه: خۆت رابینه که خیرا ههستیت، کهی گویت له بانگ بوو، بارو دۆخهکه هر چۆن بوو، نهه نههیتى خیرا کردنت پی دمدات له ههموو کارمکانتدا.

وتراوه: خۆت رابینه لهسهر کاری خۆبهخشانمو پی بهرامبهر، کسانى دمورو بهرمان برسیتییهکی عاتیفییان هیه بۆ ستایشو ملاحی

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

کاریگەر.. کاتیڭ هه‌لدەسین به تیرکردنیان، ئەوا مەیلیان زیاد دەبێت بۆ دووبارەکردنەوە له وه‌لامدانەوه‌ی ئەوه‌ی ئێمه‌ پێویستمانه‌، ئیتر شارمزاری بێت یان خۆشه‌ویستی یان م‌الو سامان یان فیکرمو بۆچوون یان چەند کاریڭ به‌ هه‌موو خۆشه‌ویستی و به‌خششی‌که‌وه‌.

وتراوه: خۆت ر‌ابه‌ینە لەسەر تێبینی خێراو چروپر، گەشه‌ به‌ ژیریت دەداتو، زیرەکی تیا دەروێنیت، توانا بوون لەسەر تێبینی وردو خێرا له‌ گرنگترین ئەو سیفەتانه‌یه‌ که‌ جیاکەر‌وه‌ی بیریارانو دا‌هێنەر‌انو لێک‌ۆ‌لەر‌انه‌.

وتراوه: خۆت لەسەر قەناعەت ر‌ابه‌ینەو، ر‌ازی به‌ به‌وه‌ی که‌ خ‌وای گه‌وره‌ پێی داویت، ها نه‌که‌یت پشت بدەیتە‌وه‌مو هۆکارەکان نه‌گریتە به‌ر، ئەوه‌ی که‌ به‌ چاک‌و به‌ حەق پشت به‌ خ‌وای گه‌وره‌ ببه‌ستیت هه‌میشه‌ هۆکاری سەرکەوتوو دەگریتە به‌ر.

وتراوه: خۆت ر‌ابه‌ینە که‌ به‌شداری بکه‌یت به‌ فیکرمو بۆچوونیڭ ئەگەر بچووکیش بووبێتو، مەشقو ر‌اهێنان به‌ خۆت بکه‌ لەسەر جو‌ڵاندنی خەیاڵت به‌ به‌ردەوامی، خۆت له‌ چێژی بیرکردن‌وه‌ بێ به‌ش مەکه‌، هه‌روه‌ها خۆت بێبه‌ش مەکه‌ له‌ به‌کارهێنانی وزە‌ی عەق‌لت.

وتراوه: خۆت ر‌ابه‌ینەو مەشقو ر‌اهێنان به‌ خۆت بکه‌ لەسەر فەرمان کردن به‌ چاک‌ه‌و نه‌ه‌ی کردن له‌ خ‌راپه‌ له‌ هه‌موو کاتو جێیه‌‌کو خۆت فێری کاره‌ خێرو چاکه‌کان بکه‌و پێش‌بر‌کی تیا بکه‌ له‌گه‌‌ڵ ئەوانه‌ی دەور‌تو هێچ کاریڭ به‌ که‌مو بچووک دامە‌نێ، ر‌ینگه‌ کاریڭکی

گرنگتر نہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی

بېچوك تو بېرز بېكاتمۇ.

وتراوه: خۆت رابهيڼه لاسمر لوموي لاسگهل ساتهسكاني ژباڼت بزيڼت، خړوت
كورت هه لېهيڼه لوموي ككه تهنها خړوتې تيايت، شتاني غميرې لومو له
يادي خړوت بمرمومو همراموښي بكه: پيڅه مېمر (صلى الله عليه وسلم)
دمفرمويڼ: (من أصبح معالي في بدي، أمنا في سره، عندة قوت بزيه، فكلما جرت لنا
الدنيا).

واتە: (ھەر كەس پۇزى كىرىمە بە ئارامى ئە دىل ۋە دىروون، يان لىقار
كەس ۋە كارو مائىداۋ لىشى ساغۇ تەندىرۈست بولۇ، خۇراكى ئەمۇ پۇزىشى
ھەمبولۇ، ۋەك ئەمۇمىيە كە دونىا بۇ ئەمۇ كۆكرەپىتەمۇ).

۲- چہند یاسایہ کی گرنگ، تو بہ گرنگترینیان دہشت
بیہک:

به ڪاره لهيشينه ڪان سردمڪمويت بهسمر باشتري هه لڪموتوواندا،
 هميشه بهتمنگ گهشمپيداني عادتو نهريمه ڪانتموه به، به دست
 ڪردن به ڪاره لهيشينه ڪانو راهمپاندني ڪاره زورمڪان به خيرايي،
 بموه سردمڪمويت بهسمر شازماترينو هه لڪموتووترينو بليمه ڪاندا،
 چونڪه تو همستاويت به جيبه جي ڪردني ڪرداري، ڪه نموه همدنڊڪ
 ڪمسن له دستي دمات، بههوي زور سمرقال بوونيان به پلانداناني جوانو
 وله جوانم ڪانموه، به لام ڪهميڪي نمپيت، جيبه جي ناکم

گرنگتر نه که پیش بځه.....جمال ماضي

وښتېم کم تعینېوه بو ثم سرکموته چاکتر بوو بیت له گورېنی
تعینت کاتدا، خیرا راپېراندنی له خیرایی وډلامدانموی هاوډله بهرېزمکان
له وازهیتان لهو خواردموه سرخو شکارانمی که لهسری راهتېوون و
تیکمل به خوښیان بوو، بوو بوو به تعینتی بهردموام له زیانی روظانمیاندا.

(انعمسی کوپی مالک (خوا لیتی رازی بیت) ثم وینمو دیمنممان بو
پیاوېت دمکات دملیت: (مَا كَانَ لَنَا حُمْرٌ غَيْرُ فَضِيحِكُمْ هَذَا الَّذِي تُسْمُوهُ الْقَضِيحُ
فَإِنِّي لَتَأْتِمُنَّ أُنْتِ يَا طَلْحَةَ وَقَلَانًا وَقَلَانًا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ وَقُلْ بَلَعَكُمُ الْحَبْرُ فَقَالُوا وَمَا ذَاكَ
قَالَ حَرَمْتُ الْحُمْرَ قَالُوا أَفَرَّقَ هَذِهِ الْقِلَالُ يَا أَسْرُ قَالَ فَمَا سَأَلُوا عَنْهَا وَلَا رَاجَعُوا بِغَدِ غَيْرِ
الرَّجُلِ) (متفق علیه).

واته: (جاران موی بادمی نیمه تعینا لهو جوړه موی بادمیه بوو که نیمه
ناوټان ناوه (قضیخ) که جوړه عمره قتیکه له بهر سیل می خورما درووست
دمکرت جار جارتک وستابووم خمریک بووم بادم دما به (ابو طلحه) ای
زېبابو فیساره کسرو فیساره کس، له کاتدا لهناکاو پیاوټک هات
گوتی: تعری هوالمکمتان پې ننگمیشتهوه؟ گوتیان: کام هوالم؟
پیاوټکه فرموی: می قدمغه کراوه واته: عارمق حرام کراوه. نیتر
بعی جمنو جوونو لیکو لینموه به کسر به منیان وت: می نمس! ثم
کوبه میانه برژنمو منیش هموویانم رژاند).

وډلامدانمویوکی خیرا بوو. هندیکیان خواردموه که لهناو دمیاند
بوو، فرېیان دایه دمرومو نهیان خواردموه و هندیکیان کوپه کمیان
به دستیانمده بوو فرېیان داو هموویان وتیان: می بهروردگارا، وا
کوټاییمان پتهیتاو دستمان له هتگرت. می بهروردگارا، وازمان

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

لێهێناو دەستمان هەلکەرت.

بە گرنگترینە که قوناغە کان و کارە گرنگە کان تێدەپەرێت:

ئەگەر دوو کاری گرنگت لەپیش دەست بوو، بە گەورەترین و ناپەرەمەتەری و گرنگترینیان دەست پێیکە لەپیشدا، خۆراک بە بەمۆی که راستەموخۆ دەست پێیکەیتو، شوێن کارە گرنگە که بەکەمیت تا کۆتایی پێ دینیت پیش ئەمۆی دەست بە کارێکی تر بەکەمیت، ئینجا بجۆرە قوناغێکی ترمووە لە کارە گرنگە کەدا که لە لیستە کەدا، ئاگایی خۆت بە پێژەری (۱۰۰٪) لەسەر ئەم کارە گرنگە دا، بێجگە تا تەواوی دەکەیت، که پات پەراند یان ئەمۆی هەموو توانات لەگەڵدا، ئینجا بجۆرە سەر ئەمۆ کارە تر که لە لیستە کەدا پێژمەند کراوە، یەك لەدوای یەك، بەمۆ شیومیە کارە گرنگە کانت بە ئەنجام دەگەن کۆتاییان دیت، هەمیشە کار بەکە بۆ زیاتر پەراندنی کارە زیاتر گرنگەکان.

خێرا کارە که جێبەجێ بکەو دەستەوسان مەبە:

ترس لە جێبەجێ کردن گەورەترینی گەرفتەبەکانە که ئەمۆ پەرۆی هەندێک کەس دەبێتەمۆ، لەبەر ئەمۆ زۆرێک کەس دەبێت که چالاکی و پەراندنی کار تێکەڵ دەکەن، ئەوان بە بەردەوامی قەسە دەکەن، کۆبوونەمۆی بێ کۆتایی دەبەستن، نەخشەو پلانی جوان دادەپێژن، بەلام لە کۆتاییدا کەسیک نابێت که کارمەکە ئەدا بەکات بە جۆرێک که بەرھەمی خوازاوی هەبێت، خێرا دەست پێیکە، دروشمی:

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

(ئىستا به کاره کمه ههسته) بگره بهر، ئەگەر دەست پێنه کمه ههريز کۆتايى پى ناهيئيت، ئەگەر چاو مروان بوويت تا ههنديک له کارمکان پێکو پێک بين، ئەوا بهراستى ههموويت له دەستداون، رۆژانه راپهراندنى ههنديک له ههنگاو مەکان دتگهيه نيته بهديهينانى ئامانجه کمه، کارمکه دو مهخه ئىستا پى ههسته.

خيرا دەست پێکه، دروشمى: (ئىستا به کارمکه ههسته) بگره بهر، (ئىستا پى ههسته) دروشمى کردارى بووه له ژيانى زۆرتين نهو مەکانى سهريزمويدا، تهنا نهت ئەوان که له نوێژيشدا بوون، کاتيک ههوانيان پێدرا که قيبله له (بيت المقدس) موه گۆرا به (کهعبه).

(عبدالله ي كورى عمر (خوا لى رازى بيت) ئەم رووداو مەمان بۆ دگيريتموه ده لیت: (قَالَ بَيْنَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبَلُوهَا وَكَانَتْ وَجُوهُهُمْ إِلَى الشَّامِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ) (رواه البخاري).

واته: (کاتيک خه لکه که له مزگهوتى قوباندا بوون له کاتى نوێژى بهيانيدا، کهسيک هات بۆ لايان ووتى: بهراستى ئەمشه و پێغه مبه (صلی الله عليه وسلم) قورئانى بۆ دابهريمو فهريمانى پێکراوه که له نوێژدا روو بکاته قيبله و ئەوانيش روويان کرده قيبله، کاتيک که روويان له شام بوو، روويان و مرسوران بهرمو کهعبه پيروژ).

ئەوان چاو مروانيان نه کرد تا نوێژمکه تهواو بييت، تا دلنيا بن له ههوانه که.. به لکو روويان و مرسوران که له رکوعى نوێژمکه ياندا

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

بوون، له ترسی ئهوهی که نهبادا بکھونه ناو بازنهی سهرپنجی و تاوان بهرامبهر خوداو پیغه مبهرمکهی.

خوت چۆن بیت واده چیت:

له (۹۵٪) له سهرکهوتنت له ژيانو کاردا جورک لهو عادتو نهرتانه زال دمبیت بهسهریدا که به درژایی کات پهیرمویان دمکیت لهبهر ئهوه و تراوه: (بیگومان شیوهی عهقلاو ژیری بهرامبهر بهخوت کاریگهریهکی بههیزی لهسهر پرفتارت دمبیت، ئهوه کهسایهتییهی که تۆ دمیینیت ئهوه کهسایهتییهی که تۆ دمبیت بهوه). ئهم کهسایهتییهش جیگهرو چهسپاوه، ئیتر بیانوو لیكدانهوو هاندانهکان هر چۆن بووبیت، تهناوت ئهگر بیانووکان حهقیقو راستو شرعیش بن، دواتر تۆ دمیینیت بهوه، چۆن بوویت و دمبیت، لهگه ئهم پامینه که ئهم هاوه له بهرپزه ئهم ههلوسته قورسو نارحهتهدا چۆن بووه، ههوالی خیرا وازهینانی هاوه ئیک دمگیریت بهوه له شتیک که حمزی پتی بووه، کاتیک زانی که سهرپنجی خواو پیغه مبهرمکهی تیایه. کهسایهتییهک بووه وک ویستبووی واده چیت، ئهم ههلوسته (عبدالله ی کوری عباس) (خوا لییان رازی بیت) بۆمان دمگیریت بهوه ده ئیت: (أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) رَأَى خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فِي يَدِ رَجُلٍ فَرَزَعَهُ فَطَرَحَهُ وَقَالَ: (يَعْمِدُ أَحَدُكُمْ إِلَى جَمْرَةٍ مِنْ نَارٍ فَيَخْتُلُهَا فِي يَدِهِ). فَقِيلَ لِلرَّجُلِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): خُذْ خَاتَمَكَ اشْفَعْ بِهِ. قَالَ: لَا، وَاللَّهِ لَا أَخْذُهُ أَبَدًا وَقَدْ طَرَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم)). (رواه البخاري).

واته: (پیغه مبهرم (صلى الله عليه وسلم) مستیلهیهکی ئالتونی له

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

په نجه ی پیاوړیکدا بینې، ئینجا دایکهندو فرییدا، پاشان فرموی: یه کیڅک له ئیوه به دمستی نهغه ست پشکوویه کی ناگر ده خاته دمستی خوۍ. ئینجا به پیاوړیکه و ترا دواى نهومى که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) که رۆیشت: مستیله که هه لگرموه تا سوودیکی لیومرگرت، وتی: نا، سویند به خوا هرگیز من هه لی ناگرموه کاتیک که پیغمبرى خوا (صلی الله علیه وسلم) فریى داوه).

کات و هه و لاو تیکو شان و فکر به ده ست پینه:

- هر خوله کیڅک له نه خشه و پلان داناندا به سمرى دبیت، ئهوا له کاتى جیبه جی کردنیدا ده خوله کت بۆ ده گهریتموه.

- هه میسه له ریگهی لیستموه کار بکه، کاتیک شتیک دیته پیش که له لیسته کدا دانراومو، له (۱۰٪) ی سمرقای کاتمکه تۆ جیبه جی دمکیت که پلانی بۆ دادمنیتو نه خشه بۆ کارمکت دادریژیت. پیش نهومى که دمست پیبکیت، دواتر له (۹۰٪) ی کات بۆ ده گهریتموه تۆ هر له دمست پیکردنت له ناو کارمکدایت.

- سمرکه وتوو هکان نهوانمن که حمزیان به دواختنی سوودمه که هه میو چمند قوریانییه ک دمدمن به ماومى دریژ، وایان لی دمکات زیاتر چیژو خوشی و مرگرنو دیاری و خه لاتى گهورمترو زۆرتتر به دمست بینن له سمر ماوه دریژمه که.

نم دستهواژمى کو تایی، نه گهر به نه زمونه کانی ژیان شیلر ابیت بمیه کداو به شارمزیی پیگمیه نرابیت، نهوه حقیقه متیکو دنیا

سییم

کاره له پیشینه کانت له ژياندا تاقی بکهره وه

۱- پلان دانان و ریکخستنۍ کاره له پیشینه کان له پښترین هه نځاوه کانی ئیدلره دانۍ کاته.

۲- ریکگاکهت ناماده بکه بهر و ریکخستنۍ کاره له پیشینه کان.

۳- چون کاره له پیشینه کان دیاری ده که یت له به ده ستهینانی نامانجه که تدل

۴- چون هاوسه نگی دروست و سه لاههت له ژياندا به ده ست دینیک؟

سیهم: کاره له پیشینه کانت له ژياندا تاقی بکهره وه

ناماده کاری و ده ستپیک:

نهمه تاقیکردنه مویه کی بهناوبانگه لای زانایانی پسپوړ، زور جار به لگه ی پخ دیننه وه، ئاسانو خوشه و کاره له پیشینه کانت وریک خستنی کاره گرنگه کانت له ژياندا بو پروون دمکاته وه:

ده لاین: وای دادمیت که تو له مالمویت له یه ک کاتدا پینج کار پرووی تی کردویت:

- ته له فونی مالموه زمنگ لیدم دات.

- مندا له کمیت دمگری.

- که سیك له زمنگی دمراکه دم دات یان له دمروه بانگت دمکات.

- جله شورا و مکان له دمرومنو بارانیش دمستی پی کردوه.

- مهنجه له کمیت له چیشتخانه که داناوه تا پر بیت له ئاو، به سهریا دمزیئت.

کام لهم کارانه پیشینه ی پیدم دیت بو مامه له کردن له گه ئی؟

کاره له پیشینه کانت ریکبخه و له ورمقه یه کدا بیاننوسه یاشان تماشای بکوه ئه نجامه که بیینه.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

له گهل خوت پروون بهو ئیستا دست به وه لامدانموه بکه.

هریهك له خالهمكانی پیشوو مانایهك له ژيانندا پیکدینیت.

پیکخستنت بو مامه له کردن له گهلان لهم مانایانه پیکدینیت له ژيانندا له لیسته کهی داهاتوودا هه موو بارو دۆخو مانایه کی لیکچووی پروندمکاتهوه، ته له فۆنه که نوینهرایهتی کارمکه دمکات، مندا له که نوینهرایهتی خیزانه که دمکات، دمرگای ماله که نوینهرایهتی هاوړنکان دمکات، جلو بهرگه کان نوینهرایهتی پارمو دراو دمکات، مه نجه له که خوشه ویستی و ژيانی سۆزداری پیک دینیت.

۱- پلاندانان و پیکخستنی کاره له پیشینه کان

له پیشترینی هه نگاوه کان به ئیدلره کردنی کاته که:

به ئیدارم کردنی کاته که بهردموام- له قورستیننی ئهو کارانه به که پرووبه پرووی تاکه کان دمبیتموه له کۆمه لگا نوییه کاند، که فشارمکانی کارمکه زۆر دمبیتمو ئهو کارانه جهندی نه دبن که کهسه که دمبیتمو ئهدایان بکات به شیوازیك که بیخاته حالتهی شلمژانه مو توانای نه بیتمو له سهردیاریکردنی هیچ کاریک که به کم جار ئهو راپهڕینیتو کامیان دمکریتم دوا بخریتم بو دواتر.

چونکه به ئیدارم کردنی کاته که به چالاکانهو پیکخراوی ئهو چالاکی و کارانه به که دمبیتمو هوی زیادبوونی بهرهم هینانت به

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

زور له بهديهينانی ئامانجه کمه که پروت تیکردوو، بیگومان لهو کارانهیه که جیگهی ئهومیه ههولی له گهڵ بدمیت بو بهدمستهينانی شارمزییه بنهپرتیهکان بو ئیداره کردنی کاتهکو به پێکو پێکی ههولبدمیت بو گهشه دان به تواناکانت لهسهر بهدمستهينانی زورترین ژمارهی گونجاو له ئامانجه خوازاراوکان له کهمترین کاتدا. له دێرپهکانی داها توودا -خوینهری خوشهویست- کۆمهڵێک ئامۆژگاری پێنمایی گرنگت بو دهخهینه روو که بههۆیهوه بتوانیت پێهکانت دابنێی لهسهر پێکای بهئیداره کردنی کاتهکه به چالاکانه.

- ههموو رۆژیک ههسته به پلان دلان به پێکو پێکی وردی:

بو نمونه لهسهرت پێویسته که ههموو بهیانیهک لیستی که لهو کارانه بنوسیت که پێویسته ئهو رۆژه جیبهجیان بکهیتو ئهو کارهی که زور لهپێشترو گرنگتره له بهشی سهرومی لیستهکه دابنێی، له بهیانی زوودا ههول بدمیت هیچ بهرههستهیهک یان دهمت تیومردانی که نههیلی دروست بیت لهنیوان مهوعیدو چالاکیهکانی ئهو رۆژمدا.

ئهههیش پوختهی به ئیداره کردنی کاته کهیه به پێکخستنی کاره لهپێشینه کانت:

یه کهم: کاره لهپێشینه کانت پێک بخه:

لایا دزمانیت که زۆرینهی تاکهکان کاتهکانیان زایه دمکهن له چهند چالاکیهکی نا گرنگو نا کاریگهردا، که دمیته هۆی بهفیرۆدانی وزمکانیانو دستهوسانیان دمکات له بهديهينانی ئامانجهکانیان،

گرنگرینه که پیش بخه.....جمال ماضی

ئەمەز ئومە گەرنەگە کە کارە لەمپیشینە کەسێ و پێشەییەکانی
بە چاکێ ڕێک بخەیتو، گەرفتی ئومە بەکەمیت کە کاتەکەت بە
نەجییت ئە کاری ناباشو بێ بایەخدا. کە دەتوانیت دواي بخەیت
هەئێ بومشێنیتومە بە ئاسانی یان بیسپێری بە کەسانی تر.

ئایا چیرۆکی (حمراء الاسد) دزانیت؟ کە بۆ خۆی ڕووی حەقیقەت
بۆ ئەم مانایە، کە چۆن پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) کە
قۆستومو چۆن کاری زۆر گەرنەگی هەلبژاردو چۆن وزمو تواناکار
کۆکردومە ڕاستەوخۆ بەرمو ئامانجەکە، ئە کاتیکی کە کار
لەمپیشینە تەواوکردنی ئومە بوو کە پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم)
کەردبووی، سەرەڕای ماندوو بوونی زۆرو خەفەتو نیکەمرانی و پێویست
پێکەمە گونجان، بۆ ئومە کاریکی زۆر گەرنەگمان فێر بکات، کە
پێکخستنی کارە لەمپیشینەکانە. چۆن دەبییت؟ مەن جێتان دەهێلەم
لای ئەو کەسێ کە بیستویەتی بۆتان بگێڕیتومە:

دواي جەنگی ئوحود هەوائی ئومە لەناو هاوێلاندا بالاو بوویمە کە
پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) کۆژراوە، هاوێلانیش زۆر بێتاھەت
خەفەتبارو نەرەحەت بوون مەگەر هەر خوا بزانییت چۆن بوو حالیان
کاتیکی دێنا بوون کە سوپاس بۆ خوا پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ
وسلم) زیندوو، ئە دەوری کۆبوونەمو قوریانیان بە گیانی خۆیاندا
پاراستنی و پارێزگاری کردن لێ، کاتیکی گەڕانومە بۆ شاری مەدینە
دواي ئومە تەرمی شەھیدەکانیان بە خاک سپارد. پێغەمبەر (صلی اللہ
علیہ وسلم) زانی کە (ابا سفیانی کۆپی حرب) بیر ئە گەڕانومە بۆ

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

شاری مەدینه دەکات تا زالبیت بەسەر موسلمانەکاندا.

سەرپرای ئەوەی که برینهکان سهختەو جهستهکان ماندوو بوون بەلام
پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) فرمانیدا بە هاوێلان بۆ دەرچوون،
مەرجی ئەوەی لەسەر دانان که له غەیری ئەوانە ی دوتنی لەگەڵ
دەرچوون کەس ئەمڕۆ لەگەڵی دەر نه‌چیت هەمویان دەرچوون لەگەڵ
ئەوەی بریندارو جهسته بەنازارو نیکگەران بوون لەسەر شه‌هید بوونی
براکانیان.. وەلامی فرمانی خواو پێغه‌مبەریان (صلی الله علیه وسلم)
دایەموو دەرچوون.

(ابن اسحاق) وتویەتی: (کاتێک بۆ پۆژی سبەینی یەکشەممە بوو شانزه
هەمینى مانگی شەوال بوو، بانگبێژی پێغه‌مبەری خوا (صلی الله
علیه وسلم) بانگیدا بەناو خەڵکدا که مەبەستی دوژمنانه، بانگبێژەکه
وتی: که کەس لەگەڵمان دەر نه‌چیت مەگەر کەسێک که دوتنی
لەگەڵمان ناماده بووبیت، (جابیری کورپی عبدالله ی کورپی حرام)
قەسە لەگەڵ کردو وتی: (ئە ی پێغه‌مبەری خوا (صلی الله علیه وسلم)
بەراستی من باوکم کردومی بە سەرپەرشتو جێی هێشتووم بەسەر حموت
خوشکی خۆمەموو وتویەتی: ئە ی کورپی شیرینی خۆم ناگونجیت بۆ
مژو تۆ که ئەو ئافرەتانه جێ بەیڵینو پیاویان لەناودا نه‌بیت، تۆیش ئەو
نیت بەسەر خۆمدا هەت بژێرم بە جیهادو تیکۆشان لەگەڵ پێغه‌مبەری
خوادا (صلی الله علیه وسلم) لەگەڵ خوشکەکانت بمیتەرموه، ئە ی
جێهێلا لای خوشکەکانی، پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) مۆلەتی
بەودا باوکی لەگەڵ پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) دەرچوو. بەراستی

گرنگترین نه که پیش بځه..... جمال ماضي

پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) وا دمرجوو که دوزمنهکان پترسېښت،
تا هواليان پي بگهيښت که دمرجووه مېستى نهوانه، تا دنيا يې
که پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) بهيژم، نو نازاري که پييان
گهشتبوو لاوازي نهکردبوون بهرامبر دوزمنهکانيان).

سريازى موسلمانان له (حمراء الاسد) بوو، ئينجا جاسوسو دسيسې
(ابو سفيان) هات تا هه ليان خه لميښت به گهرانهوه بو يمسريب تا خويان
پزگار بکمن لومى هاوهداندانان جاريکى تر هه لکوتهوه سريان، که
نهوان ناتوان بهرنگاريان بينهوه.

بدمر لومى که موسلماننهکان محمدديان هه ليزارد، نهگل
سريازگى خويان مانهوه بو ماومى سځ شوو ناگريان دادمگيرساکه
له جاومروانى قورپيشدا، به لام نهوه پېسند بوو لای قورپيش که خويان
پزگار بکمنو گهرانهوه بو شارى مکه له پيشترو، موسلماننهکانيش
گهرانهوه بو شارى مدينه، تا جاريکى تر بچنهوه ناوى به سريازگو
شانازيهوه.

لهم خويشاندانه سمرکهوتوداو نهوانميش که بهشداربوون تيايدا به
نازاري بريندارى و ماندويى زورموو به دامهزراويان لهسر خوپاگرده
دنياييان له لايمنى خواوه، هم چمند نايقه پيروزه دابهرى: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
أَسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أُولَئِكَ
عَظِيمٌ﴾ (آل عمران: ۱۷۲)

واته: (نهوانمى که بدمر بانگهوازي خواو پيغمبرموه (صلى الله

گرنگرينه که پيش بنه.....جمال ماضي

بهراموندي خوت، به گهورترين پله توانات پيدمادت له گميشتن بهومي
که دملولت له گوتاييدا.

نايا کاته که گرفته پان خوت گرفته که پت؟

کاتیک دزمانين که بېگومان کات شتيک نيه زياتر له بيستو چوار
کاتزمير له شموو پوژيکدا زياتر بکريت، ثموا به پاستو کرداری
گميشتووينمته وهلامی نهم پرسياره: که بهراستی گرفته که خوتيت،
يان به مانايه کی تربېگومان گرفته که هندیک جار لاوازی هست
کردنته به گرنگی کاته که، هندیک کاتی تربی توانايته لهسر
نيدارماني به شيومي که چاک.

بو نهمی دنيا بيت لمة بانگت دمکين که بهم کاره حسابيه
بجوو که هستيت، ثمو کاته به نزيکی دیاری بکه که پوژانه بهسری
دبميت، له چالاکیه کانو پيشوازی کردن له ميوانانو وهلامدانهمی
په موندیه ته له فونيه کانو گفتوگو له گهل هاورپيانو کاتی ژمه
خوراکیه کانو خویندنه موی گوفارو پوژنامه کان. پاشان له خوت بپرسه،
نايا دمکريت به شيک کات بهي لمة وه هر يه که له چالاکیه کانو
پيشوو؟ له کاتی وهلامدانم وه به لئ، ثمو کاتانه کو بکرموه که
دمتوانيت بيانهي ليموه له ههموو چالاکیه کاندا.

نايا تيبينی کاتی به همدرجووت کردوو پوژانه، که دمکرا سووديان
لئ وريگریت؟ ثمو شتانه کی کاته کميان زايه کردوو چيه.
وتراوه: بريتيه له: (ههموو ثمو شتانه يه که ريگریت لئ دمکن له

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

په دیهاتنی نامانجه کانت به شیومیه کی کاراو چالاک (و پتویسته هموو لهو شته باوانه کی کات به زایه دصمن کویکریتموه، له کهسیکموه بۆ کهسیکی تر جیاواز دصیت. (نمبوونی چمند نامانجیک، نمبوونی کاره لهپیشینه کان، نمبوونی پلان و نه خشه، گۆرانی کاره لهپیشینه کان، لهستان به چمند کاریکی زۆر له یه که کاتدا، مزمنده کردنی ناواقیعی بۆ کاته که، چاومروانی فروکه کان، چاومروانی مهوعیده کان، سافرو گمشته کان، په لهکردنو ناآرامی، چمند جهمسری هولو و تیکوشان، پوتین، ناماده کاری نهگونجاو، ئاسانکاری مادی نهگونجاو، کار به سپاردنی ناچالاک، کهمی پالنه مرکان، گوئی پینه دان، کهمی ناتموای ریکخستن.. ناتموای له کاردا، کویوونموه کان، په میومندیه زۆرو زیادکان، نمبوونی په میومندیه کان، دواخستن، دوودلی، داوای په دستهینانی هموو زانیاریه کان، برپاره خیرا کان، په میومندیه ته له فوئیه چپرومکان، سردانکارانی له پرو ناکاو، زانیاریه ناتمواوو کان، زانیاریه نواکهوتووو کان، ناتموای خوراگری خودی، جیهیشتنی کارمکان به تمواوکردنیان، کارتیکمرمکانی چاو که به ئاگا کارن، ژاو ژاو، چاودیتری زۆر، نمبوونی زانیاری بهومی له دمورو بهرت پرو دمدات، هموو لهوانه له یه که گوزارشتدا کۆدصیتتموه: (توانا نمبوون له سمر و تنی وشه ی: لهخیر).

(ابن القيم) دهلیت: (خواناس پابهندی کاتی خوی دصیت، نه گهر زایه ی کرد، نموا هموو بهرژمومندیه کان زایه دصیت، هموو بهرژمومندیه کان له کاته کهوه دروست دصیت، نه گهر زایه بوو هرگیز دستی ناکهویتتموه..

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي

کاتی ئینسان ته مهنیتی له حقیقه تدا، نهوه ماددهی ژيانی همتا همتاییتتی له نازو نیعمهتی نه بر او ودا، ههروها ماددهی مهعیشهتی ته سئو تهنگیتتی له سزای بهنازادا، که خیراتر له ههرو تیدمهپریت، نهوه کاتهی لهبر خوا بیتو بو خوا بیت نهوه ژيانو ته مهنیتی، له غهیری نهوه له سهر ژيانی حساب نابیت، نهگهر تیایشیا ژیا نهوه و مکو نازه لهکان ژیاوه، نهگهر کاتی خوی به سهربرد له بچ ئاگایو سههو و ئاواتو خوزگه خواستنی بهتال، نهوه باستر بووه بخهوتایهوه دست بهتال بوایه، مردنی نهوه زور چاکتره له ژيانی).

سپیهه: کاتی پئویست وهربگره بو نه داگردنی کاره که به شیهویه کی زور چاک:

بزانه که له (۸۰٪) ی نهوه بهرهمه چاکانهی بهدستی دینیت، ههمیشه نهوانه دهن که له زیاتر له (۲۰٪) ی کات نابات، لهبر نهوه ههرو کات تو ههولیک زیاتر تدا لهگه کاتیک دریزتر له نه داگردنی کاره گرنگه بنه پتیه که به چاکه و ورده کاری بهرزموه، نهوه بهرو بوومی چاکتر کۆدم که یته مو زیاتر کاریگهری له پشتیهوه دهیت.

فهروو له گه له نهوه و ههوه کردلریه که پوختهی نهوهیه شاره زلیان خستویانه ته روو:

کاته که دوو جوړن:

په کهه: کاتیک که ئیمه له تهوای چالاکی و نامادیی زمینی خۆمانداین (کاتی چله پویه).

گرنگترین نه که پیش به... جمال ماضی

دووم: کاتیک که نیمه له کهترین حالتی ترکیزی خومانو نامادی زمینمانداین (کاتی خاو بوونهوه).

لهگر ویستمان کاتمان پیک بخمین، بیگومان پیویسته لهسرمان بهشین له کاتمانا بهگرپین که دمکرت پیک بخمین (که له کاتیه تایبتهی دمکین بو کارکردنو ژبانی تایبتمان) پاشان خومان ناشنا بهمین بهو بهشی که تیایدا له تهاوی چالاکیداین (له کاتی چلهپویه) دا به کاری بهینین که کاتی بهرمهمینانو بهخشینو کاری چاکه به نیسبت خومانوه.

کاتیک توانیت کاتی چلهپویه لای خوت دیاری بهکیت له شهو پوزیکدا، بیگومان لهوه همنگاویکی گهوریه دقتوانیت سوودیکی چاک لی وریگریت له کاتمانی چلهپویه، لهو کارانهی تیا دابنیت که پیویستی به ترکیزکردنه، وهک کاره لهپیشینهکانو کاره قورسهکانو شته قورسهکانی سر نهفسرو دمروون، بهلام نامانجهکان یان کاره سوولو قورسهکانو لهو کارانهی که چیژ له کردنیان وردگریت دمکرت لهو کاتماندا دانریت که چالاکی تیا کهمه، لهم کاریش هاوریک دبیته بهسر ههموو لهو کاتمانی کارو کاتمانی ژبانی تایبته به یهکسانی.

بهراستی چهکه گهورمکانی پیشوو دمریاری کات، ههمیشه نمونیه له ژبانی سرکهوتواندا له پیشینی لهم نوممته، له (ابن مسعود) گپراوتموه که فهرمویت: (لهسر هیچ شتیک بهشیمان نهبووم هوشینوهی بهشیمانیم لهسر پوزیک که خور ناوا بوویتو نهجهلهی تیا

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

کورت بوومتهومو کارم تیایدا زیاد نهبوویت).

له (حسن البصري)(خوا لئی رازی بیت) پیوایمت کراوه وتی: (هیج رۆژیک نییه که بهرمبهیانی دیت مهگمر بانگ بیژیک له لایمن حهقهوه بانگ دهکات: نهی نهومی ئادم، من درووستکراویکی نویمو شایتم لهسهر کردموهکانت، کاری چاکهم تیا ئهنجام بده، من که دهروم تا رۆژی قیامت ناگهریمهوه).

چولرهم: چهند فیلاو نهخشهیهک بۆ کههترین سوود وهرگرتن له کاتهکه:

۱. قانونی (ده خولهکی) جیبهجی بکه:

ههول بده خۆت رابیینیت که رۆژانه ده خولهک له کات تهرخان بکهیت بۆ ئهداکردنی ئهو کارانهی که حهزبان پی ناکهیتو ئهدا کردنیان قورسو نارحهت دهییت، بهو شیوازه که لهکه بووه له کۆتاییدا دهیینیت که کارمهکت راپهراندوو، رهنکه بیینیت که ئهو خراب نهبووه که پیشتر گومانت پی بردبوو.

۲. قیهه و بههای چۆنیتی بهکارهینانت بۆ کاتهکه:

پێویسته له تۆماری یادموری تایبهتدا دیارترین ئهو ناویشانانه تۆمار بکهیت که له ماوهی ئهو رۆژمهتدا به سهریاندا رۆیشتوویت، پێویسته له سهرت ئهداي رۆژانهتو شیوازی پی بهخشیینی کات به شیوهی دهوری جیبهجی بکهیت تا دهست لهسهر گرنگترین عمیهکانی شیوازمهکت دابنیت له ئیدارهدانی کاتهکهدا.

گرنگتر نه که پیش بځه.....جمال ماضي

پيشوا (الغزالي) (رحمته خوي لي بيت) دهليت: بهراستي كات سځ
ساته: رابردوي پويشتووه به خيرو شپريموو ناتوانريت بگمريترتووه،
داهاتووي كه نازانين خوي گموره چي تيا بريار دداتو دمكات، به لام
پتويستي به پلان دانان هميه، نيستاي سرمايهو دستمايهيه، لمبر نهوه
لمسر نينسان پتويسته كه به نامانچو پلانو كار لهپيشينهكاني
خويديا بچيتووه، چونكه، بمبي نامانجي پوونو پلاني سهلامت كاري
لهپيشي پټكو پټك ناكريت بتوانيت كاتي خوي پټك بخاتو به
شليميكي چاك بهرپتوي بهريت.

۲- پيگاي خوت ناماده ساز بكه بهرهو پيځخستني كاره لهپيشينهكانت

۱. لهناو غمهمو په ژلره تدا مهله مهكه بن دوودلي برياري خوت
بده:

بشيك له خه لك همن هر گرفته كانيان ده لينه موو ده جوونه مو، هستي
خوشي ندرېږن به خموكو قه لهقه مو، نه مه دميته هوې خاويوونه موو
نا جالاك بوونيان له ژيانداو، وزمكانيان به فيرو دمدن به دروستكردني
گرفته كانو نالوزكردني كارمكان.

نموه بؤ تو باشته به شوين چارسمرمكندا بگمرييت، نه كم ددست
كموتن دوو دل مېمو دوست پيشكمري تيا بكه، نه كم نه متواني
چارسمري گرفته كه بكميت، نهوا لمسر خوت سووكي بكه، وهك

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

وتویانه: ئاسانی بکه، پاشان بیر بکمرموو پشت بهخوا بیسته پاشان
راویژ به شارمزیان بکه.

له باشتین ئامۆژگارییهکان که پیشکەشی تۆ دمکرت له خاوم
ئەزموونه شارمزاکانهوه، ئەوه باشتین یارمەتیدەرە بۆ تۆو تۆیش بریار
خۆت و مریگری، بهجۆریک که ئەوه باشتین بریارەکان بیت، که
شیوازیکی دیاریکراو فێر بیت بۆ بریاردانەکان، بیگومان سەدان له
بریاره پۆزانەکان به پۆتین دادەنریت، هیچ مەترسیهکی تیا نییه به بیر
بیتەوه، بهلام لهگهڵ زیادبوونی پلهی مەترسیهکه دەبیت بیر لهو بریارانه
بکەینهوه که حمز دەکەین دهریان بکەین، به شیۆمییهکی قوئترو
چاکتر.

ئەگەر زانیارییه بەدستەها توووەکان دلتیا کرابوو یهوه یان ناتەواو بوو،
ئەوا له ماومییهکی نزیکدا دەبیتە گرفتیک لات، بەداخهوه تووشی
شەلهلیکی کاتیت دەکات.

بیگومان شیوازیک نییه بۆ گرمنتی ئەوهی که هەموو ئەو بریارانهی
ئینسان دهریان دەکات هەمیشه ساغو درووست بن، بهلام دمتوانیت که
چەند هەلیکی چالو جوان لهگهڵ چەند ئەگەریک دیاری بکەیت بۆ
پاستی و درووستی ئەو بریارانهی که دیدمیت بهپیتی ئەم ده هەنگاوهی
خوارموه:

۱- بابەتهکه دیاری بکه: ئامۆژگاریت دمکەم که چاکتر وابە
ئێستا بینووسیت.

گرنگښه که پيش څخه.....جمال ماضي

- ۲- نامانجه که دیاری بکه: به وډلامدانموت بو ئم پرسیاره: ئمو شته چیه که همول دمیت به دمستی بینیت؟
- ۳- قییمو بهماکه دیاری بکه: به وډلامدانموت بو ئم پرسیاره: ئمو قییمو بهما روونه چیه که من دممویت؟
- ۴- داواکاریهکان دیاری بکه به وډلامدانموت بو ئم پرسیاره: داواکاریهکانو بزاردمکان چین؟
- ۵- بهریمستهکان دیاری بکه: ئایا داراییه یان هونمري یان مروی یان خرمتم گوزاری یان شتی تر؟
- ۶- کاتهکه دیاری بکه: کاتی کوتایی کمیه بو دمکردنی بریاری کوتایی؟
- ۷- زانیاریهکان دیاری بکه: ئایا زانیاریهکانم لایه دمبارمی بابتمکمو رکابرمکانو داواکاریهکان؟
- ۸- نهخشمو پلانهکه دیاری بکه: ئایا له توانامدایه نهخشه پلانیك دانیم که بگونجیت بو جیبهجن کردن؟
- ۹- راویژکارهکان دیاری بکه: کچ له توانایدا دمیت که راویژی له بکم دمبارمی بابتمکه؟
- ۱۰- بریارمکت دیاری بکه: ئایا شینمی بوویتو چاومریت کردووو بشتت به خوا بهستووو؟ کمواته نموه بریاری منه.

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

۲. بە ڕێکی و هاوسەنگی ژیان بەرێ بکە:

ژیان کارو حەوانەوێ تیا، هەروەها راستو گالتە، واجب و پێویستەکان، تۆ لەنیوان ئەمەو ئەودا بێ ئەوێ تەمبەل بیت یان لایەنێک لەوانە پشتگوێ بخەیت، یان لایەنێک زāl بکەیت بەسەر لایەنێکی تردا، ئەمەیش چەند هەنگاوێکی ڕێکی و هاوسەنگیە لە ژیاڵی گەنجەکاندا، شارمزیان دایان ناو، تا تۆ بەرنامەکەت داریژیت لەپێناو بەرپێکردنی ژیاڵی راستو درووست.

یەكەم: لایەنی ڕۆشنایی:

واتە خۆمان دەرمانە بەکەین لە ڕووی ڕۆشنایییەو لە دێرینو تازمەکان، نە مانەو لە ڕابردوودا راستەو، نە شانازی کردنی بە هەموو تازمەکەو، نە هەموو ئەوێ کە تازمە راستە، نە هەموو ئەوێ کە کۆنە بەتالو پووچە، هاوسەنگی ڕۆشنایی لەنیوان خۆتو کۆمەڵگادا دەبێت، لەنیوان جۆرەکانی ڕۆشنایی، لەنیوان ئایینو ژیاڵدا، لەنیوان تاییەتەندی ئەوانو گشتیدا دەبێت.

دووەم: لایەنی خۆشی و ڕابوردن:

لایەنی خۆشی و ڕابوردن دواي هیاکی و ماندوووونی زۆر لە پێویستەکانی گەنجانە، ئەوانەي کە وزو تواناکی خۆیان پێشکەش دەکەن، هاوسەنگی لە لایەنی خۆشی و ڕابوردن لای گەنجان، بریتیە لە هاوسەنگی لەنیوان پەرستش و خۆشی و ڕابوردن، چونکە ژیاڵمان هەمووی پەرستش و گۆڕاڵی خوی گەرمیە.

گرنگترین ګه پېش ېڅه..... جمال ماضي

بېګومان مانهوه له یارییه و مرز شپه ګانو کوم پېترو لمګل ته له فیزیو شتانی تر هندیګ چار له ګانه ګانی خویندنو څو رښنیر کردنو پمرستشو بهر پر سیار پتیه ګانی تر دسات، نه مېش له هاوسه نګیو پیکي نییه له هیچ شتیکدا، نهوه لادانه له هیلې مامناوند.

خویندن ګانی ځوی دمویت، هر وده رښنیرو پشوودانو حمواله موو دانیشتن له ګه لا څیزانو بؤ سوود و مرګرتن له نهزموونو پینماییه ګانی دایلو باولو ګه شتو ګمران له ګه لیان ګانی ځوی دمویت، هر وده سمردانی هاوړ پیانو پمرستشه ګان، تمرکیز کردنه سمر لایه نیک وده تمرکیز کردنه سمر خواردنیک، هندیګ کات ګمه تیر دمکات به لام څورا ګه پیویسته جیاوازه ګان به جهسته نادات.

سپیه: جلو بهر ګه ګانو جوانی و څو رازاندنه وه:

نیسلام نهوه له تو ناویت ګه جلو بهر ګه زیره ګان یان ګونه ګان بېوشیت، هر وده چو نایمویت بهو پیری جوانی و څو رازاندنه موته مو به شانازی له څو بایی بوونه مو بؤ ناو خه لک دم ریچیت، به لام خواي ګه وده جوانی و څو رازاندنه مو حرام نه کړدوه، هر وده پاکرو چاګی له رنځو رۆزی حرام نه کړدوه، به لکو خه لالو پوخته ی کړدوه بؤ لپنسان، به لام پیکری له زیاد مرموی کړدوه، وده دم مرمویت، ﴿رَکُلُواْ اَوْ اَشْرُواْ وَلَا تَسْرِفُوْا﴾ الاعراف: ۳۱

واته: (بخونو بخونه مو له رنځو رۆزی خوا به لام زیاد مرموی تیا مه ګنو

چولەم: خولاردن و خولاردنەو:

برسیتی زیان به‌خشه همروها زور خواردنیش، هاوسه‌نگی له ژمه
خؤراکیه‌کان، ئه‌وه ئاستی مامناومنده، له باتی ئه‌ومی په‌نا به‌رین له
کاتی داها‌توو بۆ نه‌شته‌رگه‌ری خۆ لاوا‌زکردن، که هه‌ندیک کات
سوود ناداته‌وه، له باتی پارێزکردنی سه‌خت که خۆمان بێ به‌ش به‌کین
له چێژ و مرگرتن له خواردنه چالو پاکه‌کان، با شوین شیوازی
مامناومندی به‌که‌مین له خواردنو خواردنه‌مو‌دا تا بتوانین به‌ردوام بین
له‌سه‌ر چێژ و مرگرتن به‌ومی که خ‌وای گه‌وره پێگه‌ی دا‌وو به‌ چالو
پاکی دا‌ناوه.

پنجم: قسه کردن و بیدارنگی:

زۆر قسەکردن وەك كۆشتنیتى، چەنەبازى فەرمانىكى ئاشىرىنە،
بىدەنگى بەردىوامىش غەيىمە لالە، ئەمەش ھەرنەنگىيە، قسەکردن
دەبىت بەپى پىۋىست بىتە، بىدەنگىش دەبىت بەپى ھەلۋىست بىتە.

زیادەمۆیی لە قەسەکردندا چەمبازیو زۆر بلیییە، زیادە رۆیش لە
بێدەنگیدا لایییە، قەسە لە جێگەی خۆیدا هاوسەنگییە، هەروەك چۆن
بێدەنگی لە شوێنی گونجاوی خۆیدا هاوسەنگیو دادپەروەرییە، لە
قەرمودییەكدا هاتوووە: (لیقل احدكم خيرا، او فليصمت).

واٽه: (با همريهك له نيوه خيرو چاڪه بليت، يان بيدمنگ بيت).

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی شه شه: خهوتن و بیدلری:

خهوتنی زۆرو قوول تمهه لکارو خاوکرمومو و مرستی و بیزارییه، بیداری زۆریش بۆ غمیری زانست و مرگرتن یان حمرسی و چاودیتری له پیناو خوای گهوره یان بۆ عیبادت، ماندوو کارو شه کهتکاره. هاوسهنگی و مامناوندی چاکه، قورئانی پیروژ دمریاری کات دیاری کردن دمویت بۆ ئهم کارو ئهو کار، فهرمویمتی: ﴿يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ۝١ قِرْ أَلَيْلًا قَلِيلًا ۝٢﴾ نَصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ المزمّل: ١ - ٤

واته: (ئهی ئهو کهسهی خۆت داپۆشیوو، ئهی محمد (صلی الله علیه وسلم). شهو ههسته نوێژ بکه مهگهر کهمیکی نهبیّت. نیومی یان کهمتر له نیومی ئی کهم بکهرموه. یاخود زیاتری بکهو دموری قورئان بکهرموه به وردی و لهسهرخۆ).

له فهرمودیه کیشدا هاتوو: (إِنَّ اللَّهَ يَغْضُ الْأَشَابَ النَّوَام).

واته: (خوای گهوره رقی ئهو گهنجه دمیّت که زۆر دهخهویت)، چونکه بهو کاره کاتی گهنجی و تمههنی کاری بهفیرۆ دمدات له تمهههلی و ههوانهوه ئیسراحتدا، له کاتی کدا که باشتروایه به باشتترین شیواز بيقوزنتهوه.

ههوتهم: واقعی و خهیاڵ:

له کوپانو کجانی گهنج ههمن ئهههه به واقعی و تووندو تیژ لهگهلی دمی، ههندیك کات گرزو مۆنه لهگهلی، بی ئهومی بواریك له خهیاڵ

گرنگترینە که پیش بخه.....جمال ماضی

بەخۆی بداتو کەمێک ئە تالی واقعیو قورسو نارەحەتیەکانی دوور
بکەوێتەوه

هەروەها هەر ئە کورپانو کچانی گەنج هەن، کە زۆرینەن، ئە جیهانی
خەونو خەیاڵو جەوی پۆمانسیدا دوور ئە واقعی دمیئنەوه، هەندیک ئە
خەیاڵەکانیان ددەن بەسەر واقعیاندا کەچی قبوولی ناکات.

هەشتەم: دوو دلی و هەلەشەیی:

هەندیک ئە کورپانو کچانی گەنج زۆر دوو دلی، هەزار حساب لێک
دەدەنەوه پیش ئەوی هەنگاوێک بنین، ئەگەر ئەوی بیرکردنەوه پیش
کار بەرمو راستی دەچیتو ئەگەرەکانی هەلە کەم دەکاتەوه، بەلام
زۆر دوو دلی واتە ترسان، ترسانیش زۆر کات- فەرمانێکی دەرۆنییەو نا
واقیعییە، ئەبەر ئەوه وتراوه: (ئەگەر ئە فەرمانێک ترسایت بجۆرە ناوی،
چونکە زۆر خۆپاراستن شەپە تا ئەوی بکەوێتە ناوی).

ئەو کەسانە دوو دلی دێن ئە هەلبژاردنەکەدا، ئە بەشداریکردنەکەدا،
ئە دەرخیستی بۆچووندا، ئەگەر ئەم حالەتە زیاد بوو دەبیته شیوازیکی
پشتاری دەست دەگریت بەسەر هەموو بریارو بژاردەکاندا تەنانەت بجوولن
سادەمیشیان، ئە بەرامبەر ئەمانەیشدا کۆمەلێک کورپانو کچانی گەنج
هەن، هەلەشە دێن و جەریەزمی دەرۆنین و گۆترەکاری دەکەن، پێک
هەلچوو سەرگەرم بێن بێ حساب کردن بۆ بەریەستەکان و ئەنجامە
پێک و پێکەکان، ئینجا دەبێ کرێ هەلەشەیی و گۆترەکاریەکیان
دەن بە پەشیمانی و ئازارو نارەحەتی و فرمێسکەوه.

گرنگترین ۛه پيش ۛخه..... جمال ماضي

نۆپەم: گەورە کردنى گرفته كان و به بچووك و ساده دانانان:

پۆلىك له گەنجانى كورو كچ هەن فوو دەمەنە گرفته كان وەك
ئەوى ئالۆنى گەورە بن، تەنانەت بچوكەكميان ئەوان وا دىزان قورسو
گرانە، دونيا لەبەرچاويان ڕەشە كاتىك گرفتهك ڤويان تىبكات گران
دەيت لەسەريان كە چارسەرى بۆ بدۆزنەوه.

پۆلى دووم، به ساردىيەكى تەواوو مامەلە لەگەل گرفته كاندا
دەمەن، وەك ئەوى جىگەى بايەخ نەيت، يان پىويستى به گەران به
شۆين چارسەرى پىويستدا نەيت بۆى، زياتر ئالۆز دەيتو چارسەرى
گران دەيت، چونكە بى چارسەر جى دەيت، وەك كۆنى ناو
كەشتى لى ديت كە بچوك دىمەكەويت بەلام هيندەى پى ناچيت كە
به نوقم بوون لەناوى دەبات، ئەگەر كۆنەكە نەگريت.

لەبەر ئەوه ئەگەر قەبارەى ئاسايى به گرفتهكە بدريت بى گەورە کردنى
ئەوه هەنگاوىكى گرنگە بە ئاراستەى چارسەر کردنىدا به شىومىەكى
راستو دروست، ولتە بىگومان هاوسەنگى و ڤىكى پىويستى بەومىە
كە كارمەكان گەرە نەكەينو له سنوور دىريان نەكەين.

دەيهەم: سەرژەنش و گوئ پىنە دلن:

ڤقى نواندن نىيە له ڤەخنەگرتنى گەنجەكان له هاوڤيانو براكانو
دايلو باوكى ئەگەر هەلەمەك يان خراپەمەك له هەر كاميانەوه
دەرجيت، هەروەها كچە گەنجەكانيش نابىت كە ئازادىر بن له
شىوازى موخاسەبه کردنىان بۆ دىستە خوشكەكانيانو هاوڤيانيانو

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

له سهر كه مترین گرفت يان كه مو كورتی يان هه لیهك كه لهوانه ده
دمریكه ویت.

له پتویسته یه كانی هاوسهنگی ئه مویه كه رهنه گرتنه كه دبیته
به ئه دمو ئازار نه دان یان سه رزفشت یان گله یی تووند نه بیته نابیت
چاو له هه له ی هاوړیكانه مان دا به خین، چونكه به راستی ئیمه بهو كاره
دمبینه هاوړتی نا دلسۆزو سوور نابین له سهر سه لامتی كه سایته
هاوړیكانه مان، به جوړیك عمیه كه ببینیزو لئی بیلدنگ بین.

یانزه یه م: تیروانین بو خودو كه سانی تر:

زیاد مپووی پوون نییه له تیروانین له خویان كه ببینن بهرزو له سهرزو
كه ورمقرو چاكترن له كه سانی تر، ئه وه تیروانینیكی درووست بووه،
یان ئه موقا به هووی باریكی دارایی ساناو ئاسان دستكه وتوو بووه، یان
پیتگه یه كی كۆمه لایمتی تایبتمه مند بووه، یا سهر كه وتنیكی زانستیو
كرداری، هه موو ئه وانمیش نابنه بیانوو بو گهنجانی كوړان یان كجان
كه خو زور به كه وره بزانه به سهر كه سانی تر دا.

له هاوسهنگی وړیكی ئه مویه كه بهروانینه خومان به تیروانینی بی
فیزانه، به موی كه بالی زه لیلی له سۆزو به زمیی بنه وینین بو دایكو باولو
براو هاوړیكانه مانو گشت خه لكی.

دوانزه یه م: خو ئالاندن به بوچوون و پاشه كشی كردن لینی:

ئهو گهنجانه ی كه خویان دمثالینن به بوچوونه كانیانه موو پتوی
دمازن تا ئاستی دهمارگیری ئه گهر هه لیمیش بوو بیته. ئهو گهنجانه ی

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

لە بۆچوونەکانیان پاشەکشى دەکەن بە خێرایى و بى مونا قەشە کەرن
یان دەمەقالتى، تا ئەمەى خۆیان بۆچوونەکە تەنانەت لەو کارو بارانەى
کە تايبەتە بە خۆیان- دەسپێرن بە دایک و باوکیان یان بە ھاوڕێیان،
کە دىمانخاتە سەرگەردانى یان ھەلبژاردنى شتێک کە ھەندیک کات
حەزىان پێى نابێت.

شێوازی مامناوێد ئەمەى کە من بۆچوونەکەى خۆم بلیەو، گوێ ئە
بۆچوونى کەسانى تەربگرم، پاشان پێک بکەوم یان بۆچوونە راستەکە
قبوول بکەم ئەگەر ئە غەیری خۆشەمەو دەرجووێت، یان پێچەوانەى
بۆچوونیشیم بێت بە پلەىەکی بەرز، گرنگەکە لێردا ئەمەى کە
حەقیقەتو راستیەکە سەرخەیت ئەک خود سەرخەیت، باوەردارى ژێرو
دانا ون بوومەکەى حەقیقەتەو بە شوێنیدا دەگەرێت لەمەر شوێنێک
بەینیەو وەرى دەگەرێت ئەگەر لای دۆژمنەکانیشى بووێت.

سیانزەپەم: داخراى کچە گەنجەکان و دەرباز بوونیان:

ئەمەى کە دەبینیت کچە گەنجەکان گۆشەگیرن، ئە ڕووى
کۆمەلایەتیەو گەرۆ مۆن، زۆر شەرمەن، داخراون، ھەلەدین ئە ڕووبەرۆو
بوونەمەى خەلکى، ئە پێگەىەکی ئوول خواروودا دەژینو، دەبینیت ئە
بەرامبەر کەسانى تەمەو ڕەجاوى شەرم و حەیا ناکاتو پارێزگار نابێتو
پاوەند نابێت بە ڕێک و پێکیەکانەموو تێکەلای کورانی گەنجو
پیاوان دەکەنو بەدەمیانەو پێدەکەنو ئەگەلێان گەشت دەکەنو
تەلەفۆنو نامەگۆرینەمەى تەواویان دەبێت وەک ئەمەى ئەگەل ھاوڕێ
کچەکانیان لەو کارە بکەن.

گرگرتنه که پیش به..... جمال ماضي

واتای پښتو څښتنی څاره لهپیشینه ګانمان له ګارټک زیاتر دمرناچیت،
لهویش بریتیه له وهلامدانووی پوون بو لثم پرسپاره؛

بۇچی پښوېسته فیر بین که چوون بلین (نهخیر)، به
چالاکانه؟

۱- لهبر لهووی حمزمان به فهورانی مافه ماددی و معنوییه ګانمان
نابیت، (هندیګ ګات وا دمرانین دمریاری خوومان که له خه لکی
دمبورین به حمزی خوومان، له ګاتیګدا که دستهوسانین له و مرګرتنی
مافه ګانمان).

۲- لهبر لهووی نامانهویت توانا لاواز بین لهسر بهرپووبردنې ژیانې
خیزانی و پرموردی مندا له ګانمان.

۳- لهبر لهووی نامانهویت شکست بین له هر ګارټکی ئیداریدا
که پښوېستی به خوراګری بیت له ګه ل بهر دسته ګاندا.

۴- لهبر لهووی نامانهویت که توانامان لاواز بیت لهسر دمرخستنی
هستو مشاعیری نهړنیمانو دمرکهویت، وهک: رکو توورپی بیزارو
شانی تر، که که له که دمیټ لهسرمانو تووشی خه مۆکو
ناومیدیمان بګات.

۵- لهبر لهووی ګاتیګ سنووریک بو خوومان دانانیین له ګه ل
کهسانی تر دا ته نانت له ګه ل کهسه زور نریکه ګانمان، بیګومان
ئیمه بهوه خوومان دمخینه بهر دا ګیرکاری و خراب مامه له ګردن له لایه
کهسانی ترموه، مانای دا ګیرکاری کهسانی تر بو ئیمه واته: ئیمه بژین

گرنگرى نه که پيش به..... جمال ماضي

بۇ ئومۇمى كەسەننى ئىز پىن بەسەرماندا بىنن، لىبەر ئومو پىئويستە سنوورنىك
بۇ خودى خۇمان دابىئىيىنۇ بە شىئومى تووند پىئومى پابىند بىن، لىمىش
ناپىتە دى مەگەر كاتىك فىرى وئنى (نەخىر) بىن بە شىئومىكى كارا

۶- چونكە كەسى لاواز ئومىيە كە ھەموو كەس بەكارى دىننيت
شىئوازىكى چاك نىيەو، نمونىيەكى چاك پىك ناھىننيت، زۇر كان
خاوم كەسايەتى لاواز ناتواننيت بلىت: (نەخىر).

۷- چونكە لە ژيانى رۇزانەماندا روو دىكەينە چەند ھەلۇيىستىك
كە دمخوازىت لىمان ھەستو مەشاعىرمان دىرىخىمىنۇ چەند بىريانىكى
ئىرىنى دىرىككاتو دىريان بىرىت، كاتىك ئەم ھەستو مەشاعىرە خەفە
بىكىمىنۇ نەبوونى دىرىپىن، ھەمىشە لە حەقىقەتدا ھەستو مەشاعىرى
خراپ بە شىئومىەك يان شىئومىەكى تر دىردەكەوئىت، چونكە ھەستو
مەشاعىر ناشاردىتەمو، كە جارى وا ھىيە داپۇشراوو خەفەكراو دىبىت،
لىبەر ئومۇمى كە خۇمان خەفە دىكەين بەھىوای ئومۇمى شاراوە بىت
بەلام بە شىئومىەكى تر دىردەكەوئىتەمو ھەندىك جار بە شىئومى زۇر
تووند دىردەكەوئىت.

۸. ھىزى ئىرادەو خۇراگرى گەنجىنەيەكە لەبەردەستە
لە دەستى ھەدە:

سەرتناكە ھەرچەندە قورسو نارەحت دىركەوئىت، ھەنگاۋ پال بە
ھەنگاۋمۇ دىننيت، بەلام پەلە مەكەو نائومىد مەبە، ھەركات خۇراگرى
لاواز بوو ئەوا ھەماسرو گەرەو گورى خاۋ دىبىتەمو، نائومىدى ھىرش

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

دمکات، لمپناو بوونی ئیرادیه کی پۆلایین له ئاسن بههیزتر، ئهم
ههنگاوانهت لهسهر پیویسته، که له زاری خاومن ئهمزموونهکانهوه
کوریتو پوخت کراوه، ئهگهر پوون کردنهوت ویست ئهوا جاریکی تر
بیخوینهرهوه، لهبهر ئهوه تهنها ناوینشانهکانت پی دهئیین:

یه کهم: پشت بهخوا بهستهو دستهو سان مهبه.

دووهم: به گهشبینی بژی.

سیهم: چیت پییه به نهرو نیانی دمری ببره.

چولرهم: دمک به بهریستهکان بکه.

پنجهم: فیربه بلیت: نا.

شهشهم: گوزارشت به بیرو بۆجوونت بکه بهروونی نهک به ژاومژاو.

ههوتهم: متمانهی خۆت دروست بکه له پێگهی ههستهکانتهم.

ههشتهم: سهرفال مهبه بهودی که خهکی دمریارت دمیلتین.

نۆیهم: دست پیشکار به.

دهیهم: به قهناعت پازی بهو دئارام به.

سهرنج لهم فهرمودهی سهرومرمان بده که دمفهرمویت: (اللهم انی
اسألك اثبات فی الأمر، والعزيمة علی الرشده). مهبهست له (الامر) فهرمانی دینی
شهرعیه، داوا دمکات له خوای گهوره که دامهزراوی بکات لهسهری به
بهدهستهینانی هۆکارمکانی، لهوانه زانیینی ئامانجهکه به بهئگهکهی،

گرنگترین ۛه پېش ۛځه..... ځمال ماضي

نومېش دمريارمې پمقېزو دتنيامېزو جوان قېوول كړدو، خو پمكلان كړدو نو خو شمويستو نارامكړتو ترسان له خواو نو شيوازان بېگومان سرووشتي بمشمرې دل لاسمر داممزاوي لاسمر شمري دين خوا لادبات، بمهوي همواو نارمزموه سمرېنجي دمكات

شوينكموتني همواو نارمزو هوكاري زوري هميه، هيچ شتيك له بېنوم دور ناخاتموه مكممر هيتيك هوكاري ليمان بمخواو پتفمبمراني بيتو رامن له كتيبي خوا بيتو پشت هتفمكرت لتيو وو بكرتف غميري نو، خواي كموره دمفمريت: ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَتْ آيَاتُ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا فَنَجَّى مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَمَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴾ الكهف: ٥٧

واته، (كه ځه نو ستممكارتره كه ياداوومري كرابيت به نايستو هممانهكاني همومردكاري، كهچي ووي لي ورمكيتراونو نووتې همز كرتوومو نومېشي له ياد كړدووه كه چ دمستپيشكمريمكي كړدووه له كوئاهو تاوان، نيمه همراستي همدمان هيتاوه بمسمر دتياندا تا له نايتهكاني نيمه تينمكمزو قورسيو كمريشمان كړدوته كوييانهوه، خو نهكممر بانكيان بكميت بو پتياري هيدايمتو دينداري، نووه همركيز نمانه نو هيدايمته ورمناگرن).

وتفې (والعزف علي الرشد) بېنوم پتيويستي بممه هميه، همروما به زانيني نوموي كه له همزومندي دميت له زيانو دونياو نيازو بريار لاسمري، بهلام خهلكي جياوازي نومدا، همروك چوون جياوازي بوون لمپشتر، همنديك چار پيگاي چالو زيرافه دزمانيتو همنديك چارپش نايزانيت

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

نهموی دمیزانیت همدیک جار خوراگر دمییت لسمریو همدیک جار خوراگر نابیت، جیاوازیو ناچونیهمکی بدمست دیت خیر به دست نابیت مهگر به داواو کارکردنو پشت بهخوا بمستن لسمر نهمو، پیویست بوون پیو گهرانهوه بۆ لایو داواو کۆمهکی لیو، هر کس هۆکارمکانی دامهزراوی زایه بکات نهوا خوئی زایه کردوو.

چۆن ئیرادهو خوراگریت بههیز دهکەیت له چەند هەنگاویکی کردلیدی:

یهکم: ئهم پرسیاره لهخۆت بکه: ئایا تۆ پازیت بهو بارو دۆخهی که ئیستا تیایدایت؟ پیش وه لامدانهوه بیر بکهرموه ئاگادار به!! بیگومان نهگر وت: بهئێ، من پازیم بهو بارو دۆخهی که تیایداو کهچی هرگیز ئیرادمت ناجوئینیت، سهرئهنجام پیویسته ئهم قهناعهته فیلبازه لسمر خۆت لاهیریت، ئیستا ههولبده له قهناعت کردن بهخۆت به ناپازی بوونو بیگومان پیویسته لسمرت کار بکەیت بۆ گۆرانکاری بهرو چاکترو، ئهم فهرمانه بکهره تهحمیدی له بهردم خۆتهوه بۆ خۆ سهلماندنو، ترسیکیش له شهوو پۆژیکدا یهخهگیرت دمییت.

دووم: خالهمکانی لاوازی ئیرادمتو هۆکارمکانی دیاری بکه: (ژینگهکه، هاوڕێیان، دست بهتالی، نهفسی بێ ئاگا..). پاشان بیر لهو سوودو قازانجانه بکهرموه که کۆی دهکمیتهوه دواو نهو زیانانهی که ئیستا تیایدایت، بیر له ئهنجامهکان بکهرموه، بیگومان بیرکردنهوه له ئهنجامهکان ئاکاری ژیرمهندمکانه.

گرنگترین ۛه پیش ۛخه.....جمال ماضی

سٚییم: ۛاش لوموی ۛه هۆکارهکانی لاواری لیراقت دستبش
 کرد، بیر له چمده رٚگاو شیوازٚک بکرموده ۛه یارمقیییمون نهیت
 بۆ رزگار بوون لهم هۆکارانه: (گۆرینی ژینگه ۛه سرقال کورن
 دموون به چمده فرمانیکی بسموودمود، وده خویندنموده یان نویسین یان
 ومرزش، یان سردانهکان، یان شتانی تر لهو جالاکیانهی ۛه لکل
 بارو دۆخت دمگونجیت).

- به کرداری دست ۛییکه به بییش کردنی خۆت له ههتی
 لهو شتانهی ۛه له سمری راهاتوویت. لومیشدا پلیمندی بکه.
- بیر له چمده شتیك بکرموده، لهم بییش بوونه قمرموو بکاتمه
 زمینو کاتی خۆتی ۛیوه سرقال بکه.
- بهیٚی توانات ژینگهت بگۆره، لهگه شوینی ۛه لو پهلهکات
 گۆریوه، یان جیکهی جلو بهرگهکان.
- نامانجیکهی بری بۆ خۆت دابنٚ (ژماریهکی کاتی، ژماریهکی
 جولاو). بهیٚی خالی لاوازیت.
- خۆت لهو ژینگهیه بهموور بگه ۛه دمتگیریتموده بۆ راهات
 (هاورٚیان، کمرستهکان، شوینهکان).
- هشت بهخوا بهستمو، لیٚی بهارٚرموو، بزانه ۛه فرو فیللی شهت
 لاوازه.
- متمانمت بهم لایمه بیت: ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾

واته: (نموانه‌یش له پیناوی ئیمه‌داو بۆ به‌دسته‌یه‌نانی ریزامه‌ندی ئیمه مه‌ولو کۆششیان کردووو خویان ماندوو کردوو، سویند به‌خوا به‌راستی نموانه رینمووی ده‌که‌ین بۆ هه‌موو رینگه‌یه‌کی چالو دروستی خۆمان (که به‌دسته‌یه‌نانی ریزامه‌ندی ئیمه‌ی له‌دوايه)، بێگومان خوی پهرمردگار هه‌میشه له‌گه‌ل چاکه‌کارانه).

٥. پیروزیایی له خۆت بکه به سه‌رکه‌وتنه به‌چوکه‌کان:

سه‌رکه‌وتنه ساده‌کانت به که‌مو سووک مه‌زانه، چونکه به‌راستی ده‌قه‌ین به‌رمو سه‌رکه‌وتنه گه‌وره‌کان، به‌لکو پیروزیایی له‌خۆت بکه‌و خه‌لاتی خۆشت بکه، رینگه هه‌ندیک له‌و که‌سانه‌ی که سه‌رسامان بلین: من خه‌لاتی خۆم ده‌که‌م، من خه‌لاتیک به‌ خۆم ده‌دم پیم بلی: لی به‌، نه‌دبی به‌، زمی بکه، به‌لام هه‌رگیز پیم مه‌لی: خه‌لاتی بکه.

هۆکاره‌کانی خه‌لات کردنی خۆت چین؟

١- به‌راستی نه‌وه چیژو گه‌شانه‌وه‌ت پیده‌دات:

که یارمه‌تیت ده‌دات له‌وه‌ی یادت ده‌خاته‌وه که تۆ له حاله‌تیکه‌ی چاک‌دایه‌تو تۆ چیژو خۆشی و مرده‌گرت به‌ متمان به‌خۆ بوونت، چونکه له رۆشنه‌یری ئیمه‌دا باومرمان وایه که ناگه‌ونجیت هه‌ستین به چیژ به‌خشین به‌خۆمانو، مه‌یلمان ده‌بی‌ت به‌لای بیرو باومردا که کارو باره‌کانه‌ی تر له‌وان زیاتر به بایه‌خترن له رواج پیدانو خه‌لات کردن.

۲- له قورسی و نارېحتی کاره ناخوښه کان ناسان ده کات:

نمونه: (جوانان) پزیشکيک بوو وده پمپوکارتيکی گشتی کاری دهکرد، لهو بهشهی لای لهو ناپهسند بوو له نیشهکیدا بانگکردنی شموانه بوو، ههستی به نارېحتی دهکرد کاتيک بههوی زنگی موبایلهکمیوه خهبری دموویوه له کوتایی شهودا، بو لهوی خوی له بهردم گرفتیکي پزیشکیدا بپینیتوه که لهو بو لهو کارمیه بهراستی دمیوانی له نارېحتیه سووک بکات بهوی که نیشانهی راست بو خوی دابنیت بهوی شریتيکی سیدی بو خوی بکريت.

پيوستت به پلانو نهخسه دانانه بو خهلاتکردنی خوت لهسر سمرکهوتنهکانت بو لهو کارهی که رات دمچلهکينيت پنی ههستيو دووان پیکهوه ببهستيت.

۳- بيگومان نهوه باشترين ژينگه درووست ده کات:

که يارمعتيت دمدات لهسر گورانکاری لهوی که حمزی پيدمکيت بيگومان کاتهکان پرن لهو کاره گهوانهی که دمييت جيبمچ بکريت له پيگهی واجب بوون يان ههستکردن به تاوان، بيگومان له تواناکانت تيک ديشکينيت، لهسر پيشکهوتنو لهو ههستت پيدمدات که خوت ناماده بکمييت بو ژيانت، زياتر لهوی که تو بو خوت بزيت وده لهوی که به دريژايی تهممنت خوت ناماده بکمييت بو ژيان بهلام پاش لهوه نهزيت.

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

۴- بینگومان بهر بهسته کان لاده بات له بهردهم کاره کهدا:

کارمه ئاسان دمرده کهوئیت له کاتیڤ دست دمکیت به کاری
قورس، نه گهر به ئینی پشودانمان بهخۆماندا دواي کارمه، شتیکی
جوانی تیا دبیینموه له گهشته کهدا له گهڻ یه کیڤ له هاورپیانمان
چۆن خۆت خه لات دمکیت؟

۱- هه لېزاردنئ خه لاتییکی بهسوود بۆ خۆت.

۲- هه لېزاردنئ کاتیڤی گونجاوو سه لامهت.

۳- زۆر خه لاتئ خۆت بکه.

۴- همهه جوړی و همهه چهشنئ بهخۆت بده.

۵- گهشانموه رۆتینییهکان بگۆره بۆ چمند خه لاتییکی کارا.

۶- خۆت بپاریزه له خه لاتییڤ که زیانت پئ بگهیمنیت.

خه لاتیهکانئ پیغمه بهر (صلی الله علیه وسلم):

له رۆژی جهنگی خه بهردا پیغمه بهر (صلی الله علیه وسلم) ویستی
پۆحی مهعنهوی هاوه لآن بهرز بکاتموه چوو بۆ ناویانو فهرموئ: (لَا تُغَطُّ
الرَّأْيَةَ رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ فَمَا تَوَارَاجُونَ لِذَلِكَ أَيُّهُمْ يَغْطِي فَعَدَّوْا وَكُلُّهُمْ يَرَجُو أَنْ يَغْطِيَ
فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٍّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَأَمَرَ فَعَدَّيْ لَهُ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ فَبَرَأَ مَكَانَهُ حَتَّى كَانَهُ لَمْ
يَكُنْ بِهِ شَيْءٌ) (متفق علیه).

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

واته: (له (سهل ی کوری سعد) موه (خوا لئی رازی بیټ) وتی: پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) پوژی جهنگی خه بیهر فهرموی: (نهم نالایه دمدمه دست پیاوئک خوا ی گهوره لهسر دستی نهودا سرکوتن نه نجام دمداو خواو پیغمبهری خوش دمویتو خواو پیغمبهریش نهویان خوش دمویت. ده لیت: خه لک نهو شهویان پوژ کردموه بهو باسهو، دصیت کامیان نهم نالایه ی پی بدریت؟ کاتیک خه لکه که پوژیان لی بوویهوه، بهیانی زوو پویشتن بو خزمه تی پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) همویان خوازیاری نهوه بوون نهو نالایه یان بدریت، فهرموی: (علي کوری ابي طالب) له کوئییه؟ وتیان: نهی پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) نهو لهتاو نازاری همدوو چاوی دمنالینیت، فهرموی: (بیزین به دوایدا) هینایان، پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) تفی کرده همدوو چاوهکانو بو ی پارایهوه، چاکبوو همدوه نازاری نه بوونیت).

کاتیک پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) له یه کیک له جهنگهکان دمگه پرایهوه خاتوو عایشه ی لهگه لدا بوو (خوا لئی رازی بیټ) ویستی خوشی پیدات، پیشبرکیی لهگه ل دمکرد، خاتوو عایشه پیشی نهوی دایهوه، کاتیک خاتوو عایشه قه لهوو گوشتن بوو کیشی قورس بوو، پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) پیشی نهوی دایهوه، ئینجا پیی فهرموو: (هذه بتلك با عائشة).

واته: (نهی عایشه نهم پیشدانمویه ی من به جارمکه ی تو که پیشت دامهوه).

(علي کوری ابي طالب) (خوا لئی رازی بیټ) دمفهرمویت: (خوشو)

گرنگرينه كه پيش بڅه.....جمال ماضي

حوانموه بهم دلاڼه بدن، بېگومان بېزار دمن، همدروځ چوڼ جهستهكان
بېزار دمن).

۱. به خوښه ويستی په څنه له خوځ بگره، کاملی ته نه
بۇ خواي گه وره يه:

نایا توانات همیه که په څنه له خو بگریت پيش نموهی کهسانی تر
په څنه له بگریت پيش نموهی کهسانی تر

نایا دتوانیت دان به عمیه کاندې بنیت که له خوځ دمیانبینیت؟

نایا دتوانیت په څنه له خوځ بگریت به همموو بی لایمنو
دایه ورومیه کهوه؟

نایا دتوانیت په څنه له خوځ بگریت به همموو بی لایمنو

نایا دتوانیت په څنه له خوځ بگریت به همموو بی لایمنو
دایه ورومیه کهوه؟

نایا همموو هم پالو خاوتیانمت همیه بۇ نموهی هم همدگاوه بنیت
(په څنه له خوځ بگریت)؟ نایا تاقیت کردوتموه که له گهل خوځ دانیشتیت؟

نایا و دمنانیت که دانیشتنه کان بۇ هسه کردن له گهل خوځ شیتیه
یان جوړیکه له بی عقلی.

نایا نه گهل له گهل خوځ دانیشتیت، نایا نه انجام یان گورپانکاری
دایه ورومیه کهوه؟

گرنگتر نه که پيش بخه.....جمال ماضي

ئايا ږمخنه لهخوت دمگريستو ژور ليپرسينموي خوت بککيت يان هيچ
کات لوموت نمکړدوده؟

ئايا له دانېشتنهکاني قسمکړدن لهگهل خوت ږووني هميه يان دږو
هميه بږو نموي بڅوښتوده؟

نمدازمي ږوونيت لهگهل خوت چمنده؟

۷. به پني تولناک خزمتي خه لکي بکه:

ستم لهخوت مکه که شتيکي وا بهسر خوتا بککيت بککيت
له تواناندا نه بېت خوت بپاريزه که زيان له خه لک نه بککيت له بېر نموي
نموتوانيدوه وفا بککيت بهو به لېنمي پيت داوږ.

بهراستي نه فسه کان راهاتوون لهسر خوشويستني نمو کسانمي که
چاکمي لهگهل دمکړنو ميل بږو نمو کسانمي که همول دمن بږو
به جيه پنيانې پتويستيه کاني، له بېر نموه وتراوه:

أحسن إلى الناس تستعبد قلوبهم   لطلبنا استعبد الإنسان إحسانه

واته: چاکه بکه لهگهل خه لکي دبېته خاومني دليان

... هرچمنده دبېته خاومني دلي ثينسان چاکهو خيره

(ابن القيم) ده لیت: (بهراستي ژيري وگواستنه مو هيترو نموي
نمونه کان به لکه دمات لهسر جياوازي دمکړنو ږتيازو باومري ثاپينيان
لهسر نموي که نزیک بوونه مو له پرموردگاري جيه پنيانو چاکه

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

کردن له گهډل دروستکراوه کانی گهورترین هوکاره بو هیئانی ههموو خیرینو، بهراستی دژمکانیشی له گهورترین هوکارمکانی هیئانی ههموو شهریکه، هیچ شتیك نازو نیعمهتی خوی نه هیئانومو نه گبته نارپحه تیه کانی لانه بردووه به هاو شیوهی گوپرایه لی کردنی خواو چاکه کردن له گهډل دروستکراوه کانی).

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دمفرمویت: (مَنْ تَقَسَّ عَنْ مُؤْمِنٍ كُزْبَةً مِنْ كُزْبِ الدُّنْيَا تَقَسَّ اللَّهُ عَنْهُ كُزْبَةً مِنْ كُزْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ) (روي مسلم (۳۸/۲۶۹۹) وأبو داود (۴۹۴۶) وابن ماجه (۲۲۵) والترمذي (۱۴۲۵)).

واته: (هر کس نارپحه تیه ک له نارپحه تیه کانی دنیا له سمر باومرداریك لابریت، نهوا خوی گهوره نارپحه تیه کی له نارپحه تیه کانی پوژی قیامت له سمر لادبات).

(مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْجِيَهُ اللَّهُ مِنْ كُزْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلْيُتَّقِ عَنْ مُغْسِرٍ أَوْ يَضْغَ عَنْهُ) (رواه مسلم).

واته: (هر کس حمز دهکات که خوی گهوره له نارپحه تیه کانی پوژی قیامت رزگاری بکات، با نارپحه تیه له سمر که سیکی بارگران لابات).

(ابن عباس) (خوا لییان رازی بیت) ده لیت: (هر کس بروات بهدم حقو مافی برا که میوه تا بوی جیبه جی بکات، به ههموو ههنگاو یکی چاکه میه کی بو دنوسریت).

(حکیم ی کوری حزام) (خوا لیی رازی بیت) ده لیت: (هر کات به میانیم کردوتموه خاومن پیداویستییه ک له بهر دمرگا که مدا بووه مه گهر هر

گرنگترین نه که پیش بهه..... جمال ماضی

زانیمه که له کارسات بارمکانه).

۸. له سهر غهم و په ژله کان فیږی نارامگرتن به:

هه نډیک کات زمهمن دسته به به چار سهرکردنی برینه کان، زمهمن
وهک ده لږن: به شیکه له چار سهرمه، (ابن القیم) ده لږت: (بو ئمه
نارام گرتن له ئیمان و باومړه له جیکه سهر له جهستدا، ئیمان بو
که سیک نیه که نارامگر نه بیت، هر وهک جهستیش بو که سیک
نیه که سهری نه بیت).

(عمری کوری خطاب) (خوا لږی رازی بیت) ده لږت: (باشترین ژیانیک
پږی گشتین به نارامگرتن بووه). نارامگرتن فیږیوونی به خو له سهر
په ینان ده بیت.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دمفرموت: (ومن يتصبر يصبره الله).

واته: (هر کس دان به خویدا بگریت له سهر نارامگری خوی گهوره
نارامی پیدمات). ئمه پاداشتی که سیکه که خوی له سهر نارامگری
پاښت، خوی گهوره یارمته دداتو غهم و په ژارمی له سهر لادماتو،
نارحمته که سهر لادمات، پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)
دمفرموت: (عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَخِيذٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ
سَرَاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ). (رواه مسلم).

واته: (من سهرسام دهم له کاری باومړدار، به راستی کارمکانی هموی
خهرو چاکه، ئه ویش بو که نیه ته نه بو باومړدار نه بیت، نه گر
خوشی و شادی تووش هات، سوپاسگوزاری دمکات، ئه و خهرو چاکه

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

بۆ ئەو، ئەگەر نارەحەتی تووش هات، ئارام دەرگرت، ئەویش خەمیرو جاکەیه بۆ ئەو).

خەمەو پەژارە چۆن دەستی دەرستیت کە ئەو ئەناو ئەو هەموو خێرە بەردەوامەدایە؟ ئارامگرتن سەرەرای قورسیو نارەحەتی بژاردەمی جیلی یەکەم بوو بە پیاوانو ئافرەتانیهو، پیغمبەر (صلی الله علیه وسلم) بە ئافرەتیک کە تووشی (صرع) بوورانە دەبوو، کە داوای کرد ئە پیغمبەر (صلی الله علیه وسلم) دوای خیری بۆ بکات، ئەویش پێی فرموو: (إِنْ شِئْتَ صَبَرْتُ وَلَكَ الْجَنَّةُ وَإِنْ شِئْتَ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَاقِبَكَ فَقَالَ: أَصْبِرْ. فَقَالَتْ: إِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا أَتَكَشَّفَ فَدَعَا لَهَا) (رواه البخاري).

واتە: (ئەگەر دەرستیت ئارام بگرت ئەو بەهەشت پاداشتی تۆیهو، ئەگەر دەرستیت دەرستیت کە خوای گەورە چارەسەرت بکات)، ئەویش وتی: (بەرەستی من ئەو کاتەدا گیانم دەرستیت دوام بۆ بکە خوای گەورە چارەسەرم بکات، کە گیانم دەرستیت، پیغمبەریش (صلی الله علیه وسلم) دوای خیری بۆ فرموو).

ئەویش ئارامگریو خۆپاھێنان لەسەر ئارامگری هەلبژارد سەرەرای ئەو پێوی دەرستیت لەسەر لاوازیەکی وەک ئافرەتیک).

ئە پیغمبەر (صلی الله علیه وسلم) فێربین کە بێگومان نا ئارامیو تووشیو پێوی سکاڵا کردن کارسات زیاد دەرستیت پاداشت ناھێلێت، پیغمبەر (صلی الله علیه وسلم) هەوایی پێداون کە ئارامگرتن هەمووی خێرو جاکەیه، فرمویت: (مَا أُعْطِيَ اللَّهُ أَحَدًا مِنْ عَطَاءٍ أَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ) (رواه أبو داود).

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

واتہ: (خوا هیچ به خششیکى نه داوه به هیچ کهسیک له نارامگرتن فراوانتر بوو بیت).

بهم پیشه کیه ویستم دست لهسهر ئهوه دانیین که بهراستی نارامگرتن زانستی که زالد بیت بهسهر غهمو پهزاره کانداه، بهسهر قورسو نارحمته کانی ژیانیشدا سهرده کهویت که نابرینهوه، خوی گهوره به دهمانهوه دیتو لیمانهوه نزیکه، له پهحمتهو بهزویی ئهوه پیمان ئهومیه که وه لاممان دمهاتهوه لهکاتی غهمو پهزاره کانداه، خوی گهوره دمههرویت: ﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾ النمل: ۶۲

واته: (ایا کییه جگه له زاتی پهرومردگار که بیت به هاناو هاواری لیقهوماوو بی دهرقان و بی دالدهوه، کاتیک نزا دمکاتو لی دمهاریتهوه، ئهوسا بهلاو ناخوشیه کان لادببات).

کهواته بهراستی ئهوه ههر خوی گهوریه:

یا صاحب الهم إن الهم منفرج	أبشر بخیر فإن الفارج الله
الیاس یقطع أحيانا بصاحبه	لا تیاسن فإن الصانع الله
الله یحدث بعد العسر میسر	لا تجزعن فإن المانع الله
إذا ابتليت فثق بالله وارض به	إن الذي یکشف البلوی هو الله
إذا قضی الله فاستسلم لقدرته	فما ترى حيلة فیما قضی الله
والله مالک غیر الله من أحد	فحسبک الله فی کلک الله

گر نگرینه که پیش بهمه..... جمال ماضی

ناسانکاری و لابر دینی نارہمہتی دیت نارہمہتیہ کہ ہمرچون بیت، خوای
مکوره دمفرمویت؛ ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ الشرح: ۵

واتہ: (بہراستی ہاوپئ لہگہل تہنگانہدا خوشی و ئاسوودمی دیت).

﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ الشرح: ۶

واتہ: (بیگومان بہ دنیا ییہوہ ہاوپئ لہگہل تہنگانہدا خوشی و
ئاسوودمی ہمر دصیت).

(ابن مسعود) ده لیت: لہگہر نارہمہتی لہناو کونیکدا بیت، لہوا
ناسانکاری بہشویندایہ تا دهگاتہ لای، ہندیک لہ زانایانی زمانناس
وتویانہ: بہراستی (العسر)، (ال)ی (التعریف) ناساندنی لہسہرہ، بہلام (یسر)
نہناسراوہو، عہرب کاتیک باسی ناسراوہکہ بکمن وەک یەکەمەو،
کاتیک باسی نہناسراوہکہ بکمن وەک یەکەم نییہ، (ابن عباس)
ده لیت: (لن یغلب عسر یسرین).

واتہ: (ہمرکیز نارہمہتیہک زال نابیت بہسہر دوو خوشی و پەختیدا).

کەسیش ہست بہ لاچوونی نارہمہتی ناکات، مہگہر لہو کەسہی
نارہمہتی چەشتبیت، پیغہمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) دمفرمویت: (وَأَنَّ
الْفَرْجَ مَعَ الْكَرْبِ) (مسند احمد).

واتہ: (بہراستی دمر و کردنہوہ لہگہل نارہمہتیدایہ).

ناکریت دمر و کردنہوہ بہدست بیت لہگہر نارہمہتیت تووش نہیمت،
پوختہی لہومیش: بہراستی نارہمہتی ہنبوو ئارام بگرہ، بہراستی دمر و

گرنگترین نه که پیش به خه..... جمال ماضی.

کردنوه هر دیت.

بؤ نه وهی نارلمگرتن فیتریت له سهر غه مم و په ژله کان:

- وا مهزانه کاریکی سادیه.

- کاری قورسو گران مهکه.

- چاومروانی ناسانو خوشی بکه نه گمر کارمه که هرچنده نارمحت بوو بیت.

- چاومرپی دمرو کردنوه به کارمه که هرچنده نیگمرالی پیو بیت

هرگیز غه مم و په ژاره نامینیتوه، رمنکه شتیکی به زیان سوود بدانه

خوای گهوره دمهرمویت: ﴿فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا
كَثِيرًا﴾ (النساء: ۱۹)

واته: (دمشیت حمزتان له شتیك نه بیتو خوا بیكات بهمایهی خپرو
بیری زورو بئ سنور).

پیشهوا (السعدی) ده لیت: (له لوتضو بهزمی خوای گهوره به بهندگانی
نهمیه که بهراستی چمند جوریک کارساتو نارمحتی بؤ تعذیر
کردونو چمند شیومیه که له به لای قورسو گرانو تاقیکردنوه به
فرمان پیکردنو ریگری کردنی قورس. نه وه رحمتو بهزمیه بویان
دمیانبات بهرمو کامل بوونو بونیاتنانو کاملی نازو نیعمته کانیان).

گر نگرینه که پیش بهخه..... جمال ماضی

پیشموا (ابن رجب) ده لیت؛ (له جوانی نهینیهکانی پیکهوه بوونی دروو کردنهوه به نارحمتهیهکانو خوشی له ناخوشیهوه، بهراستی نارحمتهی نهگهر قورسو گهوره بوو ریگری کردو نائومییدی تووشی بهنده کرد، نهومی لهسهری لابهریت له لایهنی دروستکراوهکانهوهو دلی پابهند بیت تمنها بهخوای گهورهوه، نهوه حقیقهتهی پشت بهستنه بهخوای گهورهوه له گهورهترین نهو هۆکارانهیه که پیویستیهکانی یخ داوا دهکمین، بهراستی خوای گهوره بهسه که پشتی یخ بهستریت، وهك خوی فهرمویهتی: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ الطلاق: ۳

واته: (نهومی پشت به خوای گهوره بهستیت نهو خوای بهسه).

۹. گهشبین بهو رهشبینی له خۆت ولز لیبینه:

له درونزانیدا: زۆرینهی خهك روو دهکهنه زیان زۆرتر گهشبینو، له بهرنامهی (العصبية) دا دموتریت: (بهراستی دمرك کردن بریتیه له خسترو روخاندن، واته بینیت بۆ شتهکانی دورو بهرت بهشیکه له پیکهاتهی ناو ناخت، جوان به، نهو بوونهور به جوانی دبینیت، نهگهر گوئیکت بینى نهو به پنگهکهی سهرسام دبیت له یهکم تیروانینتدا، نهو تۆ بهچاوی ههنگ دنیا دبینیت. نهگهر درکت بینى نهو نوکه تیژهکهی بیاتا دهچیتو بوونی گوئهکمت لهبیر دباتهوه، نهو کاته تۆ دنیا بهچاوی ههنگ نابینیت.

ههندیك له لیكۆلینهوه دروونیهکان ئاماژمیان کردووه بۆ: بهراستی نهو کسانهی که خاوص بیرکردنهوهیهکی رهشبینانهن مامهله

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

له گهڼ هه څه ساده کان ده کم له ژيانی پوژانده او له حالتی ناساییدا.
له سر نهومی که چنه هه څه کی ته او تیکدمرو، بهرگی به او دا
هاتنه کانی ده گرن له ژیانیا نه او تووشی هست به سر زمنشتی ویزدانیان
ده کاتو، به شوین گونا هه کانو تاوانه کاند ده گهرینو دینوسین به
خویانه مو، هندی کات وا باسی خویان ده کم که شکست خوار دوو
دمنو شیوی ژیان نابن..

نهمه پیش چنه هه گاوین که دواتر یارمه تیدمرت دمیت له سر
گورینی هر هستو مشاعیر کی نه رینیو نه رینی هه کانت پیدمات.

به رگری بکه له ره شپینی:

هول مده خوت بد میت ده دست هستو مشاعیر نه رینی هه کان، به لکو
هولبد نهو گفتوگو نه رینی هه که له ناو ناخدا دیتو ده جیت
بیگوریت بو گفتوگو نه رینیو هولبد زال بیت به سر نهو هستو
مشاعیر داو شیوازی بیر کردنه و به شیوهی پلمبندی بگوره، بو
نهومی زیاتر نه رینی بیت.

خوت فیر بکه:

هولبد هر شتی کی نه رینی دست بخیت، هر چنده بچو کیش
بیت له هه لویستی نه رینیداو، تهر کیز کردن له سر لایه نی نه رینی له
هه لویسته که دا، هر چنده بچو وک بو بیت، به جوریک که رانه که رابیت
له سر کاره نه رینی هه کان له هر هه لویستی که دا هر چنده خراپیش
بو بیت.

گرنگتر نه که پیش بنه..... جمال ماضي خوت بگوره له حالیکه وه بو حالیکي تر:

نمگر کواستنه وکه له ریشینیوه بیت بو گشینی نه وه پیوستی به هوالیکي زور دیت کواته به پلمبندی به کاره هلسو، هوالید چیر له گورانکاریه وریگره به نازادانه هلسو کتوت بکو له دوی کسه نرتنیه کان مهینر وه.

راهیان بکه له سر گشینی:

ناگذاری نه کارانه به که کسان تر لهیناو تودا دیکنو، هوالید هوالیان بدیتی به ناستی ریزگرتو پیزانین بویان له کارانی که بو توی دکن.

۱. رووخوش و دهم به خنده به، پاشان رووخوش و دهم به خنده به:

بهلی، دم به خنده به: بهخیلی مکه له دیرینی دم بهخندمی رووخوشی له هیچ کسک سور به لمر نهوی کسک نقبیت مگر بهوی که تو لهیشدا زردمخندی بهروودا بکیت له (جیری کوری عبدالله) وه (خوا لئی رازی بیت) وتی: (مَا حَاجَتِي إِلَيْهِ) (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) مُنْذُ أَسْلَمْتُ، وَلَا رَأَيْتُ إِلَّا تَبَسُّمًا فِي وَجْهِهِ (رواه البخاري).

واته: (پیغمبری خوا (صلی الله علیه وسلم) دستي نعلوه به روومه له کاتوه که موسلمان بووم، هر کات منی بینیت به رووما زردمخندی کردوه).

گرنگریده که پیش بهه..... جمال ماهی

به لئ، زمرده خه نه بکه، ههتا خه لئک بتناسیت بههوی زمرده خه نه بکه ههتا
ههتا گیز تویان له یاد نه چیت، (عَنْدَ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَةَ يَقُولُ: مَا زِلْتُ أَعْلَمُ أَنَّ
أَكْثَرَ تَسْمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)) (روا الترمذی و أحمد).

واته: (له عبدالله کوری الحارث کوری جزء) دوه ده لیت: (که سی کم
نه بینووه له پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) زیاتر پروو به خه نه بکه بوویت).

به لئ، زمرده خه نه دمریپه: به شداری هه موو خه لئک بکه له خو شو
که شان هه میاندا، له (جابری کوری سمره) دوه وتی: (أَكُنْتُ تُجَالِسُ رَسُولَ اللَّهِ
(صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)؟ قَالَ: تَعَمْ، كَثِيرًا كَانَ لَا يَقُومُ مِنْ مُصَلَاةٍ الَّتِي يُصَلِّي فِيهِ الصُّبْحُ أَوْ
الْعَدَاةَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَإِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ قَامَ وَكَانُوا يَتَحَدَّثُونَ قِيَاخُذُونَ فِي أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ
فَيَضْحَكُونَ وَيَتَبَسَّمُونَ.) (رواه مسلم).

واته: (ئایا تو هاونشین پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) کردوه
له کوری دانیشتنیدا دانیشتووی؟ فهرمووی: به لئ، زوریش نه موک که
چونکه پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) که نویژی بهیانی بومان
ده کرد، له سهر جیگه نویژمه که ی خووی پرووی ده کرده خه لئکه که
چوارمشقی دادمنیشت ههتا خوور به جوانی ده کهوت، یاران ده ستیان
ده کرد به گپران ههوی کاروباری سهردمی نه زانی پیش ئیسلام، ناو
به ناو پیده که نین، پیغه مبهه ریش (صلی الله علیه وسلم) زمرده خه نه بکه
ده کرد، که خوور ده کهوت ئیتر پیغه مبهه هه لئساو دمریشت).

به لئ، زمرده خه نه رابگه می نه: گهورمترین ژماره له چاکه کویکه موه
له زمرده خه نه کهت به پرووی کهسانی ترده، له (أبي نر) موه (خوا لئی رازی

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

بیټ) وتی: (تَبَشُّوكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ) (رواه الترمذی).

واته: (پینغمېمر (صلی الله علیه وسلم) فهرموی: زمردهخنهت بهرووی
براکمدا چاکمیه بۆت).

۳- چۆن کاره لهپیشینه کانت دیاری ده که یت له
به ده ستهینانی ئامانجه که تدلا؟

یه کهم: چۆن ئامانجه کهت هه لده بژیریت؟

هه ندیک کس ئامانجه که هه لده بژیریت که له هاندانه کاند
بیټ، هه ندیک تریان په نا دمبات بۆ هه لده بژاردنی راهینانو دستخستنی
شارمزیی، هه ندیک تر حه زده کات ژینگه یه که هه لده بژیریت بۆ به دیهینانی
ئامانجه که ی پیش هه موو شتیک.

کاری لهپیشینه ی یه کهم: ژینگه ی به دیهینانی ئامانجه که.

کاری لهپیشینه ی دووم: راهینانو گه شه پیدان و په رمپیدان.

کاری لهپیشینه ی سییه م: هاند مره کان و سووده کان.

کاری لهپیشینه ی یه کهم: ژینگه ی به دیهینانی ئامانجه که:

چه ند جوړیک له ژینگه ی کار هه یه:

یان کاری مهیدانیه یان نو سینگه یه یان له ناوما له.

گرنگترینه که پیش بخه..... جمال ماضی

ژینگهی کاری تیگهل همیهو ژینگهی کاری جیاکراویش همیه
ژینگهی کار همیه که مامهله لهگهل جهماویری دهرمکی دمکانو،
ژینگهی کار همیه که مامهله لهگهل جهماویری ناوخری دمکانو
هر ژینگهیه کیش تایبهمندی خویی همیه.

کاری لهپیشینهی دووهم: راهینان لهسهر بهدیپینانی ئامانجه که

ئهم کاره لهپیشینهیه گشتی به پهمندی دمرانیته، همدیک له نییه
گرنگی دمات به ههلبژاردنی دامهزراوه که: یان ئهومتا دامهزراوه که
کار دمکات لهسهر راهینانو بهرزکردنهموی لیهاووویی ئهندامهکانی،
به چاوپۆشی له ژینگه که هاندانهکان، یان وهک ئهومی دموتریته: (له
کووتاییدا چهند بروانامهو پزیک بهدمست دینین)، یان لهبر ئهومی که
تاکه که ئاماده دمکات بهومی که ئینسانیکی سهرکهوتوو بیت.

کاری لهپیشینهی سیهم: هاندانه ماددیهکان له پشت بهدیپینانی ئامانجه که وه:

همدیک کس ژینگهی کارمهی بهلاوه گرنگ نییه، تیگهل
بیت یان مهیدانی یان ئیداری، ههروهها پهرمپیدانو راهینان بهلایهوه
گرنگ نابیت، ئهو تهنها کهسیکه ههول بو مادده دمات، پاسته که
مادده پهمزیک سهرمکییه له ژياندا، بهلام ئهمه پزیکری لهوه ناکات
که تاکه که به بهشیک لهوه قوریانی بدات له دیاری کردنی کاری
لهپیشینهی دووهم.

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي
دووهم: چوڻ ئامانجه كهت ديارى ده كهيت؟

ئامانج ئهو كارميه كه مروف حمز به بهديها تنيو جي به جئ بووني
دمكات، دمكرت ئامانجه كه گشتي بيت كه دروشمو نيشانه كانى
روون نهبن. يان تاييه تو ديارى كراو بيت، مهنهوى هست پينه كراو بيت،
يان ماددى هستيپ كراو بيت، گهوره بيت يان بچوك، به سوود بيت يان
بهزيان، يان له نيوان دوو ئاستدا بيت.

ئامانجه خواز او هكان بهديها تنيان پشت دمه ستيت بهو مهكانه تو پلهو
پايه كه ئينسان خو تيا دادميت، حمزو تواناو گرنگي پيدانه كانو
پهرومدهى و ئهو شيوازمى كه بيرى تيا دمكاتوه. له نمونهكان لهم
ئامانجانميه: (بهدمسته ينانى پله بهرزي، بينا كردنى مالىكى تاييهت،
كرپنى سيارميهك، بههيز كردنى پهيو مندى بهخو اى گهورمو،
لهبر كردنى قورئانى پيرو، بهدمسته ينانى برانامهو پلهى ماجستير،
پاشه كهوت كردنى برپك پاره، پاريزگارى له نويزمهكان لهكاتى
خويدا، رۆزوو گرتنى پينج شه ممهى ههموو ههفته ميهك، خوئندنه موى
كتيبك له مانگيكا، بهجي هينانى عه مرميهك له مانگى رهمه زاندا،
بهسر بردنى پشو له گهل خيزانه كهدا).

وهك ئه موى روونه لهم ئامانجان، ههنديكيان گشتين وهك:
(بههيز كردنى پهيو مندى له گهل خو اى گهوره) و ههنديكيان تاييهتن
وهك: (بهروزوو بووني پينج شه ممهى ههموو ههفته ميهك). ههنديكيان
مه مهنين وهك: (بهدمسته ينانى پلهى بهرزي) و (پاريزگارى له نويزمهكان)
و ههنديكيان ماددى هستيپ كراون وهك: (كرپنى سيارميهك) و

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی
(بونیاتنانی مائیکی تایبہت).

ہمروہا لہم ئامانجانہ، ھیانہ گھورمیه وهك: (بہدستہینانی بھوانامو
پلہی ماجستیر)و ھیانہ بجوکه وهك: (بہسہریردنی پشو لہگل
خیزانہکہ).

ههنديك جار ئامانجهكه هاوبهش دهبیت له زیاتر له ناویانگیكدا
كه گهورمو گشتی دهبیت، یان بجوولكو سنووردار دهبیت، یان مهنویمو
نیشانهكانی ناروون دهبیت.

لهم پیناسانهدا كه زانیان دیاریان کردوو، به ئاسانی دمتوانین به
وهلامی ئهم پرسیارانه ئاشنا بین: ئامانجهكهت چۆن دیاری دهکیت؟
ئهو فهرمانه بۆ ههموو ئینسانیک جیهیلراوو، زیاتر ئاسان دهبیت کاتیک
دمزانین خوای گهوره كه بهراستی رینمایی کردووین بۆ ئاسانکاری
له دیاریکردنهکدا، کاتیک ئینسان دزمانیت، كه ئهوه سێ پهیموندی
همیه:

یه کهم: له گهل پهروهردگاری:

له پهرستش و بهندايمتی دلسۆزانه بۆ خوای گهوره، بهراستی پهرومردگارمان
راسپاردمی داوه به دانانی ئهو ئامانجانهای كه دهست دهگریت بهسهرژيانی
بهشمرداو رپرموهكهی راستو ریک دهکات، ئامانجهكهی دیاری کردوو،
له دروست کردنو پێوانهکانی جینشینی و ئاومدان کردنهومی زموی،
لهنێوان مهنهجو بهرنامهکانو ئهو شیوازو ریکایانهی كه دهچیت بهرو
بهدییهینانی ئهم ئامانجان.

گرنگترین ۛه پيش ۛخه.....جمال ماضي دووهٔم: له گټل څه لکه ګه:

لهو نامانجه ګومه لایه تیانه دیت ګه مروټ له ګومه لګاګاندا
حهزی پییته، له همر جیګهو کاتیګدا. ههستان به دانانو
دیاریګردنو به دیهینانی، بو وهاګردن به پیویسته ګانی و ناګادار
بوونه جیاوازم ګانی، سیاسی و نابووری و پوښبیری و ګومه لایه تی، مهرجی
سهرګهوتن لهومیه ګه نامانجه ګومه لایه تی ګان پرنګ بداتهوه
بهسر نامانجه خوایه ګانداو، به راستو پوونی ګوزارشتی لیبکات،
مهرجی بهردموامیش له سهرګهوتنه ګدا لهومیه ګشتګیر بیت بو
هموویه ګه ګانی ګومه لګاګه به جوړه ګانیهوه: وهك: تالو څیزانو
ګومه لګاو ګارو هاورپیانو دامهزراومه ګه.

سییهٔم: له گټل څوټدا:

لهو نامانجه ګه سایه تیانه دین ګه ئینسان هز به دانانو دیاریګردنو
به دیهاتنیان دمکات بو بهدمستهینانی پیویسته ګانی و ګرنګی
پیدانه ګانی و ناګادار بوونه جیاوازم ګانی، ګومه لایه تی و نابووری و
پوښبیری و سیاسی.

به لهندازمی ګونجاوی تهواو له ژیانی ګه سه ګدا. لهنیوان هم سئ
په یو مندی ګداو، دژایه تی نه بیت له ګه لیاو ناستی بهرزیوونهوه بیت له ژیاندا.

سییهٔم: چوټ نامانجه ګه ګه چیه چی ده ګه بیت؟

بکیت، واته بیګوریت بو

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال مله

چهند کاریک پهیرهو بکړیتو جیبهجن بکړیت.

- وهك: (پاريزگاری له پلنچ نويزمكه له كاتې خويان به
جهماعهت) و نهه به پولي خوي نامانجی گشتيه دمكرت بېگړيت
بو كومه ليك نامانجی كاری رډفتماری وهك: (چوون بو مزكوت له
كاتې بېستنی بانگ) و (وازهينان له هر كاريك له كاتې بېستنی
بانگكه) و (دمست نويز گرتن پیش گوئ بوون له بانگكه).

- يان وهك: (پريزگرتن له هاورپو به جوان مامهنگون
لهگه لي). نهوه نامانجی گشتيهو دمكرت بگړپريت بو نه چنده
نامانجه كرداريانهی كه ديت: (بهكارهينانی وشو گوزارشتی جوان
لهكاتې قسه كردنداو، بهكارهينانی مدحو ستايشو پياهلان كاتيك
كاريكی دلخوشكارم لي بينو خو پاراستن له هملچوونو توپير
پابهند بوون به نارامو سهكينهتو لهسرخويی له كاتې هملويت
نارحمتهكاندا، بو غمیری نهوانه له نامانجه كرداريه رډفتماریكان

- ههمو نامانجيك پشت بهوی پیش خوي دبستيت تا
بيگميينيته جيبهجن كردن به نامانجيكی قوناغی ناودميرت وهك
پاشمكوت كردنی بريك مالو سامان بو ماوی دوو سال بو كړنی
شتيكي گرنكو بهنرخو پيويست، نهگر مېهستهكي نههلبووه
دی، بو نمونه دمستومردان دمكيت له فروشتنی شتيكدا كه خاوهيتی
نهه به نامانجيكی قوناغی دادميرت لهنيوان دوو نامانجدا.

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

چولاره م: چون ئامانجه كهت سهر كه وتووو ده كه يت؟

رۆلەكانی خۆت له ژياندا دیاری بکه پاشان دابهشی بکه بۆ چهند
یهکهیهك بتوانیت ئیداره ی بدمیت وهك:

- چهند ئامانجیك تایبەت به پهیومندیت به پهرومردگارتهوه.

- چهند ئامانجیكی خێزانی.

- چهند ئامانجیك تایبەت به پیشهو كارمه.

- چهند ئامانجیكی پهیومندیه كهسیهكان.

- چهند ئامانجیكی رهواج پێدان.

- چهند ئامانجیكی گهشه ی كهسایهتی.

- چهند ئامانجیكی ماددی.

- چهند ئامانجیكی پایه ی كۆمه لایهتی.

ئهو ی دصیینیت لهژێر خاله كانی پیشوودا خۆت به وردی دیاری بکهو،
تهنها پشت به خۆت ببهسته، ئه گهر د دنیا بوویت لهم خاله دوا ی ئه وه
دقوانیت راویژ به غهیری خۆت بکهیت، دقوانیت بهم رێبه ره ورده رێنمای ی
وهرگریت:

ژ ئامانجه كه

نمونه

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی۔

۱ چہ ند ھەموو رۆژیک لاپەرپیەك قورئان دەخوینم - ھەموو

ئاما نجیک رۆژیک ئایەتیک لەبەر دەکەم - نوێژی سوننەتی و مۆ

تایبەت بە دەکەمو پارێزگاری لە وێردو زیکرە رۆژانەکانم

پە یوہ ندیت دەکەم - لە مانگی رەمەزانی پیرۆزدا گەشتی

لە گە ڵ ەمەرە ئەنجام دەدەم - پارێزگاری لە نوێژەکان

پەروردگارت دەکەم لە کاتی خۆیاندا - زەکاتی مەلۆ سامانم

دەدەم لە پانزە مانگی رەمەزانددا.

۲ چہ ند ھەموو رۆژیک دوو کاتر مۆ تەرخان دەکەم

ئامانجیک بۆ دانێشتن لەگەڵ برا بچوکەکانم بۆ

خێزانی ئاراستەکردن و یارمەتیدانیان لە ئەرکەکانی

خوێندنیاندا - ھەڵدەستم بە کەپنی دیاریەك بۆ

دایکەم لە رۆژی دەی یەنایەری ھەموو سائیکدا -

دیداریکی پەروردەمی رێکدەخەم لەگەڵ

خێزانەکەم لە رۆژی ھەینی ھەموو ھەفتەییەکدا -

لەگەڵ خێزانەکەم لە کتێبیک دەخویننەو

لە رۆژی پێنج شەممە ھەموو ھەفتەییەکدا -

ھەڵدەستم بە گەشتیک وشکانی لەگەڵ

خێزانەکەم ھەموو مانگیك.

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

۳ چه ند له تمه منی چل سالی د بمه بهر پرسی کوم پانیایه ک-

نامانجی کی ئه مسال بهرمو پیش چوونیك به دست دینم-

به شوین و مزیفیه کی تر دا ده گهریم به شیومیه کی وه ز یفی

چاك بگونجیت له گهل حمزو توانا كانمدا- (پیشمی)

خۆم ده گوێزمه وه بۆ نو سینگه یه کی نزیك له

ماله كم- د بمه پیاویکی فرۆشیاری یه كم له

ناوچه كم- كه میك زوو خۆم له كاری نیستام

خانه نشین ده كم بۆ نه وه ی له رووی دیراسیه وه

دست به تال بم.

۴ چه ند ههول ددهم هه موو رۆژیک به كه سیکی نوئ

نامانجی کی بگم- په یومندیم چاك ده كم هه موو مانگیك

تایبیت به له گهل نهو كه سه ی كه له نیوانی منو نه ودا

په یوه ند یه ناكوکی یان جیاوازی هه بووه- سهردانی یه کیك

كه سیه كان له زانست خوازان ده كم هه فتانه بۆ سوود

ومرگرتن له زانسته كه ی- هه موو دوو هه فته

جاریك ده مو قیکی ئیواران پیک ده خه م بۆ كه سه

نزیكه كان- هه موو مانگیك له گهل دراوسێ به

یه كه ده گم- هه موو مانگیك هاوپییه کی نوئ

دست ده خه م- خۆم فییری شیوازیك ده كم كه

ناوه كانم بیر بكه ویته وه.

گرگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

۵ چه ند ههموو مانگیک دمروم بۆ پراوه ماسی له دریا.

نامانجیکى - پوخسەتیکی هیوايەت بە رادیۆ دەست دەخەم بۆ

خۆش گەفتوگۆ لە گەل خەلکی دەریاری جیهان. -

پاسکیلیک دەکرم بۆ گەشتە وشکانیەکان. -

چیرۆکیک دەنووسم. - هەفتانە پۆزی جاریک چێز

و مەدەگرم لە خۆرئاوا بوون.

۶ چه ند بیر لە سرووشتی دەورو بەری خۆم دەکەمەوه. -

نامانجیکى هەموو پۆزیک خۆم فیڤی وشەیهکی ئینگلیزی

تایبەت بە دەکەم. - پراڤێنان لەسەر مەنەهەجو بەرنامەیهک

گە شە ی دەکەم لە خۆیندەنەوهی خێرادا. - خۆم فیڤی

کەسایەتی. شیوازەکانی باشتەین بەکارهێنانەکان دەکەم

بۆ کات و وزە خۆم. - هەموو مانگیک وانەیهک

ئامادە دەکەم دەریاری بابەتیکی کە کەمێکی

لێ ئەزانم. - خۆم فیڤی هونەرەکانی بەرپۆمبەردن

پێکخستنی کات دەکەم. - خۆم فیڤی

بەکارهێنانی زمان دەکەم. - ئامادەیی خۆلێکی

پراڤێنان دەبەم دەریاری کۆمپیوتەر.

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی

۷ چه ند همولد مدم بگمه ئيكتيفاي زاتي له ماوهي پينج

ئامانجيكي سالد. - دواي دوو سال خانويهكي نوئ دهكرم.

مالي ودارايي - مانكي يه كهمني سالي داهاتوو سهيارميهك به

دمست دهخهم. - پاسكيليك بو خوم دهكرم. -

پاش سئ سال شوقميهك دمست دهخهم به مهبهستي

نيشته جي بوون تيايدا.

۸ چه ند به خو به خشي دهچمه ناو كومه لميهكي خهيري

ئامانجيكي له ناوچهكه ي خوم. - خويندن تهواو دهكم به

كومه لايهتي پلهي زور بهرز. - خو به خشانه به شداري دهكم

له همولي هه لمهتي نيشتيماني له دزي جگهره

كي شان. - له كهنا له ئاسمانيه كان دمردمكهوم بو

فيركردني خه لكي.

۴- چون هاوسهنگي سهلامهت به دهست ديتيت له
زيانتدلا

كاره له پيشينه كانت ديارى بكه و به هاوسهنگيه كي سهلامهت هه بزي..

ئه كمر توانيت دهلامني ئهم پرسياران بدميتهوه، ئهوا زيانته هاوسهنگهوه،

ئه كمر توانيت دهلامني ئهم پرسياران بدميتهوه، ئهوا زيانته هاوسهنگهوه،

گرنگترین گه پیش به.....جمال ماضي-

هاوسهنگی پټويست بهدست بټيت؛

- داهات گولجاوه لټر بټوچي هميشه هست به فشاري دروي
دهگيت؟

- مالهگت جواله لټر بټوچي گات نابيت بهدر لهوي بهويت؟

- شتي زورت هميه لټر بټوچي گات نيه بو لهوي چټي پټو
ومرگريت؟

- خټزانټيكي جوانت هميه لټر بټوچي نايابنيت مهگر له گاته
دهگمه گاندا؟

- هاورټو خوشهويستانت هميه لټر بټوچي گات نيه بو گشه دان
به پميونيت پټيانوه؟

همريه گمان ژيانی سهردهمانه حقيقه تيكي زوري بهسردا فهرز کردوه
لهوانه هميه گاري زوره، به لام گاتي پټويست بټي زور سنوورداره.

لټر ده لهسرمان پټويسته گاته که پټين بکمين هاوسهنگي بهدي
بټ لهنيوان کاترميرمکاني کارو کاترميرمکاني خوشو چټر
ومرگرتن به ژيانوه، سرکهوتن بههايکه نايټ لهگر تو لهواو
خټزانه که تدا فاشيل بيت.

بيگومان لهو کارانهی که ژيان وا لټمکمن شياوي لهوه بټ که
تيايدا بټيت بريتييه له: خټزان، هاورټيان، پويستن بهټي، تټرمان، کاره
داهټنراومکان، ژيانی پټو، کار نهکردني قورسو بو ماوهي درټر.

گرگترینه که پیش بهخه.....جمال ماضی

له گمر خۆت وایینی که زۆر مهیلته ههبوو بۆ کاره که له سههر حیسابی ههموو شتیکی تر نهوا بزانه که تووشی ترسی ههزاری هاتوویت، نهومیش بهپیتی نهومی که زانایانی دهرهوناس دمیلتن، بیگومان مالو که مرستهکان گرننگن بهلام ناشیت بیانکه میته پلهی یه کهم له کاره لهپیشینهکاندا.

زۆرتین نهو کهسانه ی که دمو له مهندن له جیهاندا نهو کهسانه ی که چیژ به کارهکانیا نهوه و مرده گرن، له ههمان کاتدا دمتوان ههواسهنگی بکهمن لهنیوان کاره که میانوژیانی تایبهتیاندا به شیومیه کی تهنهرووست، له بهرامبهردا کهسانتیکی زۆر ههمن لهوانه ی که وا دمرانن نهمرۆ سههرکهوتوون، چونکه نهمرۆ له پروی ماددییهوه دمو له مهندن، بهلام نهومیش ههیه که نهوانه خاومنی یه که نامانجیش نینو ههمرگیز مانایه کیش له ژیا نیاندا نییه، چونکه بهراستی نهوان کاتیکی تهرخان ناکهمن بۆ ژیا نیکی که زۆر پۆحانیو تهواو کار بیت.

بهراستی زۆرینه ی نهو کهسانه ی له کاردا پۆچوون فیل لهخویان دکهمن که له کاتیکی تردا دینه خاوم نازو نیعمهت به ژیا نیکی پر له جالاکیو ههوانهوهو رازی بوونو به خته موری، بهلام بهوه ناکهمن، خه لکی یان نهومتا دمرن پیش نهومی بکهمنه نهو پۆژه یان توانا له دست دهمن له سههر چیژ و مرگرتن به کاته که یانهوه، که ی نهوه به دست هات نهو پۆژه ی که نهوان دینه خاومنی مالو کات.

کاره لهپیشینه کانت به شیومیه کی راست به نیسبهت خۆتهوه دیاری بکه: خۆیندنه کهت، تهنهروستیت، کهشه ی فیکری و دهرونیت،

گرنگترین گه پېش بخه.....جمال ماضي

هاورپيانت، کاره کمت، کومه لگا کمت، رۆشن بېریت، هتد.

لهو کاتدا تمنها دمتوانیت د دنیا بیت لهوی که هه موو په گمزیڼک لهو
په گمزانه شوینی راستی خووی ده گریټ به پېی کاره له پېشینه کانت،
بېگومان تۆ دمزیټو کار ده کمت به پېی لهو کاره له پېشینه کانه.

۱- وزه ی کاراو کاریگمری خوت کوبکمرموو زۆرینه ی لهوی
بمدیت نه هیڼاوه بهدی بهینه به ژيانیکی زیاتر لهواوو به خته مورانه بزی.

۲- کاتی زیاتر تهرخان بکه له گهل خیزانه کمت، همیومندی
له گهل سرووشتو کومه لگا کمت به بسته مو بهردموام به.

۳- چیژ له لمزمتو خوشیه کانی ژيانی ساده بینه که له یادت
چو مو همراموشت کردووه له همولدانت بۆ چاککردنی باری گوزمرانت،
یه کیڼک له نوستازه کان په نای بردووه بۆ نمونه یه کی کرداری تا
قوتابیه کمی فیتر بکات.

کوپیک پرېکه له توی بجووکی یاری گولف، پاشان چمو ی به سمره
بکه، پاشان بوشاییه کانی به له پر بکمرموو، پاشان هنجانیڼک هاوه بکه
به سمر هه موو لهواندا، پېش لهوی قوتابیه که پرسیار له نوستازه کمی
بکات لهوی دمی کات، بوی روون کردبوویموه که بۆ لهو کاره دمکات؟

وتی: تۆپه کان.. تۆپه کان شته زور گرنکو پېویسته کان له ژياندا
پیکده هیڼن: (دینت، بهات، له خلقت، خیزانه کمت، تمندروستیت،
هاورپیکانت)، به جوریڼک له گمر تۆ هه موو شتیکت له دستدا، لهو شتانه
مانه وه لهوا ژيانت ده مینیت موو پر مو چیڅگیره.

گرنگرىنه که پيش بځه.....جمال ماضي

به لّام چموه ګان شته ګرنګه ګان له ژيانندا پيک دمهينن: ومزيغه ګمت،
ماله ګمت، سهاره ګمت..

به لّام لمه ګه باقى شته ګانى تر پيک دنييت.. يان بليين: ګاره سادمو
لاومکيه ګان. نه ګمر تو يه ګم جار لمه ګه بګه يته ناو شووشه ګه وه..
نموا شوين بؤ چموه ګه يان توپه ګولفه ګان نامينيته وه.

لمه به سمر هه موو ژيانى واقيعى تودا ديت.. نه ګمر هه موو ګاتو توانات
به خمرج بدميت له سمر ګاره بځ نمرزشه ګان.. نموا شوين بؤ نمو ګارانه ي
که ګرنګن بؤت نامينيته وه.. لمبر نموه پيويسته چاک ناګادار بيت
پيش هه موو شتيک له شته زور ګرنګه ګان. بؤ ژيانو جيګيريت.

۴- سووريه له سمر ناګاداريت له پهيومنديت به دينه ګه ګته وه. وپابه ند
بوونت به قيه مو به ماو مه ياديئو نه خلاقو هه لسرو ګه وت له ګه
خه لکى به تاييبت ګه سانى دمورو بهرت.

۵- خوښى دمريړه له ګه ګه خيزانه ګمتو دايئو باوکتو براګمت،
دياريان پيش ګم ش بګمو ګوزارشت له خوښه ويستى خوت بګه بؤيان. و
هميشه سمردانى هاوپيکمت بګمو هه والى بهرسه.

۶- هميشه متمانمت هه بيت ګه ګاتى پيويست دمييت بؤ شته ګانى
ترو هميشه.. يه ګم جار ګرنګى به توپه ګولفه ګان بده.. نموه نمو
شتانن ګه شياوى ګرنګى پيدانن.

ګاره له پيشينه ګانت ديارى بګه.. نموه ي دمهينيته وه تهنها لمه ګه يه..
ګاتيك هروفيسور له وته ګانى تمواو بوو، يه ګيک له هوتا بيه ګان دمستى

گرنگرته که پیش بخه.....جمال ماضی

بهرز کردموه وتی: بهراستی تو بۆت پروون نهکردینهوه که قاومکه چی
بیتک دمیتنا؟ پروفیسور زردهخنه گرتی و تی: من ئاسوودم لبهر
ئهوئی که تو پرسبارت کرد. قاومکم تمنها بۆ ئهوه زیاد کرد تا بۆتان
پروون بکهموه که زیان ههز جهمده پر بیت ههمیشه بوارتک دمیتینهوه
بۆ ههجاتیک قاوم!

۷- کاره لهپیشینهکانت ریک بکه.

دهبته خاوهی جی پهنجیهک له زیاندا
ئایا ئیوه لهو کهسافهن که دهیانموت خاوهی جی پهنجیهک بن له
زیاندا؟

بهائی- سهزکهوتی حقیقی یهکم جار پتویستی بهویه که بیینه
خاوهی حمزو سهزکهوتنهکان، لبهر ئهوه لهسهزمان پتویسته که کاره
لهپیشینهکاتمانو ئامانجه لهپیشهکاتمان دیاری بکمین، یهکم شتی
زهر گرنگ ئهویه که پتغهمبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرمویهتی:
(إِنَّمَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقِطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ
وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ) (رواه الترمذی).

واحه: (کاتیک ئینسان مرد، کارو باری دهچهریتو کووتایی پتیت
تنها له سه شتا نهبیت: له کاریک خیری بهردوامدا که لهوای
مردنی خیری بۆ بداهوه یان زانستیکی چاک که لهوای خوئی سوودی
پچ بگهینیت یان کوپکی چاکهکاری لهوا بهج مابیت دوعاو
پهراوهی خیری بۆ بکات).

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي
چهند پرسپاریك یارمه تیده ر ده بیئت له سهر گه شه دلان به
شاره زلییه کان:

س۱- کارو و مزیفه ی مرویی (کاری خوبه خشی) ت چییه بو ئه مسال.

س۲- پروژه ی شه خسیت بو ئه مسال چییه؟

س۳- پروژه ی خیزانیت چییه؟

س۴- ئه و ئه زمونه نهرئنیانه چین که له رابردوودا پیی ههستاویتو
حهز ناکهیت دووبارمیان بکه میتهوه له: (بواری خویندن- کار- خیزان-
که مته رخمی له مافی کهسانی دهوروبه رت- سوننه ته جیهیلراوه کان).

س۵- ئایا له لیستی که سه نریکه کان لیته وه کی ههیه؟

راویژکار- ئاموژگاریکاری دلسۆز- نهئینی پاریز- فیکر به ره هه مهن-
هاویه شی سهرکه تن- هاوړی بی دمنگ.

چهند ههنگاوئك یارمه تیده ر ده بیئت له سهر گه شه دلان به
شاره زلییه کان:

به دیهیتانی هاوسوژی کو مه لایه تی:

به وه ی خوشی بخهینه ناو دل و دهروونی کهسانی دهو روبه رمان و له
خومان بهرسین:

که سایه تیه که کییه -ئو فیکرمو بوچونانه کامهیه که ته به نیان
دمکین؟ -ئو کارانه کامانمن که پییان هه لدمسین بو ئه وه ی ئهوانی

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

پښ ناسوده بکھین؟

به دیهینانی سوود بو غهیری خو جان:

بو جیبه جی کردنی نهم فهرمود میهای پیغمبر (صلی الله علیه وسلم):
(مَنْ تَقَسَّ عَنْ مُؤْمِنٍ كُزْبَةً مِنْ كُزْبِ الدُّنْيَا تَقَسَّ اللَّهُ عَنْهُ كُزْبَةً مِنْ كُزْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرْ عَلَى مُعْسِرٍ يَسِّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ) (روى مسلم (۲۶۹۹/۳۸) وأبو داود (۴۹۴۶))
وابن ماجه (۲۲۵) والترمذي (۱۴۲۵).

واته: (هر کس نارحمته که له نارحمته کانی دنیا له سر باومردارته
لا بهریت، نهوا خوی گهوره نارحمته کی له نارحمته کانی ریزی
قیامت له سر لادبات، هر کس ناسانکاری بکات له سر به کی
که کاری له سر قورسو گران بووه، نهوا خوی گهوره له دنیاو له
قیامتدا ناسانکاری له سر دمکات، هر کس عیبی موسولمانیک
داپوشیت، نهوا خوی گهوره له دنیاو قیامتدا عیبی نهوا داپوشیت،
خوی گهوره له یارمته و هاوکاری بهندمکانیدایه، تا نهوا کاته که
بهنده له هاوکاری و یارمته برای موسولمانیدا بیت).

جیبه جی کردنی متمانه به خوبوون:

به گورینی خونه کان بو واقعیو، حمزہ کان بو حقیقتو، به زانیی
نهوا جیاکاریه که خوی گهوره پیی بهخشیوین، بو نهوی به
کرداری و حمزه کی و فیکری بهیرموی بکھین، خوی گهوره دمیاری
متمانه بوونی یوسف پیغمبر دمفرموت: ﴿ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۚ

گر نگرینه که پیش بخه.....جمال ماضی
إِنِّي حَنِيفٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾ یوسف: ۵۵

واته: (یوسف وتی: پیّم باشه بمکه میت به لیپرسراو به سهر گه نجینه کان و سامانی سهر زموی ئهم ولاته، (میسر) بهراستی من پارێزمرێکی زانام (لهخۆم رادبینم که شت به پارێزمو زانایشم که چۆن دمیپاریزم).

ئهی گه نجان بۆچی:

بۆچی رێز له تواناکانی خۆمان ناگرین؟

بۆچی تیروانین نا کهین له گهڵ ئهو کهسانه ی که پیکهوه هاو نشین دبین؟

بۆچی له دنیاو قیامهتدا پیکهوه پیش نه کهوین؟

بۆچی نه بینه پیش کهوتوو و هکان لهو شتانه ی که تۆ پیت خوش دمییت؟

بۆچی بیرو بۆچوونه کانه مانو کردموه کانه مان به تهرازووی شهرع هه لئه سهنگینه ی؟

ئهی گه نجان بۆچی کاره له پیشینه کانتان رێک ناخه نهوه؟

بۆچی نابنه خاومنی جی په نهجه ی پرشنگدارو بریقه دار؟

چولرەم

چۆن ژيانىت بەرەو سەرکەوتن دەبەیت؟

۱- چۆن گەشە بە شارەزاییە ژيانیەکانى خۆت دەدەیت؟

یەكەم: پلان دابنى پاشان پلان دابنى.

دووەم: هاندەر بە پاشان هاندەر بە.

سێیەم: لە كەسایەتیەكان تیبگە.

چولرەم: بریاری خۆت بدە.

۲- هەموو بەیانیهك كارە لەپیشینهكانت كامەیه؟

(چەند جیبەجۆر کردنیکی کردلری)

چولرہم

چون ژیانٹ بہرہو سہرکہوتن دہبہیت؟

۱۔ چون گہشہ بہ شارہزلیہ ژیانہکانی خوت دہدہیت؟

بہ کہم: پلان دلبنی پاشان پلان دلبنی.

پیش دیارکردنی تیروانینہکہو ئامانجہکان بۆ پلانہکہ، یہ کہم جار تیروانینی خوتو ئامانجہ کہسیہکانت دیاری بکہ، پاشان ہستہ بہ شوینکہوتنی ئہو ہنگاوانہ بۆ دانانی پلانی کۆمہلہکہ، وەك ئہمہ:

تیروانینی خوت دیاری بکہ:

تیروانینہکہ ئہو رۆلہیہ کہ باومپت وا دمبیت تۆ دروستت کردووہ لہپیناو ئہومی پئی ہستیت لہ ژیاندا، تۆ باومپت وا دمبیت کہ دروستت کردووہ، لہپیناو خزمەت بہ کہسانی تر، یان فیٹرکردنی خەلکی، یان ہشتیوانی لہ ستہملیکراومکان، یان غہیری ئہوہ.

لہو پرسیارلہی کہ لہ خوتی دہکہیت و یارمہتیت دہدلت لہسہر دیاری کردنی تیروانینہکہ:

لہو شتہ چییہ کہ من دیکم تا لہ بہرامبہریا ہیچ ورنہگرم؟

لہو چییہ کہ من دیکم کہ تہنہا شہش مانگ مابیتہوہ

گرنگترین ۹ پېشې بڅه.....چمل ماضي

که تيايا بڅيم؟

نامانجه کانس ديارى بڅه:

ئو همنگلاوانه ديارى بڅه که له قيرواينى مکت قزى مکت مکت
پاشان ئم همنگلاوانه بېش بېش بڅه بۇ چمە دانىمىكى تر بېجى
ئوان بېجورىک قيرواينى مکت لاييت ئومى دىمىکت ئانجامى بېش
ماومىمىكى دوردا، بېجورىک همومو پۇرىک همنىک همنگلاو بېش
که دىمىات بېرمو ئم نامانجه

کاره لېشېنه کانس رېک بڅه:

کاتەکان کەمترن له ئمرکەکان، ئېمر ئومو بايمى رىاقر بېش
ئوداقر جياوازي رىاقر دروست دىمىک له رىاقتا

به باشى بىيادى خوتى مينه:

پلان دانانەکه کاريکى بېرمو او پانامىستىت، ئومو قوتالغيت نېه
کاتى خوى بېرىتو کوتايى پى بىت دومم جار مېگېرىتو بۇ لى
بېگومان پلانەکان ئېلارن بۇ راستکردىم بېش پېش پېش
ئاستى سىرکەوتنى پلانەکى ئىستا ئىمکاتى جېمىمى کرىمى
بېشې ئومى که دىت له شته قازىکان

دومم: هاندەر به پاشان هاندەر به:

هاندانەکه بېرىتو له گېشېتىن بېش خوشحاليمى که پېش دىمىک

گرنگترینە كە پېش بخە..... جىمال ماضى
تاكەكە بە كارەكەي، بە جۆرىك كە خوديانە دەجووئيت بۆ ئەدا كردنى،
بەيى تواناي خۆت لەسەر ھاندانى كەسەكانى تر، خوشەويستى و
لايىنگرى و بەرھەميان بە دەست دىيىت.

چۈن ھاندەر دەيىت؟

۱- بە گەشبينى:

شە ھەرچەندە درىژ بىت ھەر پۇژ دىيىتەو، نارەھەتى ھەرچەندە درىژە
بىكىشيت دىروو كىرەنەو ھەر بەدوادا دىت، كەوتنە ناو گىرەتەكانو
نارەھەتتەكان بەخشە نەك كارسات، خۆت دىدۆزىتەو ھەلىك
دىيىت بۆ فېرىوونو ناسىنى كەسەكانى تر، ئەم گەشبينى تەنھا تايىت
نەبوو بە تۆ بەلكۆ بۆ خەلى دىورى تۆيشە، گەشبينى پىيان ئەومىيە
كە ھىواو ئەمىد ئە دەست نەدىت تىياندە ھەرچيان پى كىرەيىت، تا
خوای گەورە ھىدايەتيان بۆ بىرپار بەدات، ئەو كاتە باشتىن شتى خۇيان
پىشكەشى تۆ دەكەن.

۲- بە خۇناسىن:

ھانى خۆت بەدە بە زانىن بۆ كارى گرنگ ئە ژيانداو، پىلان دانانى
پىشكەوتوت تىياداو، كارو ھەولۆ تىكۆشانىتو، مەمانەت بە تواناو
لەھاتويىەكانىتو، چاوكىرەنت ئە پىشەنگە سەركەوتو ھەكانو پەيرەو
كىرەنەن ئە ژيانداو بە سەركەوتوانە.

۳- بە ئاسىنت بۇ كەسەكانى تر:

هانىان بدمو داواى هاندانىان ئى بكة ئەسەر بەكارهيتانى وزمكانيانو
پالنهريان بە بهرمو بەكارهيتانى باشتىن شت كە لاىانهو، دۆزىنهوى
كلىلى كەسايهتيان، بهرپرسە ئە هەنگاونانو دمرچونيان ئە ژياندا، ئىتر
مەعنەوى بىت يان ماددى يان ئەدەبى يان پۇجى.

۴- بە ستايش كىردنى چولن و چاكەكە:

بەوى بۇ پياھەلدان و ستايشە ئە شوئىنەوارە هاندرو پالنهرو
كارىگەرەكان ئە نەفس و پۇج و دلۇ، بۇ ئەوى كە ستايشەكە مەبەستى
خوى بەدى بىئىت دەبىت بى كورتىرى و زىادەروى بىت، تەركىز بىكىتە
سەر چەند خالىكى ديارىكراو، ئىتر ئە كارەكەدا بووبىت يان وتەكە
واى لىبكەيت تەركىزى بكاتە سەر لەدواتر، وەك: بەدلە ئەمادە بوونت
ئە مەوعىدەكەدا.

۵- بە روونى نەك بە ئالۇزى:

ھەمىشە ئامانچو پىماو تىروانىنەكەت ئە يادبىت، ھەمىشە ئامانجە قۇئاغ
نزىكو دوورەكانت ئە يادبىت، ھەمىشە كارە زۆر گرنگەكان و پۇلەكەو
كارەكەت ئە يادبىتو، ھەمىشە چۆنىتى بەدىھاتنى ئامانجەكانت ئە
واقىعى بەرجەستەدا لەياد بىت.

۶- بە ھەلنان و ئارلستە كىردن:

ھەلنانەكە: ئەوىە كە ئە مەعنەوياتى كەسەكە بەرز بىكىتەمو،

گرنگترینه که پیش بخه.....
ئاراسته کردنه که: بهومی که ئەو ههنگاوه دیاریکراوانه بۆ کەسه که
پوون بکەیتەوه که کارمەکی پی رادپەرینیت، هەركات لیها تووی
کەسه که کم بوویەوه یان متمانە به خۆ بوونی کم بوویەوه کارمە
پیوستی بەتۆ دبییت بۆ زیاتر هه ئنانو ئاراسته کردن، باشتین شتیش
بۆ ئاراسته کردنه که ئەومیە که ئەو تواناو خۆکاریانە بدمیت به
کەسه که بتوانیت ئەدای بکات.

سپیه: له کەسایهتیه کان تیبه:

له رووی: (خاله کان به میزیو خاله کان لاوازیو ریگا کانو
هه ئنانو، سیفمتو سروشته کانو، کلیله کان کەسایهتی ئەو)،
ئەمیش بەدی دیت بۆ تۆ: به ئاشنا بوونت پێیانو له گه لیان بژیت،
تیکه لاویان بکەیت له بارو دۆخه جیاوازمه کانیا داو، ته رکیز بکەیتە
سەرگوزارشته کانو پوخسارو ژێی دمنگو زمانی جهسته، ئەوه پوونتیه له
وشه کان، چونکه کارمکانو کاردا نه وەکان له خۆ دمریت بهرام بهر
ئاراسته کانو پوودا وەکانو گرفته کان.

بۆ ئەومی سەرکەتوو بیت له به دیهینانی ئەم فەرمانه دا:

۱. پیوسته یه کم جار پابه ند بیت به خودی خۆته وه، ئەو خالانه ی
لاوازیت چارمه ر بکه که کاریگه ری ئەمه ر کەسانی تر دبییت.

۲. کار بکه ئەمه ر به دمه ستهینانی هه موو نوویه ک ئەو شارمزیایانه ی
که له ئاستی ئەدا کردنه که بهرز دمه کاته وه.

گرنگترین نه که پیش به خه..... جمال ماضی

۳. شامزاد دست رهنگین به له هه بزاردن له کارم که کهسانی تر هانداتو ئیرادعیان بههیز دمکات

۴. متمانمت بهخوت بیت له ناخی تودا چمند گنجینهیه که هیه که خوا پتی بهخشیویت بهوه پهری پیندهو راهروو موسسه له کاتی هه لدا.

۵. فیریه که چون مامه له بکمیت له گهل گرفتهکاندا به و مرگرتنی بۆچوونهکانو لهو چارمهیه کوتاییهی که هه مووان رازی بکات

۶. رهنه ی بونیاتنه رانه به ستایش کردنی کارم که به راسته گویانهو ناراسته کردنی تیبینیو دهریاری کارم که نه که کهسه که.

چولاره م: بریاری خوت بد:

۱- گرفته که بهروونی دیاری بکه، ومصفی راست دهیته هوی بریاری راستو دروست

۲- جیگرموو بزارده بهردستهکان دیاری بکه بۆ چارمهیه گرفته که

۳- له رتینیو نه رتینیو مهترسیهکان دیاری بکه دهریاری هه موو جیگرمویه که

به یانیت به چ شتیك دلاست پیده که پیت؟

خویندنهوهی قورئانی پیروژ نهومندهی بۆت دهکریت.

تیرامان نه ههرمودهکانی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم).

بینینی ههوالهکان نه ته له فیزیۆندا.

هه لدا نهوهی لاپههکانی نه ته رنیت.

گهرا نهوه بۆ خهوه که سهه له نوێ.

ومرزش.

نان خواردن.

خۆ ئاماده کردن بۆ خویندن.

خۆ ئاماده کردن بۆ کارمه.

بۆ شتی تر..

پېنجەم

تېكرلىق سەركەوتىن

۱. دوو دل مەبەو كارە لەپېشىنەكانت رېك بخە.
۲. لەگەل پرشنگى ھەموو رۇژىكى نوپدا:
- سەر لەنوئى ژيانمان رېك دەخەينەو.
۳. لە كۆتايىدا:
- رېك خستەوئى ژيان چۇن دەپىت؟

پينجهم

تيكراي سهر كهوتن

مهاله سهر كهوتنى ئينسان بهدى بيت بى بوونى پلانيك تا ئهوى
خهونى پتوه دمينيت بگوريت بۇ حقيقت، ئهوميش كه چونكه
بوونى پلانهكه يهكيكه له پيكاهاه بنهرتيهكانى سهر كهوتن له
هر كارىكدا، لهبر ئهوه ئينسانى سهر كهوتوو ئهويه كه كاتيک
تهرخان دهكات بۇ پلاندانان.

لهكر سهر كهوتنت ويست له ژيانتدا، هيچ چركميهك له كات
بهفیرۆ مدمو، پتويسته كه سوود ومريگريت به كهمترين پله له هر
پۇزىكت له ژيانتداو، پتويسته لهسهرت كه ههموو كاروبارىكت له
كاتى ديارى كراوى خوياندا بهجى بگميهنيتو به شيوميهكى چاك.

بيگومان له گرنگترين ئهو شتانهى كه سهر كهوتووكان به
تەنگييهوه دمين بريتييه له ديارىكردنى ئهو كارانهى كه لهپيشن به
نيسبت خويانهوه، ئهوان ئهو كارانه جيبهجى دهكهن كه هر دمين
لهدا بكرين پتيان خوش بوويت يان ناخوش، لهبر ئهوه كارو بارمكانت
پيك بخه بهپي لهپيشينهيان كاتيک خستهى كارمكانت دمنوووسيت،
تەركيز بكمه سهر گرنگترين كار لای خوت، چونكه دواخستن له
گهورمترين هوكارمكاني شكسته له كاره پۇژانهكاندا.

شاعيريك دهليت:

گرنگترین نه که پیش بهه..... جمال ماضي

إذا كنت ذا رأي فكن ذا عزيمة..... فإن فساد الرأي أن تزداد

- دواخستن و سستی نوادن له جیبه جی کردنی کاره بنه پویه لهو
- داواکراوه کان، توو کهسانی تریش زیاتر تووشی گرزی و فشار دهکان
- بیر نه بری لهو گرزیه بکه موه که دمتوانیت خولی لی
- رزگار بکه میت نه گمر زوو دمست به کارمکمت بکه میتو پالانت بو
- کارمکمتو زیانت داناوه به شیومیه کی راستو درووستو گرنگترین
- پاشان گرنگت دیاری کردووه.

نهم چاره سهرانه به کار بهینه:

- نهمی دمتوویت دیاری بکه (پوونو وردکار به).
- بو جیبه جی کردن بجوولتی (چونکه حمز کردن به نامانجه که
- بمس نه بووه).
- تیبینی بکه نه گمر راه پراندنیك هه بوو بیان نا (چونکه تو
- نامتوویت به مردموام بیت نه همولدانو به کاره پینانی وزه لهو کاراندها که
- لهنجامیان نابیت).
- گورانکاری بکه نه ریگاکانی به دیه پینانی نامانجه که
- تا نهمی دمتوویت به دمستی بیتیت (به راستی نهمو نیانی توانات دمداتی
- له سمر داهینانی چند ریگایه کی نوی).
- بو نهمی نامانجه کانت به دی بیتیت نه زیاند او کاره
- له پیشینه کانت رینک به میتموه تو پیوستت به مومیه که شارمزایان

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی
لساری پٹک کہوتوون:

- خوراکگری.

- بہ جدی دست پیٹکردن.

- داوی کؤمہکی لہ خوای گہورہو پشت پیہستنی.

- گوپرایہ لئو بہرستشو دور بوون لہ سہریچی.

- زور دوعا کردن.

- راور کردن بہ پیاوچاکانو پسپوران.

- نوٹری ئیستیخارہ.

- جوان بہر تو بردنی کاتہکہ.

- جیبہجی کردنی ئہوی پی گہیشٹویت لہ ریکخستنی کارہ
لہیشینہ کانتو دانانی خستہیہکی ورد بو جیبہجی کردنی.

۱- دوو دل مہہو کارہ لہیشینہ کانت دیاری بکہ:

بہر تو بردنی کارہ لہیشینہ کان، بہکورتی بریتہ لہ تیروانین لہ
خستہی کارہکانو، بینویانہ کہ کارہکان لہ ہمان پلہدا نین لہ
پوی گرنگیہو، واتہ کہی بہ ہمرہ گرنگترین دست پیٹکہم ئینجا
گرنگ؟

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي

ههندیك وتویانه: بهرپوښودنې تهمن، به واتای لومړی که زیانمان
بۇ خوی هر دمبیت ئاراستمیهکی پروون بگریته بهرو، بوومته هر
گرنگترین که بریتیه لومړی زیانی خوم به بهرنامه بکم، واته به
چ ئاراستمیهکدا دمهویت برؤم، لومه پوختهی پیکخستنی زیانه، به
وهلامدانلومړی لومړی پرسیارانهی که دین که لومړو بهناوبانگ بووه لومړ
زاری پسپورانو شارمزیان، که دوکتور (طارق سويدان) هستاوه به
دانانی پوختهکهی به وردیو دیاری کردنیکی جوان، که وهلامهکان
به پروونیو جوانی بۇ خوت جی هیلیت، ئیتر به تمنها بیت یان لوناو
کومه لیک له هاورپ چاکهکان، پیویستی به شمر کردن نیه، به
تایبمت دواي لومړی بهشیکیان له کارمکه بری گرفتیک نابیت لومړ
کتیبهداو بۇ رینماییش دهکریت هاوکاریت بکمین به چمند بژاردمیهک:

۱- بۇچی دمژیم؟

- بۇ بهرستشی خواي گهوره.

- تا بېمه بهندهی خوا.

- تا کارا بم له زیاندا.

- بهشدار بم له ئاسوودهکردنی مروفايهتیدا.

- بۇ ئاومدان کردنلومړ لومړ زمویدا.

۲- چی له زیانمدا بهدی دینم؟

- چمند سهرکهوتنیکی گهوره به دست دینم.

گرنگترین نه که پیش بخه..... جبال ماضي
- ههست به زايه بوون دهكهم.

- ههست به به ختهومري و گهشانهوه دهكهم.

- ۳- ئايا من راستگۆم (له گهل خۆمو له پهيونديه كانم)؟

- به ئی، راستگۆم له وته كانمدا.

- جار جار ههنديك راستی دهشارمهوه.

- جار جار راستیه که دادمیۆشم.

- به ئی، راستگۆم له گوزارشته كانمو سۆزو عاتیفه مدا.

- ۴- به راستی و روونی وه لای می ئهم پرسیارانه بدمروه:

یه کهم: لایه نی تیوری:

۱. بواری کاره کهم چییه؟

۲. گرنگی پیدانه كانم له ژياندا چییه؟

۳. گرنگترین نهو بنه مایانه چین که به پیی نهوانه دهژیم؟

۴. گرنگترین نهو پرۆژانه چین که تا ئیستا له ژيانمدا
پامپه راندوون؟

۵. پیوستیم به چییه له تواناو لیها توپییه كان تا پرۆژه كانی
داها تووم جیبه جی بکه م؟

۶. نهو کارانه چین چیژیان لی و مرده گرم له کاتی ههستانم

گرنگترین ۹ پېش بڼه.....جمال ماضي

پېيلان؟

۷. له تېروانيښي خومموه گرنگترين خالي بېمېزيم چييه؟
۸. چوڼ سوود له خالي بېمېزي خوم ودرهگره له پرؤزهكانمدا؟
۹. له تېروانيښي خومموه گرنگترين خالي لاوازيم چييه؟
۱۰. هوكرهكانى بوونى خالكانى لاوازي لاي من چييه؟
۱۱. ئايا شيوازيك هميه بو چارسره كردنى خالكانى لاوازي لاي من؟

۱۲. ئايا دمتوانم پلانيكي كاتى دابنيتم بو چارسره كردنى خالكانى لاوازيم؟

۱۳. ئهو سيفمقانه چيه سمرسامم دمكات له كمسانى تردا؟
۱۴. ئهو كمسايمتيه كييه كه كمورمترين كاريگمري هميه له ئيانمدا؟

۱۵. بوچى ئهو كمسايمتيه ئهو كاريگمريه كمورمريه هميه له ئيانمدا؟

۱۶. خوشتريڼ ساتهكانى زياتت كمى بووه؟
۱۷. هوكلري بوونى ئهو ساته خوشتانه چى بووه؟
۱۸. ئهكمو چمغه پيوستيمكى نا دياريمكراوم لاييت. ئهو كارانه

گرنگترین ۱۰۰ پېش بخه.....جمال ماضي
چين که پي هه لدم؟

۱۹. نه گرتنه شمش مانگ له تهمه نهم مابيت چي تيا رادپه رينم؟

۲۰. گرنگتريني کاره کان چيه له ژيانمدا؟

۲۱. کاتيک د پروانه نهو کاره که هه موو پوژيک په پرموي ده کم
گرنگترين کار کامهيه که کردبيتم؟

۲۲. نهو کاره پوژانانہ کامانن که چيژيان پيوه ومرده گرم؟

۲۳. نهو کارانه کامانن که گهورمترين کاريگهريان ههيه له
ژيانمدا؟

۲۴. ئاستي ههست کردنم به پرمامه ندي چيه له ئاستي کار
راپه راندنه کانم؟

۲۵. بوشاييه که چهنده له نيوان نهوي نه موييتو نهوي که ئيستا
مني له سهرم؟

۲۶. نهو کارو پيوستيانه چين که دمتوانم داين نيم بو چار سهر
کردني نه م بوشاييه؟

دووه م: لايه ني جي به جيکاري:

۲۷. چون ئاستي ئيمانی په رستش به رز بکه موه؟

۲۸. چون گه شه بدم به ئاستي زانستو و پو شنبيري؟

گرنگترنه که پیش بڅه.....جمل ماضي

۲۹. ئهو کتیبانه چین که من دهموئیت بیانخوئتمهوه؟

۳۰. چوڼ گهشه به پهیوئندیه کاتم بدم له گڼل هموو ئهوانی؟

دهورو بهرمن؟

۳۱. چوڼ گهشه به خوډ بدم لهرووی تهنرووستو جاستیهوه؟

۳۲. چوڼ گهشه به بارو ډوخی داراییم بدم؟

۳۳. چوڼ بهرنامیهکی کرداری دابنیم پهیوئست بیت به کاتیکی

دیاریکراوهوه بهشدار بیت له جنیهجي کردنی ئهوه؟

۳۴. عمیه کاتم چیه که ږتگریم لینهکات له گهشکرم له

روانهوه؟

۳۵. چوڼ چارمسری ئهم عمیهانه بکمو تییان پهړتیم؟

۳۶. دتوانم چی بکم بو ئهوی ئهدام چاکتر بیت بهرو پت

بینهکاتم له ژياندا؟

۳۷. له هر لیستیک وشیهک هملبرترم:

۱- نارامی - بهخشین - جهریلهزیی

۲- چیژ - نارزو شهووت - سامان

۳- خیزان - نهوه - خوډ

۴- سوز - رانست - تهنرووستی

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي
۵- پشودان - ریزگرتن له کهسانی تر - ته همدی.

نهم پرسیاره بۆت دمرده خات که تۆ کییت، به دنیایی وه لامه که له گهڻ
بارو دۆخو ههزو تواناو کاره له پیشینه کانتو گرنگی پیدانه کانتو
ههزه کانتو پاشه بندیه کانتو پهرومردی پیشووت دهگونجیت.

۳۸. خستهی رۆڤ بینه کانت له ژیا نندا:

۱- رۆڤ که:

نامانجه کان:

۱.

۲.

۳.

ههرومه بهو شیوازه..

۳۹. خستهی پروژمه کانم بۆ سائی داهاتوو:

۱- رۆڤ که:

پروژمه کانم له ماوهی سائی داهاتوودا

گرنگترینہ کہ پیش بخہ.....جمال ماضی

ھروھا بھو شتوآزد۔

۴۰. خستہی پروژہکانم بو پینج سالی دھاتوو:

۱- رولہکھ:

پروژہکانم لہ ماموی سالی دھاتوودا

ھروھا بھو شتوآزد۔

۴۱. پیامت لہ ژیاندا چییہ؟

- خزماتی نھتھومکھ دمکھ لھرووی سیاسییوود

- بھشار دھبم لہ دامھزراندنی ئھم چھند پروژہ سھرمکیہی کہ

دیتھ:

• خزماتی نھتھومکھ دمکھ لھوو لھوودا.

• فیکری ئیسلامی و ئیداری بلاو دمکھمھو

• بھ ئھخلاق و ئیمانھو دھڑیم

• دھیتان بلاو دمکھمھو

۴۲. ئامانجھ سھرمکیہکھ لہ ژیاندا:

گۆزگەشە گە پەش پەش.....جمال ماضی

نەووسەر: مەسەدە

جەمەت: مەسەدە

مەسەدە گەمەزەگەت جی بوون مەگە شافازیان پەنۆه دەمەگەیت؟

مەگەت سوارەگە لەمە پەن دەروات:

پەشایەگە گە دیت پەری بکەر مەود: (خۆت بیئە بەر جاو گە گەشتووتە
نەمەتیکە ژۆر بە کردەوێ جاکە ئەگەر خوا ویستی بووینتو
ئەگەر نەمەگەت یان یەگەت لە نەزیکەت دانیشتووت گەرنەگترین
مەسەدەگەت لە ژیاندا بەیاد بیئەر مەود).

لەبەر ناوی خۆت بنووسە: _____

تۆ تەبەستەمەندیت لە بواری (ئەو بواری بنووسە گە حەز دەمەگەیت قیایا
تەبەستەمەند بیت)

بەراستی چەند دەستکەوتیکە گەمەت بەدەستەیناوە چەند
پەرزەندەکی گەمەت جێبەجێ کردووە لە گەرنەگترینیان ئەمانە:

گرنگترىنه كە پىش بەخە.....جمال ماضى

-۱

-۲

-۳

-۴

-۵

لە كۇتايىدا:

بۇ ئەمەلى ئامانجەككە بەدى بېنىتو كارە ئەپىشىنەككە پىش
بەخەيتەمە، پىويستت بە ماومەكى زەمەنى دەپىت قا ئەم زانبارىتە پى
بەكەيتەمە كارە ئەپىشىنەككە ئە زىاندا دىيارى بەكەيت:

داۋاي كۆمەكى ئە خۋاي گەورە

خۇراگىرى.

دەست پىكردن بە جەدى.

كۆپرايەلى دوور بوون ئە سەرپىچىەكان.

زۆر دوعا كەردن پارانەمە.

راۋىز كەردن بە پىاۋچاكانو پىسپۇران.

نوئىزى ئىستىخارە.

جۋان بەرپومەردنى كاتەكە.

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی۔
ہوای ٹھوہی کہ۔

بہخوت ناشنا بوویت۔

بہ تواناکانت ناشنا بوویت۔

بہ ہواری خوت ناشنا بوویت۔

بہ حمزمکانت ناشنا بوویت۔

بہ کمرستہو پیویستیہکانت ناشنا بوویت۔

بہ ہوکارمکانت ناشنا بوویت۔

بہ پھیومندیہکانت ناشنا بوویت۔

بہ ہاوسہنگیت ناشنا بوویت۔

بہ پھیامہکانت ناشنا بوویت۔

بہ کارہ لمپیشینہکانت ناشنا بوویت۔

ہمگاوبنیو برؤ کہواتہ ٹھوہ گرنگترینہکہیہ۔

۲۔ لہگہل پرشنگی ہمہوو رڈڑیکی نویدا ژیانمان
سہرلہنوی ریکدہخہینہوہ

کاتہکانمان ٹھو سہرمایہمانن کہ بہ دستمانہومیہو پاریزکاری
لییکمین، یان ٹھومتا بہہیرؤ دہچیتو نایبینینہوہ، تاکہ جیگرمومیش

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

که پرويه پروي دمبينه وه کاتيک که تيبيني ناکمين لهسر کاته که،
له وه نازاوميه له ژيانماندا، نا لهويدا کاتهکانو ههولمهکان بهزايه دمچن
بئ لهوهي سووديکيان ههبيتو بهبيردا بيت، لهمه ههليکه که پسپوران
پيشکشي توي دمکمن، لهگهر گوزارشتو تيبينيهکانيشيان ههههجوړ
بوويت، بهلام ههموويان لهسر مانا خوازاوهمکو ههنگاهو کرداريهکان
ريک کهوتوون، له ريکخستنوهي کاره لهپيشينهکانو ديارى کردنى
نامانجهکانو، زانينى لهو کارانهي که بههايهکي زوريان ههيهو ديارى
کردنى ههنگاهو ديارىکراوهکه بهرمو نامانجهکهو دواخستنى لهرينى.
لهمه پوختهي لهو ههنگاهو کرداريانه بووه که پسپوران پيشکشيان
کردبوو نامازهي دهخمينه سر له ژيانمانو کاتهکانمان لهوهي که
لهمړماندا رڼو تيشکدانهوه دمبوژنيتهوه:

يه کهم: خالهکانى بههيزيت ديارى بکه:

۱. خالهکانى بههيزيت ديارى بکه، لهگهر توانيت لهمه بکهيت،
لهوه زياترو زياتر پيشکهوتن بهخوت دمديتو خوت له گرفتهمکان
دمپاريژيتو زياتر سهرکهوتوو ناسووده دمبيت له ژيانندا.
۲. سوود لهم خالانهي بههيزيت ومريگره، بو نمونه لهگهر نارامگرو
بهسوز بوويت، دهکريت لهمه ومبرهين بکهيت له پهرومردمکردنى غميرى
خوتدا، يان بو نمونه خو شارمزا کردن له پيشهي فيرکردندا.
۳. خالهکانى بههيزيمان بريتييه له کومهليک بههرمو سيفاتولهو
تايهتتهنديانهي ئيمه يي جياواز دمبين له کهسانى ترو، لهوان جيامان

گرتگرتنه که پیش بخه..... جمال ماضی

دسکاتو مو بۆ زانینی تایبەتمەندی حەقیقی خۆت، ئەگەر خاومنی زۆریک
لە بەرمو سیفەتەکان بیت، ئەو ئەو سیفەتە بنەڕەتیە کە باقی
سیفەتەکانی تر خزمەتی دەکەن و تۆیش خۆتی تیا دەدۆزیتەو.

بەمەیش بێگومان هەر یەکە لە ئیمە خالی بەهێزی خۆی و
جەند ناوچەیک بۆ جیاکاری لای ئەو هەیە. چۆن بیان دۆزینەو پێیان
ناشنا بین؟ لەخۆت بپرسە:

- ئەو بەرمیە چییە کە من حەزم پێیەتی؟
- چیژو خوشیە کە ئەکویدا دبینم؟
- ئەو سیفەتە زۆر تایبەتمەندە لای من چییە؟
- ئەو سیفەتو جیاکەرەویە کامیە کە من حەزم دەکەم
پێشکەوت؟
- ئەو شتە چییە کە بە شیوازیکی جیاواز پێی هەڵدەسەم؟
- ئەو شتە چییە کە پێی سەرکەوتوو دێم بەسەر سەرچەم نزیکو
هەڵپێیانمدا؟
- ئەو شتە چییە کە بەهۆیەو هەست بە هەوانەو ئارامی دەکەم
لەسکاتی راپەراندنیدا؟
- ئەو شتە چییە کاتم لێدبات بۆ ئەوێ هەستی پێیکەم کە
من پەڕموی ئەم کارە دەکەم؟

گرنگترینہ کہ پیش بخہ..... جمال ماضی

۵. پاش وه لامدانموی ئهم پهرسیارانە، بەشوین ئهو بهرمیهدا بگهڕێ
که ئاسانکاری هاوهلی دهکات، چونکه ئهو پرۆژمیهی که ههنگاوی
خێرای بۆ دهبیتو ههولدمدیت لهپیناو پێشخستنیدا، ئهو پرۆژمیهی که
تۆ پێت خوش دهبیت، ئهو پرۆژمیهی که تۆ پێت خوش دهبیتو چیژبه
کردنیهوه ورمهگریتو، خۆت دهبینیتهوه تیایدا که ئهوه پرۆژمهکی
خۆته، یان بواری نیستهجێ بووته، له گرنهترین بهلگهکانی راست
ههلبژاردن، روودانی ئاسانکاریه: ((فکل میسر لما خلق له)).

واته: (همموو شتيك ئامادەكراو ئاسان كراوه بۆ ئەمۇ شتەي لەپيئەنەيدا دروستكراوه).

۶. كاتېك ئىم كارە ديارى دەكمىت، ئىموا تۆ لى زۆرتىن كاتدا لى يەكك لى خالەكانى بەھىزى خۆت دەموىت، كارەكە بەم ئاسانىيە نىيە، بەلكو لى تۆدا پىويستى بە زۆرىك لىم تىرپامانو پىداچوونەومىيە ھەيە كە وات لىدەكات تەركىز بىكەيتە سىم خالەكانى بەھىزى خۆتو، بونياتنانى ژيانى زانستى و كىردارى خۆت لىسەرى، بەسەم بىردىنى كاتت ھەموو رۆژىك لى چەند چالاكىيەكدا كە گەشە بە لايەنەكانى بەھىزى بىدات لى تۆ.

۷. ئەمەش ئەومىيە كە تۆ دىخاتە بەر پىۋىستى بۇ راھىنان، راھىنان
 لەسەر خالەكانى بەھىزىت دىقبات بەرمو كەنارى ئارامى، سەرئەنجام
 شتىك ئە فەرھەنگى ژيانندا نابىت بە لاوازى ناو بىرىت، چۆن راھىنان
 دىكەيت لەسەر گەشەپىدانو پىشخىستى خالەكانى بەھىزىت؟ ئەمە
 باس دىكرىت بە چۆنىتى بەرپىۋىبىردى كاتەكت؟ ئەمە ئەومىيە كە

گرنگترین گە پېش بخه.....جمال ماضي
نېشكى دېمىنه سەر له بېرگه داهاتوودا.

دوهم: بهرپوه بردنى كاته كەت:

پېنگومان سيفتى جياكېرموه لىنځوان سېركېوتوومكانو غېيرى
خۇياندا شىوازيانه له مامه له كېرډن له گېل كاته كېدا، كاته كې
گرنگترين شته كه ئېمه دېمىنه خاوطنى، بۇچى ھەندىك كېس به
خراپترين شىواز بهرپوهى دېبات!!

لېمېش چىند رېنگايه كه لىوانهى كه زانايان پېشنىاريان كېرموه بۇ
بهرپوه بردنى كاته كې، له جوانترين لىموى كه زانايان خستويانته روه،
شىواز مې: (ستېفن كوفى) يه:

كاتېك ناموزگارى دىدات به دابەش كېرډنى جالاكېيېكان بۇ چوار
بېش:

چولرگوشه ى (۱)

گرنگو به پېله:

((بردى نه خوشه كه بۇ نه خوشخانه، نووسىنى راپورتيك تايىت
بېت به كۆبونىموى سېمېنچ، ئامادىبون له ئاھىنگى زواجى كېر
مامەكېم.)).

چولرگوشه ى (۲)

گرنگو له سەر خۇ:

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي

((به هیژکردنی په میوندی له گهل خیزانه کم، بونیاتنای چمد په میوندیه کی ئه ریڼی له گهل خه لکدا، خویندنه وه له بابمئی کی تایبه تمه ند، په یرموکردنی و مرزش، ئاماده بوون له خولیک کی گه شه پیدانی خودی..)).

چولرگوشه ی (۳)

ناگرنګ و به په له:

((سهردانی چمد هاورپییه ک، گفتوگو ی ته له فونی، چاودیری بلاو کراومی هه واته کان..)).

چولرگوشه ی (۴)

ناگرنګ و له سهرخو:

((به سهریردنی کاتی کی دریر له بینینی ته له فیزیون، چوونه بازار، چمد چالاکیه کی ناگرنګ، ئه و تاکانه ی که کاتی تو به زایه دممن)).

سهرنج له خشته که ی پیشوو بدمو دیاری بکه که دوینی چوون کاتی خوتت به سهر بر دوو، تا پلان بو ئه مړو دابنییت، بیگومان باشتیرین کارمکانو که زوړترین کاریگه ریان همیه له زیانندا بریتیه له کارانه ی که دمکه ویته چوارگوشه ی (۲)، واته ئه و کارانه ی که گرنگزو به په له نین.. سوور به له سهر ئه و می که زوړترین کاتی به رخی خوتی له گهل به سهر به ریت.

(۱۰) فیکره‌ی نهموونی تا زال بیت به‌سەر کاتی خۆتدا:

له کتییی (زالبه به‌سەر کاتی خۆتدا) ی بریان تراسی:

۱. به‌راستی به‌های ژیاوت له‌ندازه دمکریت به چۆنییتی ئیدارمدانت بۆ کاته‌که.

۲. کاته‌که به‌نرخترین که‌رسته‌کانی به‌ردمستتن، بریتیه له ههمو لهو شتانه‌ی که پێویست دمبیت له‌سهرت به‌کاریان بێنیت بۆ که‌یشتن به‌وه‌ی دمفه‌وتیت له ژیاندا.

۳. کات دمفه‌وتیت ناتوانیت هه‌لی بگریت، ته‌نها دم‌توانیت له‌ بواره جیاوازه‌کاندا به‌کاری به‌ی‌نیت.

۴. کات ناگریت ههمبوو بگریته‌وه، شتیکی تریش جیگه‌ی ناگریته‌وه به‌تایبته له‌ په‌یومندیه‌کاندا.

۵. کات هیچ شتیکی لێی بیانیا ز نابیت، ههموو کاریک په‌یوستی به کاته‌وه له‌ناوی دمبات.

۶. کات په‌گه‌زی بنه‌رمته‌یه بۆ تیپه‌په‌راندنی ههموو شتیکی، تۆ چۆن کاته‌که‌ت به‌کار دینیت؟

۷. به‌په‌یومبەردنی کات کاریک به‌دمستی بێنیت به‌ پێک کردنو پاهینان.

گرنگرینه که پیش به.....جمال ماضی

۸. بهر یوم بردنی کاته که توانات دمداتی له سمر زالبوون به سمر
زنجیرمی رووداوه کانددا.
۹. تۆ نازادی تهواوت همیه به کمم جار له هه لباردنی همر کارێک
دمیکه میت.. دووم.. نهومیش که به رهمایی له نجامی نادمیت.
۱۰. بهر یوم بردنی کاته که پێویستی همیه به پێککردنو
خاومنداریتی و خۆت به کاری بهینیت زیاتر له همر شتیکی تر.
۱۱. بهر یوم بردنی کاته که به کرداری بریتییه له بهر یوم بردنیکی
خودی، بهر یوم بردنی ژیان، خۆ بهر یوم بردنت.
۱۲. زۆرینهی خه ئێک خۆیان سهرقاڵ دهکمن به چهند چالاکیه که وه
که گرزی و ئاؤزی کهم بکاتهوه، زیاتر له وهی که بهدمست دیت له
ئامانجه کانددا.
۱۳. بهردموام له خۆت بهرسه له وهی که نه گهر نه نجامندا که نه وه
بهرزترین شته که بۆت ده گهریته وه له کاتی بهرهمهاتوو.
۱۴. بهراستی توانات له سمر بهر یوم بردنی کاته کهت بۆ بهدمستهینانی
باشترین بهرهمهکان له وه کاره بنه پرتیهیه بۆ که سایهتیه کاراو
کاریگهرمه که.
۱۵. کات مادهی خاوی ژیانه، له کاته کهت چۆن شت دروست
دهکیت؟
۱۶. سکاڵا مه که له تهسکی و کهمی کاته که، چونکه ههموو

گرگورینه که پیش بخه..... جمال ماضی
کاتی تو له شهوو پوژیکدا همر (۲۴) کاترمیره.

۱۷. بهراستی بهرزکردنموهی ئاستی بهرهم هینان له چاک بهکارهینانت بو کاتهکه بهدست دیت، بهودی که تو تهنا کاره زور گرنگهکان ئهدا بکهیت.

۱۸. گهشه به تیروانینی خوت بده بو ژيانت لهسر ماوهی درێژ، کویت مهبست دمیّت له دواي پینج سالی تر؟

۱۹. بهراستی توانات لهسر دواخستنی پشوودان بو ماوهیهکی نزیك سهرکوتنی ماددیت بو یهکالایي دمکاتهوه بو ماوهی درێژ.

۲۰. بهراستی نرخو بههای همر شتیک دمکریّت دیاری بکهیت به لهندازی لهودی که کاتی بو تهرخان دمکهیت.

۲۱. ههموو سهروستو سامانهکان دمست پیدمکات به فروشتنی لاشکرای شته شهخصیهکانو بهکارهینانی کاتی خوت.

۲۲. بهراستی خراپترین بهکارهینانی کات لهویه که به وردی لیزانی کار بکهیت له شتیکدا که به شیویهکی پهها شیاوی کار لهسرکردن نابیت.

۲۳. بهراستی لهو کارمی که چیژی پیوه ومردمگریّت لهوه کلبله بو قیهمو بههای ئهداکردن.

۲۴. کاتیك که شتیک دمیّنیت ئهداکراوه، لهوا دواتر کهستیک دمیّنیت که سهرقال بووه به ئهداکردنی لهو کارموه

گرنگترینە که پیش بخه.....جمال ماضي

۲۵. به ختموری دیت بههوی باومرت بهو شتهی که نهجامی ددمیتو،
زانیت بوی و خوشهویستیت بوی.

۲۶. له سایه ی ئهوهی که ئیستا دمیزانیت، ئایا هیچ شتی که هیه له
ژیانتدا که نهتهویت له مرۆدا تووشی بییت؟

۲۷. بهیرموی ئهوه بکه واز بهینیت لهو کارو چالاکیانهی که
گرنگیان نییه به نیسبته تۆوه.

۲۸. بهردموام بپرسه: بهنرخترین بهکارهینانم بۆ هیزی خۆم ئیستا
چییه؟

۲۹. بهراستی بهیریومبردی کاته که کاریکی پیکهوه بهستراوه
دمگۆیزیتهوه له ههر شوینی کهوه که تۆی لی بووت بۆ ههر شوینی که
بتهویت بوی بجیت.

۳۰. قییهمو بهها بنهرمتهیهکان له ژیاندا چین؟ ئایا ئامانجهکان تو
چالاکیهکان گونجاون له گهڵ ئهم قییهمو بههایانهدا؟

۳۱. ئهو سێ ئامانجه زۆر ههره گرنگه ئیستا له ژیانی تۆدا چییه..؟
ئایا کاتی خۆت بهپیی ئهوانه دابهش کردوو..؟

۳۲. چۆن ژیانی خۆت دهگۆریت، ئهوه چییه که تۆ دمی کهیت به
شیومی که جیاوازه گهر ئهمرۆ یه که ملیۆن دینارت دمست بکهویت؟

۳۳. تۆ چی دمی کهیتو کاتی خۆت چۆن بهسهر دمی کهیت، کاتی که
زانیت که تهنها شمش مانگت له ژیان ماوه؟

گرنگرىنه كه پېش بځه.....جمال ماضى

۳۴. ځمونه كانت چينو حمز دمكيت چوڼ بن، كه بتوانيت
بينكېته واقع ټمگمر ټمو سنووره نمبوويټ؟

۳۵. شته زور گمورمكه چييه كه تو بوئريت ځموني پټوه ببينيت
ټمگمر زانيت كه شكست ناهيټيت؟

۳۶. پيامى كه سيټى خوت چييه؟ نايا ژيانى خوتى به همناهنكى
ټمگل زيندوو راده گريت..؟

۳۷. بهراستى ټاگاداريوونى بهردوام ټموه نرمترين ټاسته بو
پوښتپه كاني سمر كهوتن له بوارمكهى خوتدا؟ همموو پوژنك شتيكى
نوي فټرېبه.

۳۸. ټمگه كرا (يان نه كرا) چمند بژاردميهك له خوى دمگريت
لټوان ټموى كه زورترينو ټموى كه كمترين گرنكيو بايه خى
هليه

۳۹. ياساى (حجب البديل) دهټيت كردنى تمنا يهك شت واته
ټمكردنى هيچ شتيكى تر.

۴۰. بنهماي (باريتو)، ياساى ۸۰ / ۲۰ دهټيت ۲۰٪ چالاكيېه كانت
بهرېسه له بدمستهټناني ۸۰٪ بهرهمه كانت، ټموى كه زياتر له ۲۰٪
لاى تو چييه؟

۴۱. كاره ټمپيشينه كانو ټموى كه لمدواى ټمويش دټيت له همموو
شتيكددا كه تو دميكيت ديارى بكه، ټمو چالاكيانه كامانن كه

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

پئویسته هه لوئسته میان له سه ربکمهیت، بۆ ئهوهی کاتی زیاترت هه بیته بۆ
ئهدا کردنی چالاکیه گرنکه حهقیقه کان.

٤٢. یاسای هیزی کاراو کاریگهر ده لیت هه میسه کاتی پئویسته
ههیه بۆ ئهدا کردنی ئهو کارانهی که ئهوپهری گرنکیان ههیه.

٤٣. پئویسته دمیته که جیاکاری بنه پرتی بۆ کاره له پیشینه کان
بریتی بیت له بهر هه مه ماوه دوورمه کان بۆ بوونی توانای ههر کاریک.

٤٤. گرنگترین شت چیه که تۆ دمیته قیاس بیت به
بهره مه کانی له ماوهی دووردا؟

٤٥. ئهوه چیه که تۆ به تهنها دتوانیت بیکمهیتو ئهگهر به وردی
ئهنجامتدا دواتر جیاوازییهکی حهقیقی دروست بکات؟

٤٦. هه میسه بهر هه مه کانت دستکه مه ته کانت دیاری ده کات، ئهو
بهره مه ی که له تۆ چاوپرئ ده کریت چیه؟

٤٧. بهراستی کار بۆ بیر کردنهوه هۆکاری هه موو شکستهیه.

٤٨. پئویسته به خته موری خۆت ئامانجی سه ره کیت بیت له
پیک خستنی کاته که تدا.

٤٩. بۆ ئهوهی زیاتر ئهنجام بدمیت له شتیک، ئهوه پئویسته له شتیک
تردا که متر ئهنجام بدمیت، جا ئهو شته چیه که پئویسته تۆ زیاتری
لئ ئهنجام بدمیتو ئهو شته چیه که پئویسته که متری لئ ئهنجام
بدمیت؟

گرنگترین گه پیش بخه..... جمال ماضي

۵۰. وهك دراو مامه له له گهل كاته كمت بكه، چوں دتوانيت به باشتين شيوار خمرجي بكهيت بؤ بهدمستهيناني رزمه مندى تهواو؟

۵۱. پاكي زمينت بكمهه ئامانجي همره بهرزت، كاتو زياني خوت له دمورى نهوه ريكبكه.

۵۲. كه ميك له جوانكردنو چاك كرده كان له شيوازي بهكارهينانت بؤ كاته كمت دمكرت گورانكاري جياوازو گهوره پي بكميت له زيانندا.

۵۳. كاتييك كار دمكيت به دريژايي كات ههولبد، تا له كهسي تي خوت زياتر بكميت لهومدا دميكهيت.

۵۴. تو له گهل خيزانه كمت به ريژمي ۱۰۰٪ به زمينت ههروهك چوں به جهستمت له گه لايانيت.

۵۵. بؤ نهومي كاتيكي دريژتر له گهل خيزانه كمت بهسهر بهريت، پيويسته رولي ته لهفيزيئونو روظنامه كانو چالاكيه دمركيه كان يهك بخميت.

۵۶. كاتيكي دريژو بهردموام بهسهر بهره له گهل گرنگترين كهسايهتیه كان له زيانندا.

۵۷. كاتت له مالهوه به چهنديتي پيوانه دمكرتو له كار به چوني تي، تيكه لايان مهكه.

۵۸. نه گهر سهر كهوتووو كان كهسانتيكي كاريگرو چاك

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضي

بووین، لمبر ئهوه بووه شته واجبه کانیان به ریگایه کی راستو درووست کردووه.

۵۹. له گه ل بهر ئومبردنی کی تاییه تمه ند بۆ کاته که، گوزمرانی کی باشتر به دست بینه له ژيانداو، کاتی کی زیاتر بۆ که سایه تیه کانو شته کان تا چیژیان پیوه و مرگرت.

۶۰. بۆ گه شه دان به کاره گانی بهر ئومبردنی تاییه تمه ندی کاته که، ته نه ها ته رکیز بکه ره سه ری هه ک په فتار له کاتی خۆیدا.

۶۱. گرنگ نییه تا ئهم ساته چیت کردووه، (۲۴) کاتزمیری نویت لمبر دهسته که رۆژانه به سه ری بهریت.

۶۲. گرنگ نییه له کوپوه هاتوویت، گرنگتر ئهومیه که بۆ کوئی دمرویت.

۶۳. پیویست نییه که کارو سه ره قالیمان بریتی بیت له خۆنانهوه بۆ هه موو تاریکی کی دوور، با ئه وه بکه مین که له ده ستمانه وه نزیکه.

۶۴. به راستی ته رکیز کردو گرنگی پیدان کللی دهسته بۆ گه یشتن به لوتکه ی ئه دا کردن.

۶۵. ئامانجه روونو دیاریکراوه کان به هیج شیومیه ک بی نیاز نابن بۆ سه ره که وتنو کار راپه راندن.

۶۶. ئه وه چیه که تۆ دمه ویت له ژياندا؟ ئه وه چیه که دمه ویت

بیکیه ت؟

گرنگترین نه که پیش بنه..... جمال ماضي

۶۷. چالاکییه بهها بهرزه کانت کامهیه؟ تمرکیز بکمره سهر کردنیان بهدمر له شتی غهیری ئهوان.

۶۸. بۆچی ناوی تۆ چوووتنه ناو خشتهی موجهوه؟ ئهوشته چیه که تۆی بۆ دامهزراویت که رایپهرینیت؟

۶۹. ئهو کاره کامهیه ئهگهر گهشه پیدراو بهچاکی ئهنجامدرا، کاریگهری ئهرینی جوانی دمبیت له ژياندا؟

۷۰. خه لاتکردنه کانت له ژياندا دیاری دهکمیت که تۆ چی دهکمیت، له گهڵ ئاستی چاکی و گونجاویت بۆ ئهو کاره و قورسی ههستانی کهسیکی غهیری خۆت بهو کاره.

۷۱. بهراستی یاسای چاندنو دورینهوه بنهمای سهرمکییه بۆ ژيانی مرؤفایهتی، تۆ ئهمرۆ بهرهممی ئهوه دمهوریتمه که دوینی چاندووته.

۷۲. بهراستی یهکیک له باشتترین بهکارهینانهکانی کات ئهوهیه که له توانای خۆت زیاد بهکمیت لهو شوینانهی که بهرهممه سهرمکییهکانی تیایه.

۷۳. بۆ ئهوهی زیاترت دمست بهکمویت پێویسته زیاتر فێر ببیت.

۷۴. تۆ ئهمرۆ له بهرزترین حالتهکانتدا بیت به ئاستی ئیستهمهوه له

ژانی و شارمزاوی.

۷۵. داهاوو دمگهریتمهوه بۆ وهک یهکبوون.

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضي

۷۶. گه شه پیدانی که سیټی و پیشه یی بهردموام بریتین له کیلی تر
بو داهاتوو.

۷۷. لیها تووی جهوههری تو چییه؟ نهو کارو شارمزاییه بنه پرتیه
کامیه که توانات پیدمات له سهر ئه دا کردنی کاره که ی ئه مرۆت
له سهر ته ووترین شیواز؟

۷۸. همر کاتیك شارمزاییه بنه پرتیه کانت زیادی کرد، نهو
دمستکه وته کانت له ماومیه کی که می کاتیدا زیاد دهکات.

۷۹. بههرو توانا کانی تایبته به خۆت کامیه؟ چۆن دمتوانیت
کارایی زیاتریان پی بدمیت تا نهو پهری ئاست؟

۸۰. جیگهی تایبته مهندي که سیټی تو کامیه؟ چۆن دهگونجیت
که بییت؟

چه ند سوودیك بو ئیدلره داننی کاته که ت:

۱- وات لیدمکات کاره گرنه که مو پسپورییه کان دیاری
بکه میتو، نهو می که پیویسته کامیه؟ کامه گرنه که، سهر نه نجام به
ئاسانی دهگه یته بریار دانی راستی خۆت.

۲- هه له کان دیاری بکهو بدۆزمرموه یه که بهیه که پیش پروودانیان،
نهو می که له بوونی نه رینییه کان یان که له که بوونی گرفته کان
که دمکاتموه.

گرنگترین نه که پیش به خه..... جمال ماضی

۳- هست به چاکبوون دمکیت لهسەر ئاستی ههموو ژيانته،
نقوانیت کاتیکى زیاتر لهگهڵ خیزانهکات بهسەر بهریت، یان له
گهشهپیدانی خودی خۆت، یان له چاککردنی تواناکانت، لهوی که
نشارهکانی ژيان لهسهرت کهم دهکاتهوه.

۴- له کاتهکانی تهرت بۆ زیاد دمکات، کاتت دمیته بۆ خۆتو
هاوڕیکانتو خیزانهکات، ههروهک لهوی کاتت دمیته بۆ بیرکردنهوهو
خویندنهوهو خوشی، لهوی که هست به حهوانهوهت پێدادهات.

سێیه: چهند ههنگاوێکی کرداری بۆ بهرئوهربردنی کاره
لهپێشیننهکانت:

مهههستمان چیه به بهرئوهربردنی کاره لهپێشیننهکانی ژيان؟ بریتیه
له دروستکردنی هاوسهنگی گشتگیر لهنیوان بهرپرسیاریتهکانتو
پۆلهکانتو چالاکیهکانت له ژياندا، (بهجۆرێک که کاره ئهویهر
بایهخدارهکان نهکهوێته ژێر پهحمتهی کاره کهم بایهخهکانهوه)،
لهویش پێویستی به زۆرێک له کاتو ههولدانو ئارامگرتن هیه.

۱- یهکهه جار دانی کاره زۆر گرنگهکان: کاره لهپێشیننهکانتو
پۆلهکانتو پهيامت له ژياندا پیش ههه بریار دانی و مریگهه. هسته
به دیراسهکردنی، بنههای بریاره راستو ساغهکان بریتیه له زانیاریه
راستو وردو پوونهکان.

۲- لهنیوان ههردوو بازنهى کاریگهرى گرنگی پێداند: له ژيانى
بازنه هیه بریتین له: بازنهى گرنگی پێدانو بازنهى

گرنگترینه که پیش بخه.....جمال ماضی

کاریگه‌ری، واز لهو شتانه مه‌هینه که ناتوانیت شتیك به ئاراسته‌یاندای بکه‌یت کاریگه‌ری هه‌بیئت له‌سه‌ر ئهو شتانه‌ی که دمتوانیت زۆر شت به ئاراسته‌یاندای بکه‌یت، ته‌رکیز بکه‌ره سه‌ر ئهو شتانه‌ی که دمتوانیت کاریگه‌ریت تیایدا هه‌بیئت، بازنه‌ی کاریگه‌ری خۆت، یان ئه‌موقا شته مه‌وجوده‌کانه له بازنه‌ی گرنگی پێدانه‌کانتداو ناتوانیت کاریگه‌ریت هه‌بیئت له‌سه‌ری وازیان ئی بیئه، پیش دمست کردن به کارئکی تر، له‌خۆت بپرسه: ئایا دمتوانم شتیك بکه‌م به ئاراسته‌ی ئهم فه‌رمانه‌دا؟ ئایا شتیکم به دسته‌وه هه‌یه؟ نه‌گه‌ر به‌ئێ، بوو.. دستپیشکهری بکه، نه‌گه‌ر وه‌لامه‌که نه‌خیر، بوو، وازی ئی به‌هینه.

۳- په‌یامه‌که‌ت له ژياندا به‌یاد بێنه‌رموه: په‌یامو ئامانه‌که‌کانت له ژياندا چیه؟ په‌یامی که‌سیئتی: بریتیه له به‌لکه‌نامه‌یه‌ک که زۆر یارمه‌تیدهره گوزارشت دمکات له هه‌ستکردنی که‌سیئیت به ماناو مه‌به‌ستی ژيان‌تو کار دمکات وه‌ک په‌یمانێکی به‌هیز که تاکه‌که دمتوانیت له رێکه‌یه‌وه به‌یامه‌کانی دیاری بکه‌تو هه‌لی به‌سنگینیت ئینجا رفته‌ره‌که‌کانی هه‌لبژێرت.

۴- سوودمه‌کانی په‌یامه‌ که‌سییه‌که: هانت دمکات بۆ به‌یرکردنه‌وه به قوولی له ژيانی خۆت - په‌لی گرنگی‌ت بۆ کاره جیاوازه‌کان بۆ ره‌وون دمکاته‌وه - تێروانی‌نی زه‌ینیانه بۆ ئامانه‌که‌کانت له ژياندا پێشک‌ش دمکات - خووبکه‌ره به قییمه‌و به‌های تایبه‌تو ئامانه‌که‌کانت‌وه هه‌میشه له به‌یرکردنه‌وتدا- پال به‌شتیت دمکات به ئاراسته‌کردنو پابه‌ند بوون به‌رمو قییمه‌و به‌هاکان.

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي

۵- له مړووه دست پيښکه: بیر بکه مومو دست پيښکه له سر هیلې دما توت له لیستوه دست پيښکه به پلان دانان بوی، چیت دمویت له ژاندا؟ که دمویت بهی بهینیت؟ چی به دست دینیت تو به تهنه یان لکه کسان تر؟ چون بهوه هلدستیت؟

۶- دست پيښکه به نووسینی ئامانجه کهسیه کانت له ژاندا: شوازی نووسینی ئامانجه کان: لیستیه ک بنووسه تاییه به گرنگترین کاره له پیشینه کانت له ژاندا، ریکیان بخه به پی گرنگترینان، لکه پیناسه کردنی هر کاریکی له پیشینه ی ژاندا، تیروانینو پیامی کهسیتی خوت له ژاندا بنووسه، ئامانجه تاییه ته کانی خوت دیاری بکه.

۷- روله کانی خوت له ژاندا دیاری بکه: هر یه کهمان هلدستیت به چمد رولیک له ژاندا، روله کانی خوت دیاری بکه، گرنگترین کهسیه کانت کین، که بهم روله کاریگر دهن، به نه رینی بوویت یان نه رینی؟

۸- چوارچیمیه ک دابن بۆ کاری بریاردانه کانت له ماوهی هفتهمه: دیاری بکه گرنگترین کاری له پیشینه چیه بۆ هم هفتهمو له کارانه چین که دمویت رایان به رینیت؟ ئینجا پاش لهوه هسته به دانانی چمد کاریکی له پیشینه تر، نهرو نیان به له کاتی دانانی خسته کهو له کاتی جیه جی کردنید.

۹- هسته به دروست کردنی خسته ی رۆزانه: نمونه ک له پلانی

گرنگرینه که پیش به... جمال ماضی

کاری نمرۆ:

خشته ی به کم: چەند چالاکیەك كە پێویست دەبێت پێی هەستیت
نامانجی نمرۆم بۆ بەدی بینیت.

خشته ی دووهم: چەند چالاکیەك پێویستە نمرۆ پێی هەستیت (لەبار
بیت كە بسپێردریت).

خشته ی سێهەم: چەند چالاکیەك حمز دەكم نمرۆ پێی هەستم
(کاری هەمەجۆر راپەرینریت لە كاتی دەستبەتالی یان لە كاتی بیزارێ).

۱۰- كەسایەتی خۆت دەرخە: لە ناخەوه بانگی لێكردوویت لە ساتی
هەڵبژاردنەكەدا، كاتیك چەند بریارێکی قورس دەبیت پێویستە كە
ناستی گرنگی فەرمانەكە دیاری بكەیت، کامیان زیاتر گرنگی
هەیه، كاتیك كە رووبەرۆو دەبیتەوه لەگەڵ هەلو تەحمەدیە چاومروان
نەكراوەكان، ئەو رووداوانە ی كە نەهاتوون لە خشته هەفتانەكەدا
كە پلانت بۆ داناوه.

۱۱- هەلسەنگاندن بۆكە: لەخۆت بپرسە: ئەو نامانجانە چین كە
بەدیت هێناون؟ ئەو تەحمەدیاتانە چین كە زۆل بوویت بەسەریاندا؟ ئە
بریارانە چین كە وەرت گرتوون لەم بریارانەدا ئایا ئەوەت داناوه كە
یەكەم شت بە شتە گرنگەكانی بزانیته؟

۱۲- كۆتایی: لە یادت بیت بەراستی ئەوهی كارەكە دەست
پێبكات ئەوا نیوهی تیپەراندووه، فێكرمیەك بجێنە بەرھەمی كارێك
كۆدەكەیتەوه، كارێك بجێنە نەریتیك دەچنیتەوه، نەریتیك بجێنە

گر نگزیند که پیش بخت..... جمال ماضی
چند نه خلاق و ناکاریک ده چنیتمود، چند نه خلاق و ناکاریک بچینه
دبیته خاومنی داهاتوویه کی روشن.

Scanned by CamScanner

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

۵. خیرا بریاردان.
۶. گهواره کردن.
۷. بریاری سۆزدارانه.
۸. رسته سهپینراوهمکان.
۹. جیاکردنهوه.
۱۰. سهرزمنشته.

۱- هه‌موو شتیك یان هیچ شتیك.

لهم نمونه‌ی‌دا شته‌كان به‌ر‌شو سپی دهبینیت، ئەگەر فەرمانه‌که ته‌واو نه‌بوو به‌راستی ئەوه به‌شکست داد‌فریت به‌ن‌سب‌ت تۆوه، به‌راستی تیۆری به‌دم‌سته‌ینانی هه‌موو شتیك یان هیچ شتیك به‌وه کۆتایی دیت که هیچ شتیك به‌دم‌ست ناهینیت!

۲- زیاده‌ره‌وی له‌گشت‌گیرکردندا.

لهم نمونه‌ی‌دا که‌سه‌که‌ رووداوێکی خه‌فته‌بار دهبینیت وه‌ک (پ‌ت‌کردنه‌وی سۆزدارو عاتفی یان له‌سه‌ر کار لا‌بردن) وه‌ک زیانی هه‌تایی، له‌به‌ر ئەوه‌ وشه‌کانی هه‌میشه یان هه‌ر‌گیز به‌کار‌دینیت کاتیك بیر له‌ رووداو‌ه‌که ده‌کاته‌وه، خا‌ومنی ئەم بیر‌کردنه‌وه‌یه ئەگەر وان‌ه‌بیژ بی‌ت‌و نه‌رم‌کانی نزم بیت) ئەوا به‌راستی ده‌ل‌یت: (به‌ختم خراپه، هه‌میشه باسی ئەم گرفتانه‌م بۆ ده‌کات).

۳- ئاستی ژیری.

لهم نمونهيدا كەسەكە يەك گەرفتی نەرینی دینیت پاشان لەگەڵی
قبول دەبیتەوه، بە جۆریك كە شتەكان بە تاریکی دەبینیت بەهۆی ئەم
گەرفتەوه، وەك دۆلۆپێك مەرەكەب كاتیك كۆپێك ئاو ڕەش دەكات،
گوزارشتەكە لای ئەو بەو شیوازه دەبیت.

۴- هەلۆه‌شانەوه‌ی نەرییه‌كە.

لهم نمونهيدا كەسەكە ئەزموونە نەرییه‌كان ڕەتدەكاتەوه بە
سووریوونی لەسەر ئەوه‌ی كە شتێكە چاومڕتی ناكات، ئەگەر كاریكی
چاكی كرد بەخۆی دەلێت: (بە ئاستی پێویست نەبوو) یان (چ كەسیك
ئەم كارە دەكات)، هەلۆه‌شانەوه‌ی نەرییه‌كان چێژو خۆشی زیان
دەخوات، وا ئە كەسەكە دەكات هەست بە بێ ڕیزی و هاندان بكات.

۵- خیرا ڕیاردلن.

لهم نمونهيدا كەسەكە كارە نەرییه‌كان دادمەڕیت كاتیك
حەقیقەتەكان نابینیت ڕیاری كۆتایی لەسەر فەرمانەكان دەرەكات،
خاومنی ئەم جۆرە بێرکردنەوه‌یە هەر ئە گۆترە ڕیاردەكان دەرەكات،
وەك ئەوه‌ی كە ڕیارد لەسەر كەسیك بدات، بەوه‌ی كە بە نەرینی
هەلسرو كەوت بە ئاراستەیدا بكات، بێ ئەوه‌ی بێتە دی.

۶- گەوره‌ كردن.

لهم نمونهيدا كەسەكە گەرفتەكانی و كەمو كورتیه‌كانی گەوره

گرنگتر نه که پیش بخه.....جمال ماضي

دمکات، يان له تواناو تاييتمه نديه کاني خوۍ کهم دمکاتموه، (نموانه چ تاييتمه نديه کن؟) نا بهو شيويه ده لیت.

۷- برپاری سۆزدارانه.

لهم نمونمیدا کسه که نموه بهرهم دینیت که هستو مشاعیره نرینیه کانی رننگ دماتموه بهسر حقیقتی کارمکاندا، (هست به ترس دمکهم لهکاتی سواروونی فرۆکه، سواروونی فرۆکه هر زور مفرسیداره) يان (هست به تاوان دمکهم، من هر کسیتی خراپم) يان (هست به تورپی دمکهم، نممه دیسه لمینیت که من کسیتی ستملیکراوم) يان (هست به ناومیدی دمکهم، کمواته من هر ناومیدم) يان (هست به تنگبهری دمکهم له سنگمدا، هر گرفتیک دبیّت) بهم شیویه به برپاردانی سۆزدارانه، هستو مشاعیره کانی حقیقتی کارمکان پیکموه دبهستیت.

۸- رسته سه پینرلوه کان:

لهم نمونمیدا کسه که هوال بهخوی دمات بهومی که شته کان (پتویسته) (هر دبیّت) دبیّت وابت که چاومپی دمکات يان لپی رادمینیت، پاش خسته روویه کی قورسو نارمحتو روونکردنموی بۆ کۆمه لیک له بهرپرسان يان خه لکی هوال بهخوی دمات: (که پتویسته من لهم هه موو هه لمیه نهکهم)، نممه وای لیدمکات که خراپ بیت دمریاری قسه کردن له مردم خه لکید بۆ ماومی چمند هفتیهک، (هر دبیّت) (پتویست دبیّت) (له نرلو پتویستیه) (پتویسته که). هتد،

نەم رەستانلار ھاۋاشيۋەكەنى دىمىيات بەرمۇ تاۋانۇ خراپ بوۋنۇ سەرزەشت،
 رەستە سەپپىنراۋەكەن بەھەمان شيۋە دىمىيات بەرمۇ توۋرەبوۋنۇ خراپ بوۋن،
 ھەندىك كەس رەستە سەپپىنراۋەكەن لە بواری پالەنریدا بەكار دىنىت،
 ۋەك: (پىۋىستە نەم شىرىنپانە نەخۇم) (پىۋىستە خۇم بىگرمەۋە لە
 زىادەمۇۋ لە قاۋمۇ چادا)، بەلام لە ھەقىقەتدا كار ناكەيت، چونكە لە
 ئېنسان كەسپكى مەزاج دەمارگىر درۋوست دىمىتو ھەلە دىمىت لەبەر
 لەۋى كە ئازادى لەدەستداۋە، لەبەر ئەۋە شەكست دىنن.

۹- جياكردنەۋە.

جياكردنەۋە نمۇنەى زىادەمۇۋە لە نمۇنەى ھەمۇۋ شىك يان ھىچ
 شىك كە پىشتەر باسكرا، لەباتى وتنى: (بەراستى ھەلەم كەرد)
 كەسكە ھاۋەلى پىكەۋە نوۋسانۇ جياكردنەۋە دىمىت، دەلىت: (من
 ھەسار تەندىكى شەكست خواردووم)، ھەندىك جار خۇى جيا دەكاتەۋە
 بە (گىزۋ كەمۇرە) يان (بى مىشك) نەم نمۇنەى لارو خوارە، چونكە پىى
 ھەلەساۋىت، نەم جياكردنەۋە دىمىت بەرمۇ ھەلەقۇ دوۋدلى و خراپ بوۋنۇ
 نۆۋرە بوۋنۇ لاۋازى مەمانە بەخۇبوۋن، خاۋمى نەم جۆرە بىر كەردنەۋىيە
 ھەندىك كات پەنا دىمىت بۇ جياكردنەۋەى خەلەكش، كاتىك كەسپكى
 خراپەى لەكەل دەكات بىگومان جىاى دەكاتەۋە (ئەۋە كەسپكى بى
 نرغە) بەشۋىنیدا كەسكە باۋمۇۋى وادىمىت كە بەراستى گەرتەكە
 لەكەل نەم كەسەدا يان لەكەل ئەۋ، ھەقىقەتەكە لەكەل ئەۋە
 كە لە شىۋازى بىر كەردنەۋىيە، ھەندىك جار خاۋمى نەم جۆرە لە
 بىر كەردنەۋە جياكردنەۋە دەكات بۇ كۆمەللىك لە خەلەكى يان چەند

گر نگریں کہ پیش بخه..... جمال ماضی

کۆمه ئهيهك، ئهو كارميه كه قورسيه كه زياد دهكات.

۱- سرگز نشسته.

ئەم نەمۇنەدە كەسەكە خۇي دىمكەتە بەرپەس ئە چەند كارو
رووداويك كە ناتوانيت بېرىرى تيا بدات، ئەگەر گەنجىك ئە خاومنى
ئەم جۇرە بىر كەردنەومىيە ھەوائىكى ئە ھاورپىيەكىمە پى بگات
بەمەي كە تووشى نارەحتى دىت ئە ژيانىدا، ئەوا ئۆمەي خۇي دىمكەت
بەمەي كە ھاورپىيەكى ناباشە، ئەباتى ئەمەي كە بەشوپىن ھۆكار يان
چارەسەرەكاندا بگەپىت.

سەرزىشت دىيىيات بەرمو شەرمىۋ ھەست كىردن بە تاۋان، ھەندىك كەس پىۋانەي ئەۋە دەكات كە لۆمەي كەسانى تر دەكات، يان ئەۋ باروۋ خانەي كە لەسەر گىرەتە كانىتى، ھەندىك جار كەسەكە دەلىت: (ھۆكەرى سەرنەكەۋتنى كەرەكەم، خۇ بەگەۋر مزانىنى بەرپۇم بەرمەكە بوۋە لە پۈۋى عەقلىيەۋە) لات سەير نەبىت كاتىك بېيىستىت ھەندىك كەس لۆمەي ھەكۈمەتو كۆمەلگەۋ ئەھلۈ كەسو كارتا كۆتايى لىستەكە دەكات، چۈنكە بەرەستى ئەۋان ھۆكەرى بوۋن لە ھىنانى چەند گىرەتەكەي ئەۋ شىۋىيە بۇ ئەۋ.

پہنچاؤ: پی پی پی

بۆچی ھەندىك كەس دەستەوسان دەبن ئە كار پى سپاردن؟

بهراسی گهرتی زوریک له کهسه تایبتمه‌ندکان که نیوان ئه‌وانو
سهرکه‌وتن له‌یه‌ک دوور ده‌خاته‌وه، له‌که‌ل تایبتمه‌ندی پوونی ئه‌وان

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضي

بهموی توانا نه بوونیانه وه دمبیت له سهر پیسپاردن، واته توانایان نابیت له سهر
نسیبندانی چهند بهشیك له کارمه که بۆ لای سهرچاوه دهرمهکیه کان
ناپنی هستن، سهرمپای ئه وهی که غهیری ئه وه به تواناترو خیراتر دمبیت
له سهر پاپهراندنی.

کاتیک دست دمهکیته وه به ریکخستنی ژیانته، بهرپکی ئه وه کارو
چالاکیانه دیاری بکه که دمهکویتته ناو بازنه ی هیژو شارمزیی تۆوه،
به لام ئه وانیه ی غهیری ئه وه پیویسته بهریتته پال کهسیکی تر تا پیی
هستیت، ئه م ههنگاوه کاتی زیاترو ئه وه ههول و تیکۆشانته بۆ دابین
نکات که بتوانیت به کاری بهینیت بهرمو زیاتر له پاپهراندنو چیژ
وهرگرتن.

هۆکارمه که له پینه سپاردن چیه؟

لایا ئه وه نه بوونی بهرپو و بردنو حمزه له پیسپاردنه کهدا؟

لایا ئه وه له نه بوونی ریکخستنه له کارمهکاندا؟

لایا ئه وه له هستکردنه به وهی که کهسیك نییه شوینی تۆ بگریتته وه؟

لایا ئه وه له نه بوونی متمانیه به کهسانی تر؟

لایا ئه وه له قبول نه کردنی جیاوازییه کهانه؟

لایا ئه وه له زیاده پی سپاردنه دهریاره ی پیویستیه کان که دمبیتته هۆی
نزمکهی؟

گريگتريته كه پيش بهه.....جمال ماضي

لایا لئود به نییعتی تئواو بوونه بن هیچ رێك كوردنێك؟

لایا لئود به نییعتی دابەزینه كه دعبێته هۆی پیچەوانه بوونهوه؟

وتراوه: پێ نەسپاردنو زیاده پێ سپاردن هەردووکیان خراپە.

پێ نەسپاردنت واتای چیه؟

- بمرستی تۆ هەل نادیت به كەسانی تر بۆ سەلماندنی وجودو

تواناكانیان

- بمرستی تۆ خۆت دپارێزیت له هەستان بههەر كارتێکی زیاده؟

- بمرستی تۆ رێگری له كەسانی تردەكەیت لئودی كه فێربوو

بینە خاوەن ئەزموون.

- بمرستی تۆ كاتی خۆت زۆر بهفێرۆ دەدیت له چەند كارتێكدا

كه خۆت پێوه پابەند كردهوه.

- بمرستی تۆ له زیندووتیو كارایی خۆت تیز دەكەیتەوه

شەشەم: له ناخی خۆتەوه دەرچۆو هەنگاو بنێ:

- كاتیك دەرچوونو هەنگاوانەكه له ناخمانەوه بێت بمرستی

ئەوه بهرمو سەرکەوتن بووه، دەرچوون له ناخەوه واتە ئەو شتێوازی پێی

دەروانیت بهرمو بههێزیو ئەو هۆكارانەی كه رووداوەكان له دەوری تۆ بهرێ

دەكاته ئەگەر داخڵی بوو، ئەمە واتا تۆ هەست دەكەیت به بەتوانایی

ئەسەر زالبوون بەسەر رووداوەكاندا، پێرەوو داهاوێزانو ئەنجامەكانیان

له داها توودا، پاشان بوونی هیواو ئومید له گۆرانکاریان.

بهلام ئهوانه ی که به تهواوی پشت دهبهستن به یارمهتی و
کۆمهکیه دهرهکیهکان، ئهوانه بونهته ئهسیری ئهوشتهی پشتیان پیی
بهستوو، چونکه باومریان وایه که خاومنی دهستی بالان له ژیانانداو،
شتیک له دونیادا نهبووه که ناو ببریت به شانسو بهخت، پرزگاریان
دهکیت لهوهی که ئهوانی تیان له نائومیدی یان بئ هیوایی!!

ئهگهر ویستت ژیانته ریک بخهیتهموو سهر لهنوێ دهریجیتو ههنگاو
بنییت، ئهم ههنگاوه دهستت دهگریت بۆ ههموو سهرکهوتنیک، هۆکاره
کردارییهکان بۆ بهدییهنانی ئهمه چیه؟

چۆن له ناخی خۆتهوه دهردهچیتو ههنگاو دهنییت؟

۱- باومر بوون بهوهی که بهراستی هیزی حهقیقی ناو ناخت له
قولایی ناختهوه سهرچاوه دهگریت، ههر کات توانیت باومرته بهو هیزه
ههیت که له ناختدایه، ئهوا ههلهکانت بۆ زیاد دهکات له ئازادی و
بهختهویری و گهشانهوو متمانه بهخۆبوون، لهویدا هیزیک دهیت له
ناختدا.. هیزیک بئ سنوورو یهکهه ریکگایش بۆ گهیشتن پیی لهوهیه
که باومرمان به خۆی و بوونی ههیت.

۲- ههزی دنیایی له پرزگاریبوون له بیرکردنهومانو نهزیمانو
هفتارمانو قسه نهزینییهکانمان که بووته هۆی قورسی و نارحهتی له
ژیانو تهنگههیری و تهنگهزمان، هیزی ناو ناخ و هه هیزی ناو ناخی زهویه
لهناو خۆیدا، به جۆریک که ههلهدسین به خاوینکردنهوهی ئهم ناخهمان

گرنگښته که پاش بهه.....جبال ماضي

له خلتو څه لوشی لیدو او دینو بیرو بوچوونه لمرینه کادو شلواز کالی
لهو ژیاڼه لمرینه ی که لمری راهانوین پاش لمره هلمسین به
چاندنی تووی بیرو بوچوونو ناواته ساغو سه لامعتو خاوندگان که
هه لگری خپرو چاکمن، لمر او لمر جمره وړد او چاودړی کالی نورینه ووی
بهره مه که ی ددکمین.

۳- دروستکردنی ژیاڼکی نوټ پر له هیواو نومیدو که شینو
متمانو همزو خوشه ویستی به سرکهوتنو پیشکوتن، که رابردو
هه لمرینه مهو، به لکو لاپهړدکانی بیچینه ووی کتیبی داهانو به همو
نازایمتی و متمانیه که و بکینه و.

۴- ناگاداری مترسیدارترین بهرست به بو هه لساندنه ووی لمر
هیزه خودیه کاریگره موجوده له ویزدانماندا، که بریتیه له لومه
خود، یان لومه کیسانی ترو، ژیاڼی همیشی و بهر دموام له زبندانی
قوریانیدا، یان دمور بینینی قوریانی، به پرگار بوون لهو هستو نه شاعیره
لمرینه یانیه که پیشکوتنو بردنه ووی تو په ک دمخات به چمند هه لیکي
ژیاڼی خوشو جوان.

۵- بهرپر سیاریتی له هستو بگره له هر شتی که خیر یان
شهری لی بهرهم بیت بهدمر لمره که بیده بهسر شانی کیسانی
تردا، بهراستی لمره توانات پیدمات لمره کاری چالاک بو گورینی
حالمته که له لمرینه مهو بو لمرینی، که پالنه مرت دصیت بهرو پیشمه
له پاتی لمره که له شوینی خوتا بمینیتمه.

گرتگرینه که پیش بخه.....جمال ماضي

۶- بېره پېشه‌وای عقلو ژیریو خودی خوته، تو پېشه‌وایه‌تیاڼ دمکیتو بهرپویمیان دمه‌یت، نه‌ک ئه‌وان، بېره خاوضی کلېله‌کان تو بېته‌نھا زال دمیت به‌سهریاندا، به هیژی ئیرادمتو رڼکی بکه به‌پیی حەزو ئیرادەى خوتو ئه‌ومى که دمیینیت که به‌سووده بۆت.

۷- نیعمه‌ته‌کانی خوی گه‌وره له‌سهرمان که ناژمیردینو حساب نا‌کرڼ، دښای دمکاته‌وه که به‌راستی خوی گه‌وره هیژت پچ دمه‌خشیت، ئه‌گەر تو باش ئه‌م هیژه زۆرت به‌کاره‌ینا له‌ناو ناخی خوتداو متمانە به‌خوبوونت به‌دمسته‌ینا، خوشه‌ویستی راست‌گوینەت به ژيانی جوان به‌خشی له‌ دمورو به‌ری خوتو کسانى تر، ئیتر ترس یان قه‌له‌قى نامینیتو له‌ ژياندا دمردمچیتو هه‌نگاو دمنیت.

حه‌وته‌م: باشتړین کاته‌کانت کا‌مه‌یه.

له‌ رۆژی هه‌ریه‌که‌ماندا کاتیک هیه که باشتړینی ئه‌و ساتانه پیک‌دینیت که تیایدا عقلی دادمگیرسیتو جالاکیه‌کانی تیایدا بلیسه‌ دمات، وه‌ک کارى چه‌سپاوو چیژی به‌رخن خه‌لکی له‌م کاته‌دا جیاواز دهن، لای هه‌ندیک کس له‌ ساته‌کانی کوتایی شه‌ودایه، یان له‌ ساته‌کانی به‌یانی زوودایه، یان غه‌یری ئه‌وانه، به‌راستی به‌سهریردنی دوو کاترمیر له‌ کارى تووند له‌م کاته‌دا، به‌رامبه‌ر دمه‌یت له‌گه‌ل چه‌ند کاترمیریک له‌ کار له‌ کاته‌کانی سه‌رقالیدا به‌ سه‌رجه‌م به‌رنامه‌ رۆژانه ئاساییه‌که‌نه‌وه.

گر گترینه که پیش بخه..... جمال ماضی

نهمه پیش رپه ریکه بو رپنهایی بو باشتین کاته کان:

۱- باشتین کاته کانی دوعاو پارانهوه

۱. له کاتی بانگی نوپژو کاتی نارمه تیدلیه: (عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): (يُتَانِ لَأُتْرَدَانِ أَوْ قَلَمًا تُرَدَّانِ: الدُّعَاءُ عِنْدَ النَّدَاءِ وَعِنْدَ الْبَاسِ حِينَ يُلْجَمُ بَغْضُهُمْ بَغْضًا) (رواه أبو داود).

واته: (له سههلی کوپی سهعدموه (خوا لئی پازی بیت) وتی: پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فهرمویه تی: (دوو شت همن پمت ناکرینهوه: دوعاو پارانهوه له کاتی بانگداندا، له کاتی نارمه تیدا کاتیک هندیکیان له هندیکیان نزیك دینهوه).

۲- له نیولن بانگو قامه تدله: (عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) الدُّعَاءُ لَا يَرُدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ) (مسند أحمد).

واته: (له نههسی کوپی مالیکموه وتی: پیغه مبهری (صلی الله علیه وسلم) فهرمویه تی: (دوعا پمت ناکرینهوه له نیوان بانگو قامه تدله).

۳- له سوچه تدله: (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: (أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ) (رواه مسلم).

واته: (له نهبی هورمیرموه (خوا لئی پازی بیت) پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فهرمویه تی: نزیکترین کاتی بهنده له پهرومرد گاریهوه لهو کاته میه له سوچه تدایه، جا دوعاو پارانهوهی زوری تیدا بکمن).

۴- ناوالمستی شهو: (عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم)

گر گترینه که پیش بخه..... جمال ماضی

بُئِلُ: أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ (صحيح الترمذي).

واته: (له عه مروی کوری عه به سهوه، له پیغه مبهری (صلی الله علیه وسلم) بیست دمیضرموو: (نزیکترین کاتی پهرومردگار له بهندموه له ناوړاستی شهوو بهشی کوټاییهتی نه گمر توانیت تو لهو که سانه بیت که زیکرو یادی خوا بکمن لهو ساتهدا نهوا نهنجامی بده).

۵- له سئ یه کی کوټایي شهودا: (پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرمویهتی: (يُنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ) (رواه البخاري).

واته: (پهرومردگارمان هه موو شهوټک دادمبهزیتته ناسمانی دونیا، کاتیک سئ یه کی کوټایي شهو دهمینیت، دمهرمویت: کئ دوعاو پارانه مویه کی ههیه لای من تا وه لامی بدمهوه، کئ داوای شتیکم لی دمکات تا پیی ببه خشمو کئ داوای لیخوشبونم لی دمکات، لیی خوش بیم).

۶- له شهودا: (عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) يَقُولُ: (إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ) (رواه مسلم).

واته: (له جابیرموه وتی: له پیغه مبهرم (صلی الله علیه وسلم) بیست دمیضرموو: (پهراستی له شهودا ساتیک ههیه، هر موسلمانیک تووشی لهو ساته بییت داوای خهیرو چاکه بکات له خوای کهوره له فهرمانی دونیاو قیامت مه گمر هر خوای کهوره پیی دمه خشیتو هه موو شهو کهیشی

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضي

بعو شیومیه دعبیت بوئی.

۷- **رؤزی ههینی:** (عن أبي هريرة قال: قال أبو القاسم (صلى الله عليه وسلم): في الجمعة ساعة لا يوافقها عبد مسلم يظلي فأنال الله خيرا إلا أعطاه) (رواه البخاري).

واته: (له نعي هورميرموه وتي: نعا القاسم (صلى الله عليه وسلم) فهرمويتي: له رؤزی ههينيدا ساتيك ههيه بهندي موسلمان تووشی بیتو پراوستا بیتو نوێز بکات نینجا داوای خهیرو چاکه بکات له خوای گهوره مهگر خوای گهوره هر پتی دهبخشیت).

۸- **له کاتی خویندنی کهمشیردا:** (إذا سمعتم صباح الديكة فاسألوا الله من فضله فإنها رأت ملكاً) (رواه البخاري).

واته: (کاتیک گویتان له خویندنی دنگی کهمشیر بوو، داوا له خوا بکهن له فهرلو گهرمی، چونکه نهو کهمشیره فرشتهی بینووه).

۲. **باشترین کاته کانی نوێز:**

پرسیارکرا له شیخ (ابن العثيمين): چاکترین کات کامیه که نوێزی تیا بکەیت؟ ئایا سهرفقای کاته که باشترینه؟ وتی: تهواوترینی نهومیه که بهیتی شمع دیاریکراوه لهکاتی خۆیدا بیت، بۆ ئهمهیش پیغمبر (صلى الله عليه وسلم) له ولامی نهو کهمی که پرسپاری کربوو که چ کارێک لای خوای گهوره خوشهویستترینه؟ فهرموی: (الصلاة على وقتها) نوێز له کاتی خۆیدا، نهیفرمو: (الصلاة في أول وقتها) نوێز له سهرفقای کاتیدا، چونکه نوێز مهکان تیا ئههیه که سوتنت دعبیت پیشی بهخیتو ههیشانه که سوتنت دعبیت دواي بهخیت بۆ نهوته

گرگزينه که پيش بخه.....جمال ماضي

نويزى عيشا سوننەت دىيىت دواى بخەيت بۇ سىيەكى شەو، چونكە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) شەوئىكىان دواى خست ھەتا وتيان: ئەي پىغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم) ئافرىتانو مىندالان خەوتن، ئەمىش دەرچوو بۇ ناويانو نويزى پىكردنو ھەرموى: (إِنَّهُ لَوْ تَهَا لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي) (رواه مسلم).

واتە: (بەراستى ئەو ھە كاتى خۆيدايە ئەگەر بە قورسو نارەھەتم نەزانيە لەسەر ئومەتەكەم). بۇ ئافرىت وا باشتە ئەگەر ھە مائەو بوو دواى بخات.

ئەگەر وا دانرا كە كۆمەئىك پياو ھە سەھەرو گەراندان، ئەوا وتويانە: ئايا نويزەكە دوا بخەين يان پىشى بخەين؟ دەئىين: باشتە ئەوئىە كە دواى بخەن، ھەرومەا ئەگەر كۆمەئىك دەرچوون بۇ گەشتو سەيران ئايا باشتە وايە كە عيشا پىش بخەن يان دواى بخەن؟ دەئىين: چاكتر وايە كە دواى بخەن مەگەر كاتىك نا كە تووشى نارەھەتى بىن.

باقى نويزەكانى تر باشتە وايە كە پىشبخەين مەگەر لەبەر ھۆيەك، بەياني پىش بخەيت، نيوپۇ پىش بخەيت، ەھەر پىش بخەيت، مەغرىب پىش بخەيت، مەگەر كاتىك ھۆكارىك ھەبىت، لەو ھۆكارانە: ئەگەر دونيا گەرم بوو باشتە وايە كە نويزى نيوپۇ دواىبخەيت تا كاتەكە فەينك بىت، واتە بۇ نزيكى نويزى ەھەر، چونكە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ھەرمويەتى: (إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ قَبْلِ جَهَنَّمَ) (رواه البخاري).

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

واته: (ئەگەر گەرما بەتین بوو نوێژمکە دوا بخەن بۆ کاتی فێنکی چونکە تینی گەرکاکە لە هالاوی دۆزەخمویە).

جاریکیان پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) لە سەفەردا بوو بیلال ھەستا بانگ بدات پێغەمبەر ھەرمووی: دواي بخه بۆ کاتی فێنکی، پاشان ھەستا بانگ بدات، ھەرمووی: دواي بخه بۆ کاتی فێنکی، پاشان ھەستا بانگ بدات، ئینجا بانگیدا، ھەروەھا لەو ھۆکارانەی کە لە کۆتایی کاتەکاندا بەدەست دێت بۆ نوێژە جەماعەتەکە لە سەرئادا بەدەست نایەت، لێرەدا دواخستەنەکە باشترە، وەک پیاویک کە بە کاتەکاندا دەگاتو لە وشکانیدا یەو دزانیت کە لە شارەکە نوێژمکی دەگاتو ھەریای جەماعەتەکە دەگەوێت لە کۆتایی کاتەکاندا، ئایا باشتر ئەویە کە نوێژمکی بگات لەو کاتە کە سەرئادی کاتی نوێژمکیە، یان دواي بخات تا بە جەماعەتەکاندا بگات؟ دەڵێن: باشتر ئەویە کە دواي بخەیت تا بە جەماعەتەکاندا بگەیت، بەڵکو ھەندێک جار دەڵێن کە دواخستەنەکە واجبە بۆ ئەوی کە بە جەماعەتەکاندا بگات

۳. **باشترین کاتی دروودو سەلاوەتەدەن لەسەر پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم):**

(القاضي عياض) لە کتێبی (الشفاء) مەکیدایا باسی کردووە: کە چەند کاتو بارو دۆخیەک ھەن لای ئەو پەسەندن کە دروودو سەلاواتی بۆ پێغەمبەر تیا بنێرین، ئەماندا کورتی دەکەینەوە:

- پاش وەلامدانەوی بانگی نوێژە ھەرزەکان

گر نگوریدہ کہ پیش ہنخہ..... جمال ماضی

ۛ ڪاٿي چوونه ناو مزڪاموتو ڊهرچوون ٿي.

دوای شایهتوومانی مکتوتایی له نوێژدا.

دوای دوعای قونوت.

له نویژی جهنازدا دواي (الله اكبر) دودم.

پاشو پیشی دوعا به راسته و خو.

له کاتې وتاری هینرو جهننه کانونو یو یو باریزه بارانمو غمیری نهواندا.

- له کاتې ناو هیڅنای پټېځمهر (صلی الله علیه وسلم) یان نووسینې
ناو کمېدا.

لہذا کئی صدھوں مہرہ لہ حدیو عمرہدا.

لە رۆژی هەینیدا.

له مكاتي بهيانو ليواردا.

له مکتوباتی مه جلیستدا.

له ڪهائي وڌندو وڃي ۽ انهي زالنستيو ڪوٽاين پڙهيندي

لەئێوان (الله اکبر) مەکانی مەکانی نوێزی جەزە مەکانە.

۴. با شترین کانه کانی شه ونوږځ:

ع. با شترين گاه گاني شه و نوولز.
 زانايان ده لکن با شترين گاه گاني شه و نوولز.
 زانايان ده لکن با شترين گاه گاني شه و نوولز.

گرنگترین که پیش بخه..... جلال ماضی

وسلم) فهرمویهتی: (نَزَلَ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ) (رواه البخاري) (۶۳۲۱) و (مسلم) (۷۵۸ / ۱۶۸) واللفظ له عن أبي هريرة (رضي الله تعالى عنه).

واته: (پهرومردگارمان ههموو شهویک دادمیزیتته ناسمانی دونیا، کاتیک سئ یهکی کوتایی شهو دهمینیت، دهمرمویت: کئ دوعاو پارانهومیهکی ههمیه لای من تا وهلامی بدمهموه، کئ داوای شتیکم لی دمکات تا پیی ببهخشمو کئ داوای لیخوشبونم لی دمکات، لیی خوش بیم).

نموه باشتیرنی کاتهکانه بو کهسیک بزانیت که لهو کاتهدا هلدسیت، نهمگر کهسیک ترسی ههموو که لهو کاتهدا خهمیری نابیتهموه لهو باشتروایه که نویژمکی بکاتو وتریک بکات پیش نهموی بخمویت، وهک بهراستی له پیغمهمیری خواوه (صلی الله علیه وسلم) هاتوو له (سنن الترمذی) و کتیبهکانی تردا هاتوو.

۵. باشتیرن کاتهکانی دلوای لیخوشبون:

باشتیرن کات بو داوای لیخوشبون له خوای گهورمو وهلامدانهموی دوعاو پارانهومکان کاتی سههمرو بهرمبیهانه، خوای گهوره فهرمویهتی: ﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ (الذاریات: ۱۸)

واته: (له بهره بهیانهکانیشدا داوای لیخوشبونیان له پهرومردگاریان دمکرد (تا لییان ببوریت)).

باشتیرن شیوازی دوعایش نهمویه که پیغمهمیر (صلی الله علیه وسلم) به (سید الاستغفار) ناوی بردوو: (اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا

گر نگردد که پیش بخند..... جمال ماضی

عَلَى غَدَاكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أُوذِيَ لَكَ بِغَدَاكَ عَلَى وَأُوذِيَ لَكَ بِغَدَاكَ عَلَى وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ (رواه البخاري).

هر کس که روزی بیخویند به دنیا بی باوری بی همتی نه دلمه
بیتو نه روزی بمریت پیش نهوی لیواره دابیت نهوی نه نهی بهمستو
هر کس که شهودا بیخویند به دلمه بی دنیا بیتو بمریت پیش
نهوی که روزی بیبیتو نهوی نه نهی بهمستو.

۶. باشتین کاته کانی ناراسته کردنی که سانی تر:

نه گمشتو سمرانو ریگاو کاتی سواری نوتومبیلو فریاده،
(ابن عباس) (خوا لیان رازی بیت) دمگیریتو نه دابیت، من روزی کبان نه
بشت پیغمبری خواوه بوم (صلی الله علیه وسلم) فرمود: ((تَا قَلَامُ
إِنْ أَعْلَمْتُ كَلِمَاتٍ أَحْضَرْتُ اللَّهَ يَخْطُوكَ أَحْضَرْتُ اللَّهَ يُحْضِرُكَ إِذَا سَأَلَ فَسَأَلَ اللَّهَ وَإِذَا
اسْتَعْنَى فَاسْتَعْنَى بِاللَّهِ وَأَخْلَمَ أَنْ الْأَمَّةَ لَوْ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْشُرُوكَ يَنْشُرُوكَ إِلَّا
بِشْنٍ لَذَكَّتَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَنْشُرُوكَ يَنْشُرُوكَ إِلَّا بِشْنٍ لَذَكَّتَهُ
اللَّهُ عَلَيْكَ رُبَّمَا الْإِقْلَامُ وَجُمُتِ الصُّحُفُ)) (رواه الترمذی) (۲۰۱۶) عن ابن عباس (وقال
الألبانی: صحيح).

واته، (نهی) بمرستی من چاند و شیهکت فیر دمکم، تویش
نمبریان بکوبیانزانه و بیانخوینه، خوی گموره دمپارزیت، سنوره کانی
خوی گموره بهاریزه ناراسته خوت دموزیتو، نه گمور داوی شتیکت
کرد نه خوی گموره داوا بکه، نه گمور داوی پشیوانیت کرد، بشت
به خوی گموره بیبسته، بزانه نه گمور همور خه نه گمور کوبینو نه سر

گرنگترین نه که پیش بخه.....جمال ماضی

نومى كه سودو قازانجیكت په بځمیهمن ناتوانن هیچ سودیكت په بځمیهمن مهكمر خواى كهموره نوسیبیتى بو تو بیت، مهكمر همموو خه لكى كویبنموه لهسر نومى كه زیانیك بهتو بځمیهمن، نومو ناتوانن هیچ به تو بځمیهمن، مهكمر خواى كهموره لهسر توى نوسیبیت، پاشان قهلم هه لكیرو او بهرز كرایدومو لاهرمكانیشی وشك بوونموه).

- كاتى نان خواردن: (عن عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، قَالَ: كُنْتُ فِي حِجْرِ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، وَكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ فِي الصُّحْفَةِ، فَقَالَ لِي: (يَا غُلَامُ، سَمِ اللَّهَ، وَكُلْ بِمِيزِنِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ) (رواه مسلم).

واقه: (عومهرى كورې لمبو سهلمه (خوا لى رازى بیت) دمهرموت: (منډال بووم پېغمبرى خوا (صلی الله علیه وسلم) خوى بهخوى دمكردم، چوونكه زړكورې بووم، كه نانم دمخوارد دستم دمكړا بډناو لهكښمكدا به نارمزوى خوم، جا پېغمبر (صلی الله علیه وسلم) تمیى كردمو پتى همرموم: (رؤله! كه نان دمخوى له سمرتاوه ناوى خودا بهینمو «بسم الله» بكه، به دستى راستت بخوو له بهردمى خوتموه بخوو، دست مېكړه بېملاو نوملادا مهكمر لمبر بهمانه (روا).

له كاتى نهخوشیدا: (انس) (خوا لى رازى بیت) دمیكړپتموه، دهلیت: (كَانَ غُلَامٌ يَهُودِيٌّ يَخْدُمُ النَّبِيَّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَمَرَضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَعُوذُهُ فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ: أَسْلِمَ فَنَظَرَ إِلَى أَبِيهِ وَهُوَ عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُ: أَطِيعِ أَبَا الْقَاسِمِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَأَسْلَمَ فَمَخَّرَجَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وَهُوَ يَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَتَقَدَّ مِنْ النَّارِ).

گرنگترین نه که پېش بخه.....جمال ماضي

واته: (مندالېك هېوو جوولهكه بووو خزمېتى پېغمبېرى خواى (صلی الله علیه وسلم) دهكرد، نهخوش كهوت، پېغمبېر (صلی الله علیه وسلم) هاتو سېردانى كړدو لای سېرېهوه دادمېشیت پېی دهمرمویت؛ (موسلمان بېه) مندالېكېش سېرېكې باوكې دهكات كه لايدا بوو، باوكې پېی وت: به قسهی (ابا القاسم) بكه، ئینجا موسلمان بوو، ئینجا پېغمبېر (صلی الله علیه وسلم) رۆیشتو دهمرمو: (سوپاسو ستایش بو خواى كهوره كه رزكاری كړد له ئاكری دۆزهخ). سېرېای ئهوى كه لهم گمنجه خزمېتى پېغمبېرى دهكرد (صلی الله علیه وسلم) بهلام نهمېش هېوو كه هیشتا پېغمبېر (صلی الله علیه وسلم) بانگېوازی ئهوى نهكړدبوو بو موسلمان بوون، تا ئهو كاتهى كه پېغمبېر (صلی الله علیه وسلم) كاته گونجاوهكهى دۆزیهوه بو بانگېواز كړدى، هات بو لایو سېردانى كړد له نهخوشیهكهیداو بانگېوازی كړد بو موسلمان بوون، لهم سېردانه كلیلى نوورو پووناكى بوو بو.

۷. باشتړینی كاته كان بو قورئان له بهر كړدن:

۱- دواى نویژى بهیانی: چونكه باشتړینی كاتهكانه بو زیكرو یادى خواى كهوره، كهوړمترینی زیكرمكانیش قورئان خویندنه، ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ (ق: ۳۹) واته: (پېش خور ه لاترو پېش ئاوابوونى ته سېبېحاتو سوپاسو ستایشی بهروردكارت بكه).

چونكه پېغمبېر (صلی الله علیه وسلم) كاتېك نویژى بهیانی دهكرد

گرنگترین که پیش بخه..... جمال ماضی

له شوین نوێژمکهیدا دادنه‌یشتو زیكرو یادی خواى گهوره‌ی دمکرد تا
خۆر هه‌لدهات پاشان دوو یان چوار پکات نوێژی دمکردو پاداشتی هه‌چو
عمرمیه‌کی تمواو تمواوی دست دمکهوت، چونکه دوعای بهرمکهتی تیا
ده‌خویند، ده‌یفرموو: (اللهم بارک لامنی فی بکورها) (صحیح الجامع)

واته‌ی: (ئه‌ی خودایه بهرمکه‌تو فەر برێژیت به‌سەر ئوممه‌ته‌که‌یدا له
به‌ره به‌یانیا‌ندا).

٢- دواى نوێژی عصر: بۆ هه‌مان فەزلو خێرو چا‌که به‌لام ئه‌وه
هه‌یه که دواى عصر که‌وتایى پۆژیکى موباره‌که به‌ قورئان خویندن.

٣- ﴿إِنَّا سَأَلْنَاكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ۝﴾ (المزمل: ٥)

واته‌ی: (چونکه به‌راستی ئێمه فەرموودمو که‌وشتاریکی سه‌نگین
داد به‌هه‌یینه سەرت (که به‌هه‌یوه به‌رمه‌نگاری ئه‌رله‌و زه‌حمه‌تی زۆر ده‌بیت).

﴿إِن نَّائِشَةَ الْإِلَهِ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ۝﴾ (المزمل: ٦)

واته‌ی: (به‌راستی خۆ پێکه‌یاندن له شه‌ودا قورستره ئه‌رووی کردارو
باشتره ئه‌رووی که‌وشتارمه‌وه.

٤- دواى نوێژه فەرزه‌که‌کان: له که‌ته چاله‌و په‌سه‌ندمه‌که‌نه که دوعای
تێدا یه‌و دووباره کردنه‌وه‌ی پێنج یان ده ئایه‌ت له‌دواى هه‌موو نوێژیک
پارمه‌تی‌ده‌ر ده‌بیت له‌سەر له‌به‌ر کردنی به‌ به‌شتیوانی خواى گهوره.

٥- له‌نیوان بانگه‌وا مه‌تدا، هه‌روه‌ها ئه‌مه‌یش له چا‌که‌ترین
که‌ته‌که‌نه له‌که‌ره‌زانیه‌ت که دووباره کردنه‌وه‌ی ئایه‌تیک به‌ شه‌وه‌یه‌کی

گرنگترین نه که پیش بهمه..... جمال مانگی
 دېک تمنها يهک خولهسکی پيښهچیت هم سکاتانه بقوزمروم

۶- له سکاتسکاني بهسکارهيناني پهيوښديسکانو نامازسکانو رښکلو
 شيوازمسکانو چاو مروانيو شتاني تر: بهراستي پيشيني چاکهسکارمان
 قورئانيان دهخويند تمنانت لهسر رښکايش، پيغمبر (صلى الله عليه
 وسلم) هلمو يمتي: (الَّذِي يَتْلُو الْقُرْآنَ وَمَوْ مَاهِرٌ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَةِ وَالَّذِي يَتْلُو
 وَمَوْ عَلَيْهِ شَاقٌّ مَلَهُ أَجْرَانِ) (متفق عليه).

واته: (تمو کسهی که قورئان دهخويندو شارمايه تاييدا، نومو لهکمل
 فريشته بهريره چاکهسکارمکاندايو، نومو کسهيشی قورئان دهخويندو
 زماني تمنه له دهکاتو به نارمحاتیو قورسی دمري دهریت، نومویش دوو
 پاداشتی هميه).

۷- له کوټاييدا له کاتي چالاسکی زمينو بمنالی دلو پرووکرينه
 خوی بمندهکه.

۸. گهورهترین روزه کانی دنیا:

ده روزه سمرقاي مانگی (ذي الحجة)، بریتين له گهورهترین روزه کانی
 دنیا به شيومييهکی رها، خولهکو کاتزميرو روزه کانی هفتسکي،
 خوشويستترين روزه کانن لای خوی گهوره، کردومي چاک تاييدا
 خوشويستترينه لای خوی گهوره، وروزی حجه، رښکاي رزگار بوونه،
 ملیدانی پيشبرکتیه له خيرو چاکهسکاندا، چونکه پيغمبر (صلى
 الله عليه وسلم) هلمو يمتي: (أَفْضَلُ أَيَّامِ الدُّنْيَا أَيَّامُ الْعَشْرِ) (صحیح الالباني)
 واته: (گهورهترین روزه کانی دنیا ده روزه سمرقاي مانگی (ذي

گرنگترین ۵۰ پېش ۵۰ څه.....جمال ماضي

(الحجة) به.

پېغمبر (صلى الله عليه وسلم) فرموده: (مَا مِنْ أَمَامٍ الْعَمَلِ الصَّالِحِ فِيهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ. بَعْنِي أَيَّامُ الْعَشْرِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) قَالَ: (وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ) (رواه أبو داود).

واته: (هیچ روزی که کمر دموى چاکه تیايدا خوشهويستتر بیت لای خواى گموره هم روزانه، واته: ده روزمکهى سمرقاي مانگى (ذی الحجة) وتیان: نهى پېغمبرى خوا جيهادو تیکوشانىش نه پټکاي خوادا؟ فرمودى: بهلى جيهادو تیکوشانىش نه پټکاي خوادا مگم پياويک بهخوى مالو سامانيهوه درجووييتو به هيچموه نهگمراييتموه).

۹. گوره ترين و چاکترين کاته کاني خهوتن:

شهو گمورترين و چاکترين کاته کاني خهوتنه، نوميش دهگمريتموه بؤ حالتي سرووستى و برياردراوى خوا بؤ بهشمر، بهيى وتى زانا موسلمانمکانو شارماياني بواى پزىشکى، بهراستى چاکترينى کاته کاني خهوتن دمورومى کاتزمير (۱۰) دى شمو، نه کاتيکدا که کاتي بهياني چاک نابيت بؤ خهوتن لهبر بهرزيوونموى خورو کاتي دواى عصرىش تا نيواره، نه مضرىبىش تا عيشا، بهراستى خهوتن لهو کاتالهدا بهيى بؤچوونى لهوان، سوود بؤ سر جهسته ناداتموه، بهلکو دميته هوى زمررو زيانو به ناپهسندىش ليک دمريتموه بهيى بريارى شهرى.

گرگترینه که پیش بخه.....چهل مایه

بهرآستی نمونهی چاک له خهوتندا که بهس بیت بریتیه له پیغمبر
خوا (صلی الله علیه وسلم): همیشه پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)
زوو دهچوو بو خهوتن، له دواي نیوشوو خابری دهووه تا هستیت
شو نوئز بکات، پاش نهوه پشوویکی دواو چاووونی پوتاسکی فحری
بیانی دمکرد تا نوئزی بیانی بکات.

(ابو برزة) (خوا لئی رازی بیت) ریوایتی کردوه که پیغمبر خوری
پیش عیشای لا ناپاسند بووو، دواي نوئزی عیسا خوی توانمخت
مگر کارکی گرنک هابوایه، وک: باسیکی پیوستی زانست
یان یاد خستنهوه، یان دواکردنی زانست یان میونداری کسیتک هتک.

۹- چاکترین کاته کانی یادکهوتنهوه سعی کردن:

- باشتین کاته کانی یادکهوتنهوه سعی کردن دواي نوئزی
بیانیه، له فرمودیه کدا له خاتوو عائیشهوه (خوا لئی رازی بیت)
ریوایت کراوه پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمودیتی: (أَتُوا
طَلَبَ الْعِلْمِ فَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُبَارِكَ لَأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا) (رواه الطبرانی).

واته: (له سهرقای رۆژدا برۆن بهدواي دست خستنی زانست، بهرآستی
من داوام له پامردگارم کردوه که فزو بهر مکت بهسر نومما
برئزیت له بیانیان زوویدا).

پیوسته نهلی زانستو خوئندکاران یسکمین کس بن له
پاریزگاری کردن له پامردکردنی سهلی صالهی کم نومما که
لهوانه بوون زور بهمنگ کاته کانیانوه بوون، چونکه نهوان له ههوه

گرن گترنه كه پيش بجه..... جمال ماضي

كس زياتر نرغو بهما كميان دهراسي.

- لىككاتى بهره بىياندا ككه جهسته هورمونى لىدرينالين دهرودات له راينى (الجاركلويه) تىككهل دىيت به جهستو سىلنجام دىيت هوى چالاكرو زىندويتى. جهو لىككاتى بهره بىياندا هر دىيت لهو ككازى نوكسجينى ككه يارمىد دىيت له چالاك ككردنى دلورىككاستنى هورمونىككاتى جهستو به تاييىت زىادبوونى شىكرى پىويست بۇ ككازى مۇخ، ئىلمىش دىيت هوى زىادبوونى لهو زاكىرمىه ككه يارمىد دىيت لىسر لىبركردنو پاراستنىو باش بىبرككوتنوه.

- لىككولىنوهككان دلنىاي دىككمنوه ككه؛ بهراستى شىوكى نارامى خىو رىككه به يادككوتنوهى زىاتر دهرات زىاتر له ئىنزمى لهو زانىارىانهى له سىروى بهدستىنانى قۇتابىهككوه دىيت ككه به شىونخونى دىستى دىككوتىت، به هىمان شىوه زمه خۇراكىك لىككهل شىرىتى پرتقال، يارمىد دىيت لىسر زىاده تىركىز ككردن بىناكايىو وىركرتن.

- چاكترىن ككهكانى يادككوتنوهوه سىى ككردنو پىداچوونوهوه به تاييىت له كاتى تاقىكردنوهوه كاند:

لىككهل بهرزبوونوهى ئاستى هورمونىككاتى بىيانىان ككه چالاكككارن لىككهل بهرزبوونوهى رىزمى شىكر لهناو خوىنداو هورمونى ئىنرؤفىنى نارامككى ئازاركك. شارمزاىانو پزىشككان ئامۇزككازى دىمن به هىستان به چىند چالاككىهكى فىكرىو جهستىى ئالوز له ماومىدا

گرنگترین نه که پیش به به..... جمال ماضی

بۇ سوود و مرگرتن نه به خشر او مغانی

پزیشکان ناموزگاری دمدن به سوود و مرگرتن نه ساتمغانی به مغانی
سرمقا که به دواي به ناگاهاتنمونه نه خمو دیت بۇ لهبر مگردنی زانیاریه
خیراگان، لهم ماومیدا زاکیره مهودا کورتو نامادیه بۇ پیشوازی نه
زانیاریه خیرا تازمکان زیاتر لهمر کاتیکی تر.

شورپو ونهومی ناستی جالاکی له دواي کاتزمیر دوانزی نیومرؤ واته نیمه
نامادین به شیومیه کی فیتری بۇ سوود و مرگرتن نه کورته خموک
یان پشوویه که، لهمر نمونه سهریچی مگردنی لهم بنما پزیشکیه تووشی
مگرتی لاوازی تمرکیزو کهم ناگایی و دابهزینی هوشیاریمان دمکات
له گهل مفرسیه تندرستی به سنورمکان.

دواي کاتزمیر چواری عصر ناستی هورمونه جالاک کارمکان بهرز
دمیتنمونه تا دمکاته لوتکه بهرمو کاتزمیر شمشی لیواره، لهمر نمونه
ناموزگاری دمدریت به سوود و مرگرتن لهم کات دیاری مگردنه بهینی
توانا، پیش سرمقای دمدانی هورمونی میلانننن که دمیتنمونه هوی نمونه
نوچکی.

تا نمونه که جالاکی کاری زاکیره زیاد دمیتنمونه که مهودا دریز
دمیتنمونه لهمر نمونه ناموزگاری دمدریت به له نجامدانی چمن لیگولینمونه
تمرکیز مگردن لهمر لهمر مگردنی زانیاریه مغان نه کاتی لیواره.

چاکترین کاتمغانی پیداچوونمونه: قوتابییه که دست پیمکات
به ماددانهی که پیویستی به تیگمیشتنو لهمر مگردنه له دواي نویزی
بیانی تا کاتزمیر خدمت یان همشتی بیانی پاشان دست دمکات به

گرنگرینه که پیش به به..... جمال ماضی

ماددهکانی لمبرکردن بۆ ماومی دوو کاتزمیر

پاشان له کاتزمیر ده تا دوانزه دست دهکات به شیکردنموو
هه لکردنی راهینانهکانو بابته و مرز شیهکانو شتی تر: بهشیک له
خهوی قوول بهسەر دبات له یهکی نیومرۆ بۆ جواری عهصرو کاتیك
خهبری دبیتهوه دبیینیت عهقل و ئیدراکی ئامادیه بۆ و مرگرتنی ههموو
شتیککی نوی، بهراستی تیگمیشته که ئاسانتر دبیته و دتوانیت بهردوام
بیت له یادخستنهوی خۆی تا کاتزمیر دهی شهو پاشان دهخهویتو له
دهموو بهیاندای له خهوه له دسیت.

ئهم کاتانه گونجاو بۆ دیراسه و پیداجوونهوه که کاتزمیری
بایۆلۆجی لهناو جهستهماندا دیاری کردوه.

له شهوی تاقیکردنهموکهیشدا پیویسته شته ئالۆزو هه لهکان راست
بکریتهوه که گرنگه بۆ پیداجوونهوی مادهکه دیر بهدیرن بیگومان
ئهمه ناگونج بیتهدی له چهند کاتزمیریکی دیاریکراوی شهوی
تاقیکردنهموکهدا.

پیویسته قوتابه که دلتیا بیت که ئهو ماددانهی لمبر ناچیتتهوه که
یادی کهوتووتمهوه له ماومی سالی خویندنی و لهسهری پیویسته تهها
پیداجوونهوی بیرو بۆچوونه بنهڕمقیهکان بکاتهوو، دواتر دهمکهویت
که بهراستی ئهوی لمبری کردوه له یادی نهچووتمهوه.

ههشتم: پیداجوونهوه و راستکردنوه و ڕیک کردنوه بکه:

توانا لهسهر پیداجوونهوه ڕیپموی ژیانی (پۆزانتمهوه) هه لباردنت بۆ

گرنگترین نه که پیش به...

چاگترین رښکارو شیواز، کارللیک و تیکه لاری پښ دروست دمیته لمپیناو
زامن کردلی رښتینیکی لمرخو و خیرا، سمرپای بمرسته مکانی
زیانو ناراحتیه مکانی لمر و که حساب کراوه، لمریشی که حساب
لمرکراوه، بیگومان لمره وانا تو بویتته پیموایه کی شامزا، دور
له هر لادانلیک له رښموه سروشتیه که، به دنیایی لمره دمریتوه
بو چند چالاکیه که کوتایی پښ نایم له رښ کردنموه
راست کردنموه پیداجوونهوه.

۳- له کوتایید:

رښگستنه وهی زیان.. چون ده بیته؟

با بروانین له زیانمانو زیانی خه لکی..

با ساتلیک بوستین بو تیرامان تا زیانی خومانو خه لکی بهشکنین

با هو لیدمین زیانمان سرلنوی رښ بخینوه..

بوچوونتان چیه پیکهوه موناقه شهی گرنگترین ههنگاوه
بنه رتییه کان بکمین لمر گهشته دا؟

کاره له پیشینه کانت کامه یه؟

لمر ههنگاوه سمره کیو گرنگاندهی که پتویست دمیته دستیان
پښ بکمیت رښگستنه وهی زیانته؛ لمریه که کاره له پیشینه کانت

گرنگترینە که پیش بخە.....جمال ماضی

دیاری بکەیت شتە گرنگەکە بە نەسبەت تۆوہ جیہہ؟ ئەوہ جیہہ کە
تۆ باومرپ پیتی دەبیت؟ ئەوہ جیہہ کە تۆ باومرپ وا دەبیت کە پێویستە
قوریانی بۆ دەبیت؟

کاتیەک ئەم پرسیارانە دەکریت لە زۆریەک لە گەنجەکان، دەیانبینیت
خێرا وەڵام دەدەن: دین، بنەماکان، خێزان.. بەلام پێرەوی ژیانو
کاریان هیچ کات بەلگە لەسەر ئەوہ نادات!

ئایا دەتوانیت بزانی تۆ لە ژیاونداندا راستە؟ چی شیای قوریانیدان دەبیت
لە ژیاونداندا لە تێروانیی خۆتەوہ؟ سەرئێوە بەدە کە هەموو رۆژێک چۆن
کات بەسەر دەبیت؟

چۆن کاریک بەسەر ئەوانی تردا پیش دەخەیت لە خشتە کارمەکاندا؟

چۆن ئەوہ کە گرنگەو ئەوہ زیاتر گرنگە هەلی دەبێت؟

بەرپاستی وەڵامدانەوت بۆ ئەم پرسیارانە بریتیە لە دیاریکەری
راستەقینە بۆ قییمەت بەهاو کارە لەپێشینەکان، بە داخوہ، زۆریک ئەو
شتانە کە بەمەکا دەدەن کاتیک جیاوازی زۆر دەدۆزینەوہ لە نێوان
ئەوہ باومرمان پێیتە کە (کارە لەپێشینەکانە)، نێوان ئەوہ کە
واقیعی حەقیقەمان پێمان دەڵێت!!

هەنگاویکی کردلری:

ئەم قییمەت بەهایانە کە دێن پێکیان بخە بەپیتی گرنگیانو لە
پێشینەیان لە تێروانیی خۆتەوہ:

گرنگترین نه که پیش به... جمال ماضی
پهرستشو عیبادت، کارمکه، رڼکرو بهردموای کسیتی، خیزانو
بنه مال مکه، تهنرووستی.

هسته به رڼکخستنی نهم قییمو بهایانه به پینی
گرنگیان له تیروانیی خوته وه:

تییینی جیاوازی بکه - بو نمونه - له نیوان نهمی که رڼکی کسیتی
له سرووی کارمکهوه دادمیتو، له نیوان نهم کسیدی که کارمکه
له سروی رڼکیه کهوه دادمیت، نهم رڼکخستنه رڼروی زیانی
هردووکیان به تمواوی دهگوریتا یه کم نامادیه بو قوریانیدان به
کارمکه له پیئاو رڼکی کسیتی، له کاتیکدا نهمی تر قوریانی دمدات
به رڼکیه که له پیئاو کارمکه دای دواي کوتایی هینان له رڼکخستنی
قییمو بههاکانی پیشوو دنیابه که تو کاتی خوت بهسر دهبیت به
شیوازیك گونجاو بیت له گهل رڼکخستنی کاره له پیشینه کانت - له
زور کاتدا - دمیوزیتهوه که تو پیوستیت به پلان دانانهمیه سرله نوق
بو روزه کمت.

نامانجه کانت دیاری بکه

دیاری بکه که حمز ده کمیت به چی تلی پهرتیت؟ حمزت به چیه که
به دستي بیتیت؟ بیر بکه مروه که تو جیروکی زیانت دنووسیتوه
دواي بیست سال؟ یان سی سال؟ چی تیا دهگوریتهوه؟ تاقی بکه مروه
لهوه بنووسیت که حمز ده کمیت هاو رڼککانتو تاکه کانی خیزانه کمت
دربارمی خوتو رڼوی وهفاتت بیلین، پاش تهمنیکی درر، دهبیتیت که

گرنگرینه که پیش بخه..... جمال ماضی

جیان دموت که دمریاری تو بیلین!!

فیکرمی دانانی نامانجهکان رادمگیریت لاسر بنهمای شتمکان دوو
جار درووست دمکرتین:

یمکم: له زمیناندا، له رینگمی پیکهیتنانی ویتیمیکمی وردهکاری
روونهو بۆ هموو نمو شتانهی که حمز دمکمین پیتی بگمینو زیانمان
دوای سالیك چ ویتیمیک و مردمگیریت؟ یان پینج سال، یان ده سال؟

دووم: لاسر نمرزی واقعی، له رینگمی کاره چاکه ناراستهکارو مگموه.
به تهاوی وهك نموی نمداز یاریکی بیناسازی دیمکات که نهخشو
پلانیکی تهاو دادمنیت بۆ مالمکه که دیموت درووستی بکات پیش
نموی که یهك بزمار ی پیا داکوتا بیت.

دواخستنی نه ریتی:

بۆ نموی زیانت ریک بخمیتموه: چمند کارو چالاکیهك هن که
پتویستی به دواخستن همه له راهه راندندا.

لهخوت بهرسه: نایا بۆ نم کاره شوینمواریکی مگرنکه همه لاسر
ناستی ماوه دریز که رایبه ریتیم یان رانه پرتراوه؟ بهراستی بهسربردنی
کاتمکان له بهرستشداو، لهگهل خیزانه مگو، له گمشویندن بهخوه،
شوینمواریکی قولو ماوه دریز جیدیلت له زیانماندا، له کاتیکدا
بهسربردنی کات لهگهل هاورتیان تا کاتمکانی درونگی شوو
مگران بهناو بازارداو بینینی تهلهفیزیونهکانو چونه ناو چمند پرۆسهك
نالگه پهنیت بهر مکیه که هموو لمانه شوینمواری بی سوویدان دهوت

گرنگترین نه که پیش بخه.....چال مایه

بۇ ماوهى دريژ، لمبر لهوه پيويسته همولبدىت بۇ دواخستنى بهيلى توانا.

سەرکەوتووومىکان رووداوومىکانى رابردوو پهسکيان ناخات لمگر
گومریش بووين. لهى گمىجان بوختى لهوتان بۇ باس دمکىم له
زارى مکسه خاوم لهزمونهکانهوه؛

- هستن - لهى گمىجان- لاپهريهکى نوى له زيات دست
پيىکه تا جيهانى لهمرۆت دست پيىکىت، لهه جيهانى دوتنى
خفتاوى نييه.

- هستو سەرلهنوى دست بکرموه به زيات، وای دابنق که تو
له خوینددا شکست هیناوه، يان کەوتوویت بهسر تاوانیکدا، يان له
پیشبرکتيهکدا کەوتوویت، يان بویتمه نیجیری کەسپکى خراب
پابند مبه به هموو لهمانهوه، لهسپى خپراپو زۆرتىنى لهوانن که بهر
کارساتو کمتن دین، پياوى خاوم لهماعیش زۆرتىنى لهو کەسانن
که دمکونه بهر حاسوودى حاسوودهکازو، سەرکەوتووومىکانیش
هموويان سهرمايهى چەند لهزمونليکى که له سهرماي گمشته
دریژهکىاندا کەوتوون.

- هسته لهوانى کافر بوون به منهدو بهرنامهکى خواى
گموره لهسر پوى زمويدا له ماوهى لهمانياندا، خواى گموره سنورتکى
فراوانى بۇ بهرپارداون بۇ لهوى بکمرتنهوه بۇ، چالوو بهسپهکاني لهو
شوينوار لهو لهه هه لهيه بهسر مروه، ﴿ قُلْ لِلّٰهِ الْغَنَاءُ ۚ لَئِنْ يَنْتَهِرَ الْمُتَّقُونَ
لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ۚ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُكَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴾ (الاحزاب: ۲۸)

گرنگترین ۛه پیش ۛخه.....چال ماشی مېهرېبانېشه).

نایا بیانووېه ڪټ ٻو دمېنېتېهوه لېمې ڪه هېنگاو بېنېت، ژبانټ
سەرلېنوې بنووسېتېهوه ۱۹

- هېستېم ګوې له پېشېموا (الفزالي) بېګره: بېراستې له ګېل ټو
دموېت، پېت ده لېت: (خوت هه لېمواسته به چېند ئاواتو خوز ګېه ڪدا
كه غېب درووستې دمڪات، بېراستې لېم دواخستې هېر ګېز به خېرو
چا ڪه نا ګېرېتېهوه ٻو ټو، ئامادېي نزيك لېمېردستېدايېو له نېفسې ناو
جېستېتدايېه، بارو دؤخه خو شېه ڪان يان ناخو شېه ڪان ڪه له دورو بېرټ
دېن، ئهوانه بېتېنھا ئېو پالېشتيانېن ڪه داهاټووي ټوې لې پېكديت
شوېنېك نېيې ٻو خاويوونېهوه يان چاوېروانې).

- هېستېم مېهرې دېلې رابردووت، ڪې ئېمې پې وټووت:
بېراستې ئېنسان به رابردوېهوه ۱۹ ڪې قېناعېتې پې ڪردوېت ڪه
سېر ڪه وټووه ڪان لاپېرېه ڪې سېزو رېشېيان ټيا نېيې ۱۹ ئېمېو
هاوشېو ڪانې ټو دېل دمڪېن له ڪوټې رابردوودا، دقېبېستېنېهوه به چېند
وېهېو خېالېي ڪهوه ڪه مېټروويان نېيې ۱۹ نایا رېحمېتې پېرومرد ګارټ پې
نې ګېشټووه؟ لې ګېل حېنانو بېزمېي ګېورمو سېرېر شټيار مڪټ له
ئاسماندا ڪاټېك له فېرمودېه ڪې قودسېدا فېرموېهتې: (يا اېن آدَم اِنْكَ
مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلٰى مَا كَانَ فِیْكَ وَلَا اُبَالِي. يا اېن آدَم لَوْ بَلَّغْتَ دُثُوْبَكَ عَنَّا
السَّمَاءُ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ وَلَا اُبَالِي. يا اېن آدَم اِنْكَ لَوْ اَلْبَيْتَنِي بِقُرَابِ الْاَرْضِ غَطَّاهَا ثُمَّ
لَقَيْتَنِي لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئاً لَا يَمِیْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً) (رواه الترمذی).

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال عاطفی

واته: (ئهی نهومی ئادم هر کات تۆ بانگ له من بکەیتو تەگای
شتیکم لیبکەیت لیت خوش دهم نهومی که کردووتو گوئی
نادمی، ئهی نهومی ئادم ئەگەر گوناوهکانت بگاته بهزایی لاسمان
پاشان داوای لیخوشبوونم لی بکەیت لیت خوش دهم گوئی نادمی،
ئهی نهومی ئادم ئەگەر تۆ بییت بۆ لام به پری زوی به گوناهو تاوانهوه
پاشان به من بکەیتوه هاوهلو شریکت بۆ من داننا بیت لهوا منیش
پر به زوی به لیخوشبوونی خۆمهوه دیم بۆ لات).

- ههستو ئهم غهمو پهزاریه تێک بشکێنه که لهسر دلتە،
ههستو سهزلهنوی گهوره ببو بهناو جیهانهکاندا بخوینو ههستو
با هیچ پهکخهڕێک پهکت نهخات، یان شهیتان زāl بیت بهسرتداو
ههسته کۆتو پهیومندهکان هههههه بههیز بن لهبردم هیممته
بههیزمهکاندا خۆیان راناگرن، میژوو هههههه تارێک بیت تیشکی
پیاوه پرشنهگدارمهکان رووناکی دهکاتهوه. پیاومهکان به میژووی نهمرۆوه
پیاون نهک به یادموریهکانی دوینیوه.

- ههسته کیت بینیه لهپیش خۆتهوه که به رابردووت بیرت
بخاتهوه، شهقیکی تیههلبده، ئەگەر ههسته پێکرد لهوای خۆتهوه
بهرو دواوه رات دهکیشیت، ئاو مههمروه بهلایدا، ئەگەر لیت نزیک
بوویهوه تهماعی تیادا ههبوو لهوا ههنگاوهکانت خیرا بکه، نهوه
شیاوو حهقتره که لهتۆ دواکهویت.

- ههسته بهراستی پیاویک سهد کهسی کوشتبوو، بهلام کاتێک
دمروونی هههههه ناوای پهههههه بهزیی بوو قاچهکانی ههنگاوی نا

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماهی

پرو لیخوشبوونی خوایی به گمورمیرو خوراگرییوه خوای گموره
ومی ناره خواروه بۆ سار زویمکی پالک که نزیك بییتوه تا لغزو
تۆماری پزگاریووالدا بینووسیتو، پرومردگارت خوشحال دصیت به
نویدی بلمدییهکی تاوانبار زیاتر له پیخوشحال بوونی لئو کهسیدی
که خوراللو ناوه ونبووهکهی بۆ گمراپوه که لیسر لازمهکهی بوو
کاتیک ون بووبوو که له خوشیدا لیلی تیگچوو وتی: (اللهم أنت عیدي
وانا ربك)

واته: (خوایه گیان تۆ بلمدی منیتو من پرومردگاری تۆم). پیغمبر
(صلی الله علیه وسلم) له بمرکهوتنی سۆزو حمانو رحماندا فرموی:
(لَوْ لَمْ تُدْثُوا لِلَّهِ بِكُمْ وَجَاءَ بِكُمْ يُدْثُونَ فَيَسْتَفْزِرُونَ اللَّهَ فَيَقْرِهَ هُمْ) (رواه مسلم).

واته: (لەگەر ئێوه تاوانو گوناوه نەجام نەدن ئەوا خوای گموره لاتان
دساتو قومیککی تر دینیت تاوان بکەنو داوای لیخوشبوون له خوای
گموره بکەنو ئەویش لییان خوش دصیت).

ئایا بیانویهکت بۆ ماوتوه به خۆ ههواسین به وهمو خهیاڵهکانی
پابردوووه؟ یان بیانویهکت بۆ ماوتوه له ژیان لیسر هیواو ئومیدمکانی
داهاتووی نادیارو چاومروانکراو؟

- ئیستا ههستو له ئیستاه دست پیتیکه. جارتکی تر خۆت
پابینه لیسر خۆندنهوی لهم کتیه، لهگەر ویستت، تا بهیهک
گهیشتنهومیکی تر که ههیشه نوێ بیت، له کاتیککی نزیکدا به
هشتیوانی خوای گموره.

ناوه روڤك

لايهه

بابهت

دهستپيك 5

رووبه پرووى بهر بهسته كان بهر وهه و ژيانك ږك بخه: 11

1- خوت له بيرو بۇچوونه نهرنپه كان ږگار بكه 11

2- ده ههنگاوى كردلرى بۇ ږگار هوون له بيرو بۇچوونه نهرنپه كان 11

3- چهند ههلوپسته پيك له پيناو ږكخستنى ژيانماندل 73

په كهه: چهند ههلوپسته پيك له گهل نهفس و دهرووندل 36

دووهه: چهند ههلوپسته پيك له گهل شاره زليان و پسپوراندل 48

1. بيرو بۇچوونه كانك ږك بخه به به كاره پنانى بهرنامه كانى 48

له خشه زيهنپه كان 48

2. بيرو بۇچوونه كانك ږك بخه و پوخته پان بكه به وهى ناوده بهرپه 51

به «بوومه له رزهى عقل و ژيرپه كان» 51

3. هتمانست به خوت و تولنا كانك هه پيت له سر چاسه كردنى 53

كاره كان!! 53

گرنگترین نه که پیش به نه..... جمل مانسی

دوهم: _____ ۵۹

به گرنگترین دهست پیکه نه گهر قورسین بووینت _____ ۵۹

۱- کار دوله نه کاره کهت له کورترین کاتدا رله پرنه _____ ۵۹

۲- چند پاسایه کی گرنگه، تویش به گرنگترین دهست پیکه ۷۸ _____

سینهم: _____ ۸۷

کاره له پیشینه کانت له ژياندا تاقی پکهره وه _____ ۸۷

۱- پلان دلان و ریکفستی کاره له پیشینه کان له پیشترین _____ ۸۸

همنگاوه کانی نیداره دلنی کاته _____

۲- ریکاکهت ناماده پیکه به ره و ریکفستی کاره له پیشینه کان _____ ۹۹

۳- چون کاره له پیشینه کان دیاری ده که پیکه له به دهستینانی _____ ۱۳۳

نامانجه کهتدا _____

۴- چون هاوسهنگی دروسو سلاسهت له ژياتدا به دهست _____ ۱۴۳

دینیه؟ _____

چولره م: _____ ۱۵۵

چون ژيانک به ره و سهر کهوتن ده به پیکه؟ _____ ۱۵۵

۱- چون گمشه به شاره زلییه ژيانیه کانی خوت ده ده پیکه؟ _____ ۱۵۵

به که م: پلان دلنی پاشان پلان دلنی _____ ۱۵۵

گرنگترین نه که پیش بخه..... جمال ماضی

دوهم: هاندەر به پاشان هاندەر به..... ۱۵۶

سێهم: له که سایه تیه کان تیبه..... ۱۵۹

چوارهم: برپاری خۆش بدە..... ۱۶۰

۲- هه موو به یانیه که کاره له پیشینه کانت کامه به؟..... ۱۶۱

(چهند جیبه چی کردنیکی کردلری)..... ۱۶۱

پنجهم..... ۱۶۵

تیکرایی سه رکه وتن..... ۱۶۵

۱. دوو دل هه به و کاره له پیشینه کانت ڕێک به..... ۱۶۷

۲. له گهڵ پرشنگی هه موو ڕۆژیکی نویدا سه رکه نووی ژیا نمان ڕێک

ده خهینه وه..... ۱۷۷

۳. له کوتا بیدان..... ۲۲۵

ڕێک خستنه وه ی ژیا ن چۆن ده بێت؟..... ۲۲۵